

Fågelrapport för Uppland 2002

MAGNUS BLADLUND, JOAKIM DJERF, BILL DOUHAN, MATS EDHOLM, ANDERS ERIKSSON,
BJÖRN LUNDGREN, OWE ROSENGREN, MARTIN TJERNBERG & PEKKA WESTIN

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*

© Curt Johnsson

Uppland fick tre (fyra) nya arter 2002, nämligen ormörn, rödstrupig sångare, iberisk gransångare (lär få artstatus hösten 2003) samt större turturduva. Den sistnämnda sågs i Åkersberga, vilket ligger i Stockholms rapportområde.

Bland övriga mer ovanliga fåglar kan nämnas svartnäbbad islom (2), vitnäbbad islom (9), skärfläcka (7), tuvsnäppa (1), dammsnäppa (8), tereknsnäppa (1), brednäbbad simsnäppa (2), vitvingad trut (1), vitvingad tärna (1), tornuggla (1), större piplärka (2), kungsfågelsångare (3), taigasångare (2), brunsångare (1) och tallsparv (1).

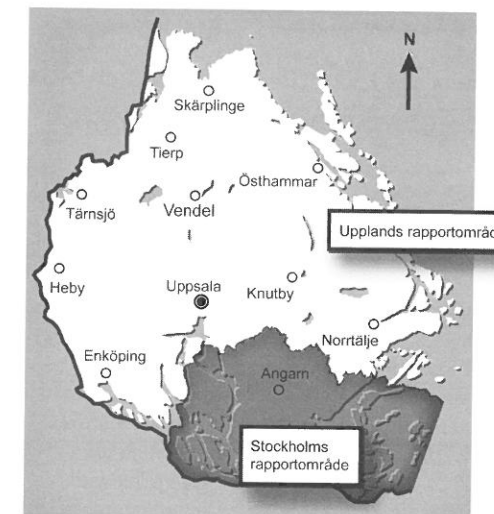
För närvarande är det en stor andel av våra häckfågelarter som uppvisar negativa populationstrender. Några arter som kan nämnas är ladu-, hus- och backsvala, järnsparv, bivråk, svärta, tobisgrissla och silltrut. För att lätta upp stämningen i all "bedrövelse" kan följande positiva händelser från 2002 nämnas: Smådopping förekom med ovanligt många häckande par, likaså häckade förmodligen minst 50 par snatteränder i rapportområdet och vi upplever att arten ökar i antal. Stjærtanden håller ställningarna i skärgården där skräntärnan åter uppvisade en rekordsång. Ungfär halva svenska skräntärnebeståndet häckar numera i Uppland! Pilgrimsfalken fortsätter att öka i landet vilket märktes på de rekordmånga observationerna under hösten. Dvärgmå, svarttärna och försärla tycks få allt starkare fäste i landskapet och den negativa trenden för skogsduva förefaller vara bruten.

Nattsångarresultatet blev överlag en ordentlig uppryckning jämfört med 2001; rördrom (72), vaktel (117), småfläckig sumphöna (36), kornknarr (142), flodsångare (25), vassångare (6), kärrsångare (86), busksångare (3) och trastsångare (45).

Härmed presenteras den 35:e samlade fågelrapporten för Upplands rapportområde.

Sammanställningen bygger på drygt 20 000 data-lagda observationer, varav dock en stor del är dubbelrapporter. SOF:s allmänna rapportsystem för fåglar, populärt kallad "Svalan", (<http://svalan.environ.se/rappsyst/index.htm>) har utnyttjats för att "plocka in" de observationer som önskas enligt rapporteringsmallen. Detta har medfört att antalet rapportörer ökat ytterligare sedan 2001 och numera omfattar långt över 300 personer.

Fågelrapporten avser som vanligt fåglar observerade i Upplands rapportområde. När Uppland nämns i löpande text avses emellertid landskapet i dess helhet, d.v.s. inklusive Upplandsdelen av Stockholms rapportområde. Rapportområdets gränser framgår av karta.

© Klas Sandberg

Asteriskmärkta (*) arter har behandlats av regionala rapportkommittén (rrk) eller i vissa fall av Raritetskommittén (Rk). I anslutning till artnamnen på vissa mer ovanliga arter står tre siffror, t.ex. [1; >92; 14]. De två första siffrorna anger antalet observerade ex. i landskapet Uppland före 1970 resp. under perioden 1970-2001. Den sista siffran anger antalet observerade ex. i Upplands rapportområde 2002 (d.v.s. Uppland exklusive Stockholmsdelen av landskapet).

Rapporteringen

Rapporteringsguiden för 2003 års observationer publicerades i FiU nr 4 2002 (OBS! ändrad adress: Owe Rosengren, Täljstensvägen 1, 752 40 Uppsala). Rapporteringsguiden finner du även på UOF:s hemsida (<http://www.uof.nu>). I vanlig ordning finner man i "guiden" utförlig information om vad som skall rapporteras, hur man enklast skriver sin rapport och till vem den skall sändas. Föregående rapport var införd i FiU 29 (2): 4-51.

Ett smidigt sätt att rapportera är numera att gå in på SOF:s allmänna rapportsystem för fåglar, "Svalan" (<http://svalan.environ.se/rappsyst/index.htm>). Fr.o.m. 2003 kommer samtliga rapporter att föras in i Svalan. För dig som inte redan rapporterar genom detta rapportsystem vädjar vi nu till att ni gör detta till rutin. Då slipper Du jobbet med att sammanställa och skicka rapport till rrk vid årets slut! För sällsynta arter där beskrivning krävs måste dock separat rapport skickas till rrk (se även nedan). För de som saknar dator eller uppkoppling på nätet gäller som vanligt "snigelposten" och brevet skickas till Owe Rosengren (adress, se nedan).

OBS! I rapporteringsguiden är angivet ett mindre antal sällsynta och/eller svårbestämda arter som skall beskrivas utförligt för bedömning av rrk eller i vissa fall Rk. Detta krav är till för att vi ska få en enhetlig bedömning och dokumentation av dessa fynd. Tyvärr glömmar många observatörer att lämna utförlig beskrivning, trots påminnelse och utskick av blankett från rapportmottagaren. Insänds inte beskrivning kan inte rapportkommittén eller Rk ta ställning till observationen varvid den läggs åt sidan och inte kan publiceras. Den "försvinner" därmed helt! Du som vet med dig att Du inte skickat in skriftlig beskrivning där så krävs kan göra detta i efterhand för rrk tar alltid upp inkomna äldre observationer. OBS!

Nyheter

Rapportkommittén har i år utökats med en person för att underlätta det alltmer betungande arbetet med att sammanställa årsrapporterna till *Upplands Fåglar* och *Fågelåret*. Personen i fråga är Magnus Bladlund, "yngre" aktiv fågeliskådare från Norrtälje. Samtidigt är 2003 det sista året som Jocke Djerf "sliter sitt hår" med rapporterna, dock kommer han att fortsätta arbetet med UOF:s hemsida.

Arbetsfördelningen inom rrk

Owe Rosengren	Rapportmottagare Täljstensvägen 1, 752 40 Uppsala e-postadress: owe.rosengren@telia.com
Magnus Bladlund	Lommar, dop- pingar, skarvar, hägrar, storkar
Bill Douhan	Svanar, gäss
Anders Eriksson	Änder, hackspettar
Martin Tjernberg	Rovfåglar, höns- fåglar, sumphöns, tranor, inledning och samman- ställning
Björn Lundgren	Vadare
Mats Edholm	Måsfåglar, alkor, duvor, ugglor, nattskärar, seglare, blå- kråksfåglar, lärkor, svalor, vädret 2002, korrekturläsning
Pekka Westin	Finkar, sparvar
Joakim Djerf	Övriga tättingar

Tommy Tyrberg har som bekant, efter en lång rad av år, slutat med det tunga arbetet att sammanställa den nationella fågelrapporten till *Fågelåret*. Ett stort tack och all heder åt honom! Fr.o.m. rapporten 2002 kommer en nationell rapportkommitté (*nrk*) att utifrån Svalan arbeta fram en motsvarande årsrapport. I *nrk* ingår ett flertal personer som var för sig behandlar/analyserar en eller flera arter.

Besök gärna Upplands Ornitologiska Förenings hemsida (<http://www.uof.nu>) som uppdateras

regelbundet. På denna hittar Du bland mycket annat även regionala rapportkommittén (knappen "Rrk") där Du bl.a. finner Rapporteringsguiden, en mall i Excel att rapportera dina arter på samt instruktioner för hur Du rapporterar.

På hemsidan finns också information om aktuella fåglar i landskapet samt en direktlänk till Svalan där Du ser dagsfärska observationer gjorda i Uppland (knappen "Aktuella obsar"). Bilder på uppländska fåglar (såväl vanliga som rara) finner Du naturligtvis också (knappen "Galleri").

Något om vädret 2002

Nyårsnatten var mycket kall och vid F16, Uppsala, uppmättes -22,4 grader. Den 5 januari var snödjupet 31 cm. Därefter skedde ett omslag till mildt väder och barmark, men under månadens sista tio dagar blev det åter kallare och ca 15 cm snö. Februari svepte in som rena vårcharmören med +9 grader, dock utan sol men med regn. Efter drygt halva månaden kontrade vintern med ett nacksving, orsakade trafikproblem med kraftig blåst och snöfall. Trots det blev februari den åttonde mildaste i Uppsala de senaste 100 åren.

Mars började med vinterväder men kom snart på andra tankar, lät dagsmejan tära på snötäcket även om det fortfarande var minusnätter. Lagom till påsk inträffade rena värmeböljan med +16,8 grader som max. på långfredagen! April dominerades av högttryck med under första hälften stora temperaturskillnader mellan dag och natt. Andra hälften blev ostadigare, frostnätterna upphörde i stort men nederbörden blev ringa. Med endast tre uppmätta millimeter vann Örskär svenska "torrligan"! Maj lät regnet skvala till en början men ett högttryck växte därpå in och lät solen värma. Mitt i månaden utbreddes sig kyligare luft med snudd på frost i Uppsala den 20:e. Slutet karakteriserades av en blandad väderkompott.

Juni inleddes varmt och soligt. En övergång till ostadigare väder skedde den 10:e och regn föll närapå dagligen resten av månaden men dagstemperaturerna förblev skapliga. Månaden blev den näst regnräkaste i Uppsala de senaste 100 åren. Julis första vecka blev sval och ostadig, sedan härskade den perfekta badsommaren i tolv dagar. Fruntimmersveckan levde därpå upp till sitt dåliga rykte med t.ex. 67 mm i Uppsala men sedan tog önskevädret över igen. Augusti gick på i ullstrumporna, vi andra tog av oss dom! Bara sol, närapå rekordvärme och torka med för Uppsala minsta månadsnederbörden (4 mm) sedan åtminstone 1857.

September ville till en början inte vara sämre, högttrycket låg kvar och den 9:e hade Uppsala +26,4 grader, månadshögst sedan 1968. Ett omslag till mer höstligt väder skedde den 14 och redan den 22 pudrade frosten marken. Oktober tog vid med kyligt och tidvis blåstigt väder, snökorn yrde då och då i luften. Eftersom ingen ändring skedde blev medeltemperaturen nära fyra grader kallare än normalt. Även november visade upp den kyliga sidan och vid ett par tillfällen förekom kraftigt snöfall kombinerat med frisk nordostvind. Den 21 hade Film ett snödjup på 35 cm. Perioden okt.-nov. var i Uppsala den kallaste sedan 1973.

December lät sin isiga andedräkt utbreda sig över oss och som ofta i samband med högttryck vintertid var vädret mestadels molnigt p.g.a. temperaturinversioner. Nederbörden blev för vår del ringa och årets december var den torraste på över 100 år. Månaden höll stilen ända till slutet med -18 grader i Uppsala på nyårsaftonen, lägsta värdet sedan 1978 denna dag.

Antal observerade exemplar

i Uppland i Uppland i Uppland, utom
före 1970 1970-2001 Stockholmsdelen
2002
Svartnäbbad islom* *Gavia immer* [1; 17; 2]
Två ad. i sommarträkt sträckte SO Långsandsörarna, Älvkarleby 22/9...

Observationer 2002

Smålom *Gavia stellata*

Vårsträcket tog fart de sista dagarna i mars. Större dagssummor (minst 20 ex.) noterades med 37 ex. mot N Skatudden, Väddö 21/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 40 ex. Söder-Gåsgrund, Gräsö 24/4 (Martin Amcoff, Björn Svensson) och samma datum 31 ex. mot NV Örskär, Gräsö (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 20 ex. sträckande mot NV Björn, Hållnäs 11/5 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Inlandsobservationer är ovanliga men 1 ex. observerades överflygande och kacklande vid Halsberget, Nora 18/5 (Hanna & Fredrik Friberg).

Under häckningstid gjordes juliobservationer av sydsträckande individer vid Skatudden. Hela 5 ex. sträckte 12/7, 2 ex. 24/7, 1 ex. dagen därpå, åter 2 ex. 27/7 och slutligen 1 ex. 29/7 (Mats Edholm, Brita Tibell).

I mitten av september startade höststräcket på allvar. Större sträcksummor var 29 ex. mot SO Arholma, Björkö-Arholma 15/9 (Hanna & Fredrik Friberg), 30 ex. mot S Skatudden 27/9 (Mats Edholm), 20 ex. mot SO Örskär 6/10 (Fredrik Friberg, Petter Haldén) och 20 ex. mot SO vid Björn 13/10 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Storlom *Gavia arctica*

Storlommen uppträder i betydligt större antal än föregående art längs kusten och större sträcksummor från våren (minst 50 ex.) var 112 ex. mot N Skatudden 13/4, 101 ex. 21/4 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 109 ex. 24/4 (Fredrik Bondestam). Vid Björn sträckte 110 ex. mot NV 21/4 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Slutligen två rapporter om många rastande individer. I Öregrundsgrepen, Forsmark rastade minst 210 ex. 20/4. Vid lokalen var det som rapportörerna beskriver "pinfullt!" (Joakim & Elisabeth Djerf). Många rastande, 150 ex., sågs också vid Fluttuskär, Gräsö 21/4 (Martin Amcoff, Björn Svensson).

Under häckningstid har par eller spelande individer rapporterats från 39 troliga eller möjliga häckningslokaler, vilket är ett ganska normalt antal. Häckningar har registrerats vid tio sjöar: 1 ad. + 1 pull. Trehörningen, Edsbro (Helge Rötter), par med vardera 1 unge i Ekholmssjön och Åmsjön (Vittinge), Råksjön (Huddunge) och Skärsjön (Nora) (gm Bernt Farneby), 2 par med 1 resp. 2 pull. Hosjön (Anders Eriksson m.fl.), 1 ad. + 1 pull. Lagen, Riala (Gunnar Dolk) och 2 ad. + 1 pull. Stennässjön, Järlåsa (gm Yngve Hareland). Misslyckade häckningar rapporterades från Metsjön, Fasterna (Bill Douhan), Blåkaren, Häverö (Tony Mattsson) och Skärsjön, Almunge (Tomas Kjelsson). Inga rapporter om häckningsresultat, varken positiva eller negativa, har inkommit från Erken.

Större sträcksummor från hösten var 75 ex. mot S Arholma 1/9 (Hanna & Fredrik Friberg, Zackarias Svensson), 57 ex. S Skatudden 17/9 (Owe Rosengren, Mats Edholm) och 58 ex. S på samma lokal 23/9 (Fredrik Bondestam).

Små/storlom *Gavia stellata/arctica*

Vid Rönnskärs udde noterades 170 ex. mot N 28/4, därav bestämdes 8 smålommar och 47 storlommar (Bill Douhan). Hela 206 ex. sträckte S Svenska Högarna 1/10 (Bill Douhan).

Svarnäbbad islom* *Gavia immer* [1; 17; 2]

Två ad. i sommarträkt sträckte SO Långsandsörarna, Älvkarleby 22/9 (Björn Lundgren, Bengt Säfström). Ett ganska typiskt årsresultat, dock synnerligen ovanligt med två individer tillsammans.

Vitnäbbad islom* *Gavia adamsii* [3; 65; 9]

Vid Rönnskärs udde sträckte 1 ex. (2K) mot S 9/2 (Bill Douhan, Lars Olsson). Vid Trutbådan, Gräsö sträckte 1 ex. (2K) 1/5 (Per-Anders Edin). En tidig höstobs, 10/8, gjordes vid Arholma där 1 ad. först sågs flyga mot S och någon timme senare mot N (Hanna & Fredrik Friberg). Ett ex. (2K+) sträckte mot SO Örskar 22/9 (Svante Söderholm) och dagen efter sågs 1 ex. (trolig 1K) mot S Sennebyhaken, Vaddö (Fredrik Bondestam). Ett ex. (1K) mot S Långsandsörarna 6/10 (Thomas Wilker, Jocce Ekström, Mattis Jansson). Vid Björn rastade 1 ex. 8/10 (Jörgen Sjöström). Åter en obs. vid Arholma där 1 ad. i sommarträkt sträckte mot S 13/10 (Fredrik & Hanna Friberg). Vid Skatudden rastade 1 ex. (1K) 12/12 (Keith Bennett) och sannolikt samma fågel 26/12 (Mats Edholm, Brita Tibell m.fl.). Ett ex. sågs även vid Rönnskärsudde 15/12 (Bill Douhan), och denna fågel bedöms vara samma individ som den vid Skatudden.

Minst 9 rapporterade ex. är en mycket bra årssiffra. Tidigare har som mest 6 ex. rapporterats (1993 och 1996). De flesta observationer görs under hösten med eftersläntrare in i december. Årets februari- och augustifynd är de som i viss mån faller utanför ramen.

Obest. islom *Gavia immer/adamsii*

Ett ex. sträckte N vid Gåssten, Singö 20/4 (Helge Röttorp). På det hela således ett gott år på islomsfronten!

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

I Grisslehamn inleddes året med en *vinterobservation* och 12/1-24/3 sågs 1 ex. av många (Lars Lundstedt m.fl.).

I Dalkarlskäret, Uppsala-Näs sågs 2 ex. 3/4 (Thomas Johansson, Owe Rosengren, Björn Svensson) och under våren gjordes sedan många

observationer på lokalen, åtminstone 2 par uppvisade häckningsbeteende. Vid Övre Föret, Uppsala rastade 2 ex. 10/4 (Björn Svensson). Två ex. sågs bygga bo i Eriksberg, Almunge 12/4 (Tomas Kjelsson). Vid Vendelsjön sågs 1 ex. 13/4 (Thomas Pless) och 1 ex. spelade 21/4 (Bengt Säfström). Ett par sågs i Slamdammarna, Edebo 25/4-20/5 (Joakim Johansson). Vid Hjälstaviken sågs 1 ex. 2/5 (Pekka Westin) och på samma lokal 1 par 7/5 (Kjetil Jensen m.fl.). I Ekebydammen, Uppsala spelade 1 ex. 9/5 (Håkan & Camilla Andersson). Ett ex. sågs Larsbokärret, Österunda 14/5 (Pekka Westin) och 1 ex. spelade Kärven, Almunge 22/5 (Tomas Kjelsson).

Sommarobservationerna inleddes vid Ekebydammen 8/6 (Pekka Westin), 1 ex. sågs också 30/6 (Håkan Andersson). Vid Eriksberg, Almunge sågs paret med 1 pull. 21/6, samt nytt bobygge 20/7. Vid besök 1/8 hade 2 nya par etablerats förutom det tidigare. Två par sågs alltså på bo, tredje paret sågs med 3 pull. (Tomas Kjelsson). I Dalkarlskäret sågs 2 ungar 5/7 (Keith Bennett) och 2 ex. hördes 24/7 (Yngve Hareland). Ett ex. med 1 unge sågs samma dag vid golfbanan Läby, Vänge (Yngve Hareland). Paret i slamdammarna, Edebo sågs åter 6/8 (Magnus Bladlund). Vid fågeltornet i Hjälstaviken sågs 1 juv. 11/8 (Martin Tjernberg m.fl.), 23/8 sågs 1 juv. och 1 ad. (Lars Lundstedt). Sommarens sista observationer gjordes vid nya dammarna, Hargsviken där 1 ad. sågs 31/8 (Wilhelm Dietrichson) och 1 ex. 1/9 (Keith Bennett).

Nu *höst* men lokalerna desamma. Två ex. sågs i Dalkarlskäret 22/9 (Martin Sandkvist), 2 ex. Hjälstaviken 25/9 (Anders Kastenholm) och 2 ex. Eriksberg 7/10 (Tomas Kjelsson). Vid Övre Föret rastade 2 ex. 12-18/10 (Lars Lundstedt). Den 20/10 rastade 1 ex. Biotestsjön (Elisabeth & Joakim Djerf m.fl.). Ett ex. sågs 11/11 i Älvkarleby (Johan Östberg). I *december* sågs 1 ex. vid Fogdöbron, Vaddö och sannolikt samma sågs sedan 24-30/12 i Grisslehamn (Lars Lundstedt m.fl.). Sammantaget ett bra år och mest glädjande är naturligtvis observationerna under häckningstid.

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Vid Rönnskärs udde/Sennebyhaken kunde flera skäggdoppingar beskådas under *vintern*. I januari och början av februari verkar 2-3 ex. ha funnits på lokalen men 10-20/2 sågs som mest 5 ex. (Urban Emanuelsson, Gabriel Ekman m.fl.). Sannolikt sågs en av dessa doppingar också vid Gamla Grisslehamn 3/2 (Helge Röttorp).

Från slutet av april och framöver *rapporteras om kolonier alt. större antal häckande par (minst 10 par)*. Som mest 40 ex. vid Hargsviken 25/4 (Per Edenius, Wilhelm Dietrichson) och ca 10 par 13/5 (Mats Edholm), ca 50 par Rotholmaviken, Häverö 8/5 men bara 10 par 11/6 (Joakim Johansson) och 70 ex. Kallrigafjärden 12/5 (Hanna & Fredrik Friberg), ett antal som sjunkit till minst 40 ex. 20/5 (Mats Edholm, Brita Tibell). I Tämnaren 35 par, inklusive 5 par i Sörsjön där det vanligen finns fler par men vårfloren spolade bort vassen (Ulrik Lötberg). Vid Ängsö nationalpark beskrivs läget som "Viken full med häckande par, ca en meter mellan bona." 19/5 (Bo Hallman). Cirka 10 par Hjälstaviken 20/5 (Tom Sandström), ca 15 häckande par i skrattnäskoloni i Bergshamraviken 30/5 och 15 par Samnäs-fjärden, Vaddö 31/5 (Bill Douhan). Ett normalt antal rapporter om kolonier, men hur är det med häckningsframgången? Den enda rapporten som nämner ungar är från Hjälstaviken 26/5 där 1 ad. sågs med 2 pull. på ryggen (Martin Tjernberg).

Enda större ansamling under *hösten* var ca 120 ex. i Limmaren, Frötuna 12/10 (Peter Carlsson). *Vintertid* rapporteras 1 ex. vid Skatudden 8/12 (Tomas Kjelsson, Per Johan Ulfendahl), 1 ex. Grisslehamn 26/12 (Tomas Kjelsson) och samma dag 2 ex. Rönnskärs udde (Bill Douhan).

Rättelse: I förra årets rapport angavs 35 häckande par Södersundet, Rådmansö. Rätt skall vara 25 par.

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Vinterfynd görs numera så gott som årligen. Ett ex. rastade vid Rönnskärs udde 5/1 (Herbert Baumann, Krister Mild, Göran Bridén). Och 1 ex. sågs också vid Sennebyhaken 26/1 (Per Johan Ulfendahl).

Första *vårfyndet* gjordes också vid Sennebyhaken, 1 ex. 3/3 (bröderna Norrby). Ett ex. rastade vid Källskären, Simpnäs 14/3 (Owe Rosengren), 3 ex. Sennebyhaken 29/3 (Anders Kling), därefter 1 ex. rastande Rönnskärs udde/Sennebyhaken 31/3 och 1 ex. sträckande 4/3 (Lars Olsson m.fl.), 1 ex. Gillöga, Blidö 18/4 (Bill Douhan), 4 ex. Björn 21/4 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund), 2 ex. Skatudden 21/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 2 ex. Norr-Gåsgrund, Gräsö 23/4 (Martin Amcoff, Björn Svensson), 2 ex. Örskar 25/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 2 ex. utanför Biotestsjön 10/5 och 1 ex. 12/5 (Joakim & Elisabeth Djerf), 2 ex. Arholma 26/5 (Hanna Friberg, Zackarias Svensson, Johan Ericson).

Från 8/4 och t.o.m. augusti registrerades arten vid tänkbara häckningslokaler med följande *säkra häckningar*: Kärven, Almunge/Knutby som mest 2 revir 8/4-30/7, därav 1 pull. 30/7 (Tomas Kjelsson m.fl.); Skeppshusviken, Herräng, Häverö 9/4-10/7 1 par, därav med 4 pull. 8-16/6 men sedan 3 pull. till den 10/7 (Joakim Johansson, Rune Johansson, Tony Mattsson); Klardammen, Danne-mora 9/4-31/8 med som mest 5 par, därav 4 med 1 pull. vardera samt 1 par utan ungar 31/7 (Mats Edholm, Keith Bennett m.fl.); Lillbyasjön, Film 12/4-21/7 med som mest 2 par + 1 ad., inga ungar sågs men däremot båda paren som besökte bo 2/6 (Ulrik Lötberg, Paul Higson m.fl.).

Även *rapporter som indikerar häckning* har inkommit från *andra mer eller mindre troliga häckningslokaler under häckningstid*: Ett ex. Erken, Estuna 8/4 (Sebastian Sundberg), 1 par höll revir vid Gruvberget, Tämnaren 20/5-30/6 (Ulrik Lötberg), 1 ex. Varggropen, Vendelsjön 13-24/4 (Håkan & Camilla Andersson m.fl.), 1 ad. Lillsjön, Film 27/4 (Mats Eriksson), 1 ex. Vängsjön, Gott-röra 28/4 (Joakim Ekman), 1 sp. ex. Filmsjön 5/5 och 12/5 (Martin Amcoff, Urban Emanuelsson), 1 ex. Husbydamarna 5/5 (Håkan Andersson m.fl.), 2 ex. 8/5 Långsjön, Björklunge och 1 ex. hörd 5/6 (Thomas Pless), 1 par Dunsjön, Nora 22/5 dock sågs inget ex. 25/6 (Bernt Farneby). Därtill sågs 2 ex. Kallrigafjärden, Forsmark 8/6 och 1 1K 4/8 (Yngve Hareland, Teet Sirotkin). Ett ex. sågs också vid Hargsviken 13/7 (Wilhelm Dietrichson).

Säkerställda häckningar konstaterades på fyra lokaler, alla kända sedan tidigare. Glädjande är de fem häckande paren i Klardammen, där alltså åtminstone fyra lyckades producera avkomma. Häckningen i skärgårdsmiljö, Herräng, föll väl ut med som mest fyra ungar observerade. Intressanta är också observationerna i Kallrigafjärden, häckning eller ett tidigt fynd av rastande ungfågel? *Höststräcket* längs kusten inleddes 10/8 med 1 ex. rastande Arholma, därefter totalt ytterligare 8 ex. på samma plats 18/8-13/10, som mest 3 ex. 1/9 (Fredrik Friberg m.fl.). Ett ex. Lillskärgården, Blidö 21/8 (Åke Andersson). Vid Örskar observerades totalt 13 ex. 22/8-17/10, som mest 8 rastande ex. 21/9 (Svante Söderholm m.fl.); Rönnskärs udde totalt 10 ex. 22/8-30/10 (Bill Douhan m.fl.); Björn totalt 9 ex. 30/8-27/10, som mest 5 ex. 28/9 (Yngve Hareland, Curt Johnsson m.fl.); Skatudden totalt 13 ex. 4/9-1/11, som mest 3 ex. det sistnämnda datumet (Fredrik Bondestam m.fl.); Svenska Högarna totalt 6 ex. 24/9-16/10, som mest

2 ex. 30/9 (Bill Douhan, Magnus Bladlund), 1 ex. SO Långsandsörarna, Älvkarleby 6/10 (Björn Lundgren), 1 ex. Näskubben, Simpnäs 19/10 (Gabriel Ekman), 1 ex. rastande vid Biotestsjön 20/10 (Erik Landgren m.fl.) och 12 ex. 27/10 (Joakim & Elisabeth Djerf) och slutligen 1 ex. sträckande mot Ö Fågelsundet, Hållnäs 22/10 (Lennart Söderlund).

Enda fynd i december blev 1 ex. mot N Rönnskärs udde 15/12 (Bill Douhan).

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Årets första rapporterades från Rönnskärs udde/Sennebyhaken 1/4 (Jacob Angsten m.fl.) och därefter dröjde det bara några dagar innan observationer började göras på tänkbara häckningslokaler. Fynd på rastlokaler vid kusten gjordes som vanligt i viss utsträckning; 1-3 ex. under perioden 13/4-26/5 vid Rönnskärs udde, Skatudden, Örskar, Örnöfjärden, Väddö, Tjockö, Vässarö och Arholma. Iakttagelser på rastlokaler i inlandet: Ett ex. östra delen av Erken 13/4, 3 ex. Skedviken 24/4 (Bill Douhan), 1 ex. Ekoln 25/4 (Martin Tjernberg) och 3 ex. 29/4 (Ingemar Ahlén), samt 1 ex. Övre Föret 7/5 (Yngve Hareland m.fl.).

Fynd från säkra/troliga/möjliga häckningslokaler under häckningstid (max. antal inom parentes): Ängskär, Hållnäs (1 par i havsvik + 1 IK); Österbyfjärden, Gräsö (1 par); Elinge, Österlövsta (1 ex.); damm Körlinge, Rasbokil (1 ex.); Vendelsjön (2 ex.); Viltvattnen Hargsviken (6 par + 6 pull., endast 2 av paren lyckades få fram ungar); Parkdamarna, Harg (1 par); Björsta, Harg (1 ex.); Ekebydammen (1 par); Nybydamarna, Uppsala (1 ex.); viltvattnet N Gryta kyrka (2 par); Larsbokärret, Österunda (4 par); Oxsjön, Österunda (1 ex.); Tyckbo, Altuna (1 ex.); viltvatten Sjudars, Lagga (1 par); viltvatten Eriksberg, Almunge (10 ex., 1 par med 5 pull.); Slamdammarna, Edebo (4 par); sötvattensdamm i Grisslehamn (5 ex.); Långskär, Väddö (1 par i havsvik); Båken, Arholma (1 par i havsvik); viltvatten Nysättra, Vätö (2 par); viltvatten Värnberg, Roslags-Bro (3 ex.); viltvatten Skogstorp, Roslags-Bro (7 ex., senare endast 1 par rapporterat); Mörtsjön, Ösbyholm (1 par); Mån-sjön, Frötuna (2 par + 1 ad.); V Bergby, Malsta (1 par + 2 ex.); viltvatten Fyrken, Estuna (1 ad. + 1 pull.); Hjälstaviken (2 ex. + 1 juv.).

Som vanligt finns få uppgifter om häckningsresultaten. En sammanfattning av iakttagelserna ger ett bestånd på ca 40-50 häckande par. Detta är mycket lägre än för år 2000 (ca 60 par) och 1999

(drygt 70 par). Vad denna minskning(?) beror på är svårt att säga, mycket hänger nog på rapporteringsvilligheten men i vissa fall finns andra orsaker. Vid Skogstorp, Roslags-Bro rensades under året golfdammen på växtligheten både på den lilla ön och runt dammen, varefter endast ett par försökte häcka.

Från hösten rapporterades relativt få rastande och/eller sträckande individer vid kusten: Två ex. mot S Skatudden 9/7 (Mats Edholm), 1 juv. rastande Ledskärsviken 12-15/8 (Mats Edholm, Joakim & Elisabeth Djerf); 1 ex. Rönnskärs udde 24/8 (Bill Douhan); 2 ex. Örskarssundet 7/9 (Martin Tjernberg); 1 ex. mot S Rönnskärs udde 14/9 (Bill Douhan); 1 ex. Hargsviken 21/9 (Keith Bennett, Wilhelm Dietrichson); 1 ex. Björn (Curt Johnsson, Ulrik Lötberg m.fl.); 1 ex. Örskar 6/10 (Fredrik Friberg, Petter Haldén m.fl.); 2 ex. Biotestsjön 27/10 (Joakim Djerf m.fl.) samt slutligen 1 ex. mot S Skatudden 30/10 (Mats Edholm).

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Från januari-februari har inkommit ett fyrtiotal rapporter. Flertalet avser upp till något tiotal individer. Flest sågs vid Biotestsjön med som mest ca 60 ex. 3/1 och 12/1 (Martin Amcoff, Björn Svensson, Mats Edholm).

Nordsträcket började i mitten av mars. Rapporter om minst 50 ex.: Rönnskärs udde 68 ex. 17/3; 60 ex. 20/3; 80 ex. 28/3; 140 ex. 29/3 (Bill Douhan, Lars Olsson) samt Skatudden 151 ex. 29/3 (Mats Edholm).

Från inlandet under våren finns rapporter om för det mesta smärre grupper men större antal kommer från Hågadalen, Uppsala med 18 sträckande mot N 29/3 (Owe Rosengren), 10 ex. mot N Uppsala 2/4 (Martin Amcoff), 12 ex. sträckande N Oxhagens naturreservat, Skyttorp 5/4 (Martin Amcoff), 17 ex. Dalbyviken, Uppsala-Näs 20/4 och 18 ex. 22/4 (Owe Rosengren) och från Hjälstaviken: 22 ex. 7/4 (Tom Sandström); 52 ex. mot N under dagen 25/4 (Pekka Westin); 26 rastande ex. 1/5 (Micke Nederman, Svenne Schultzberg).

Under våren fanns större ansamlingar vid kusten: Som mest 100 ex. vid Hargsviken 11/4 (Per Edenius), 120 ex. Ledskär + 295 ex. Boholmen, Karlholmsviken 28/4 (Mats Westberg) och ca 325 ex. Ledskär 30/4 (Mats Edholm, Brita Tibell). Som mest svartnade det vid Biotestsjön där toppnoteringen blev 640 ex. 11/5 (Joakim & Elisabeth Djerf). Häckningar har i vanlig ordning rapportrats från kusten och Mälaren. Kolonier i Mälaren:

En tidig räkning, 2/3, av risbon i Ekolsundsviken gav följande resultat: 45 bon Lilla Mittskär, 65 bon Stora Mittskär och 20 bon Tallskär (Martin Tjernberg). Därefter rapporteras 30 häckande par Stenholmen, Gorran, Holm (Pekka Westin), ca 100 bon på Oxstensögonen, Kungs-Husby (Åke Andersson). Vid Gäddviken, Tämnaren sågs 10 ex. flygande med bomaterial till bon (Fredrik Friberg, Petter Haldén).

Från kusten rapporteras om 128 använda bon Grisarna, Harg och ca 375 använda bon Själgrynorna, Harg (Tony Mattsson). Vid den senare kolonin lyckades de flesta häckningarna i boträd, 178 bon, däremot gick det sämre för de ca 200 markhäckande paren. Misslyckandet kan, enligt rapportören, ha berott på predation av havsörn. En hel plastkasse med ruggade havsörnsfjädrar kunde samlas in på öarna, dessutom hade tiotalet örnar setts sitta på ön i juni. Lövsbuktens tre kolonier bestod under året av ca 150, 700 och 1 000 par. Vid två av dessa kolonier (150 resp. 1000 par) förekom störning och endast 300 par av dessa fick ut ungar. Vid Länsman, Forsmark häckade minst 100 par (Joakim & Elisabeth Djerf). En för året ny koloni etablerades NV Herräng där 60 använda bon räknades (Tony Mattsson). Ett par häckade vid Frövallskär, Arholma (Bill Douhan). Vid Trätskär, Blidö ökade kolonin ytterligare under detta år till 783 par (Roland Staav, Sten Söderlund).

Från mitten av juni och framöver fanns koncentrationer vid kusten. Vid Ängskär, Hållnäs sågs 100 ex. 17/6 (Per-Anders Edin, Raoul Wexius) och 100 ex. Killskär, Hållnäs 23/6 (Keith Bennett); 200 rastande ex. Trutbådan, Gräsö 13/7 (Per-Anders Edin) och 500 ex. rastande Svartfluttu, Gräsö 28/7 (Leif Östman). Vid Skatudden inräknades 70 ex. i området 22/7 (Tomas Kjelsson) och 100 ex. 17/8 (Keith Bennett); 120 ex. rastade Rammskären, Rådmansö 26/7 (Bo Hallman). Vid Hjälstaviken sågs 60 överflygande ex. 29/7 och 50 ex. rastade i Tursboviken, Holm (Pekka Westin); 50-100 ex. stod på grynna vid Hjulstabron, Enköpings-Näs 10/8 (Sven Kihlström). Rapporter saknas från Björn där det tidigare år har funnits stora mängder skarvar.

Endast ett fåtal rapporter om större antal sträckande vid kusten under hösten har inkommit. Vid Rönnskärs udde sträckte 166 ex. S 24/8 och 165 ex. 25/8, 109 ex. 19/10 (Bill Douhan) och 65 ex. sträckande V in över land vid Sennebyhaken + 15 ex. S 21/9 (Anders Kling); 65 ex. mot SO Arholma 15/9 (Hanna & Fredrik Friberg) och 52

ex. mot S Skatudden 17/9 (Owe Rosengren, Mats Edholm) är övriga sträcksummor under hösten som når över 50 ex. Rapporter om större antal rastande längs kusten är också fåtaliga: 100 ex. vid Tärnuden, Gräsö 9/9 (Göran Frisk), 100 ex. Björn 21/9 (Mats Westberg), som mest 150 ex. vid Svenska Högarna 24/9-3/10 (Bill Douhan) samt slutligen 50 ex. Skatudden 6/10 (Anders Arnell). Iakttagelser av ansamlingar i inlandet är 13 ex. sträckande S Kärven, Almunge 1/9 (Tomas Kjelsson), 32 ex. sträckande N Norby gård, Hågadalen 8/9 (Håkan & Camilla Andersson), 22 ex. SV Långmossen, Junkil 10/9 (Sebastian Sundberg), i Vendelsjön som mest 26 ex. 22/9 (Thomas Pless), i Hjälstaviken som mest 30 rastande ex. 29/9 (Karl-Gustav Sjölund) samt 13 ex. överflygande Lommaren, Norrtälje 7/10 (Karl-Olov Johansson).

Från december finns ett tjugotal observationer, samtliga från kusten. Det rör sig inte om några större mängder. Flest, 16 ex., rapporterades från Skatudden 8/12 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Rördrom *Botaurus stellaris*

Vårens första tut hördes redan 17/3 i Vendelsjön (Mats Westberg) därefter började arten noteras regelbundet i skiftet mars/april i lämpliga sjöar och Mälärvikar. Sedan hördes ropande hanar fram till slutet av juni, men 1 ex. gjorde sig hörd så sent som 28/8 också det i Vendelsjön (Keith Bennett). Som vanligt har flest rördrommar hörts i Tämnaren (9 sp.), Vendelsjön (6 sp.), Hjälstaviken (7 sp.) samt i Mälärvikarna 12 tutande hanar. Dessa siffror gäller max. antal.

I Dannemorasjön har 3 tutande hanar hörts som mest. Två hördes i Hosjön, Kärven, Skedviken, Brosjön (regelbundet dock 1 ex., den andra skulle kunna vara fågeln i Ösmaren).

Övriga 27 sjöar med 1 tutande hane var: Dalälven vid Ambricka (Älvkarleby), Norra Åsjön (Hållnäs), Bruksdammen (Forsmark), Fiskarfjärden (Forsmark), Fågelfjärd (Valö), Råksjön (Huddunge), Kyrksjön (Tegelsmora), Lillbyasjön (Film), Filmsjön, Rastsjön (Morkarla), Rönnviks-sjön (Huddunge), Vansjön (Västerlövsta), Långsjön (Björklunge), Stamsjön (Alunda), Lydingesjön (Stavby), Funbosjön, Valloxen (Knivsta), Söder-Giningen (Knutby), Testen (Almunge), västra delen av Sottern (Knutby), Närdingen (Ununge), Syningen (Rimbo), Kundbysjön (Rimbo), Björkarn (Skederid), västra delen av Lommaren (Husby-Sjuhundra), Ösmaren (Roslags-Bro) samt Väsby-sjön (Länna).

Totalt har således rapporterats 72 tutande hanar under säsongen. Även beaktat att vissa individer kan ha rört sig mellan sjöar och dubbelrapporterats är det en mycket respektingivande siffra. Jämförelsevis resulterade inventeringen år 2000 i 70 hanar från Upplands rapportområde.

Däremot har inga häckningar kunnat konstateras. Vid Lårstaviken sågs en hane flyga efter honan i flera minuter 25/4 (Thomas Johansson). Ett ex. sågs också Lillbyasjön 2/6 (Per Edenius, Nils-Erik Ewertz) och vid Hjälstaviken sågs 4 ex. flyga över viken 3/6 (Pekka Westin). Ett ex. sågs flyga lågt över vassen Brosjön 16/6 (Karl-Olov Johansson), 1 ex. flög från vass till vass Strandsjön 23/6 (Yngve Hareland) samt 1 ex. 5/8 Vendelsjön (Keith Bennett).

Under hösten gjordes slutligen två observationer: Vid Kyrkviken, Alsike sågs 1 ex. 8/9 och vid Vendelsjön syntes 1 ex. i vasskanten vid det sena datumet 19/10 (Keith Bennett).

Silkeshäger/ägrethäger *Egretta sp.*

Vid Understen, Singö sågs en vit häger sträcka N på avstånd 1/6 (Helge Röttorp).

Gråhäger *Ardea cinerea*

Fynd under januari-februari var även i år relativt fåtaliga. Säkraste lokalen var som vanligt Biotestsjön där som mest 8 ex. sågs 1/1-26/2 (Björn Svensson, Martin Amcoff m.fl.). Ett ex. sågs överflygande vid Övergran 4/1 (Helge Röttorp), vid Kalmarsand, Håbo sågs 1 ex. 13-26/1 (Ingrid Åkerberg, Martin Tjernberg m.fl.). Därutöver sågs 1 ex. vid viltvatten Sundsta, Husby-Sjuhundra 14/2 (Bill Douhan) samt Kyrksjön, Frötuna 22/2 (Lars-Erik Berg).

Större ansamlingar under våren har endast rapporterats från Ledskärsviken nära häckningskoloni med 50 till minst 112 ex. 5/4-11/5 (Johan Östberg m.fl.).

Rapporter om häckningar: Ett ex. byggde bo Krusenbergsområdet, Alsike (Ragnar Hellspång, Ulla I. Kruse); 2 ex. i träddunge Hållen, Hållnäs (Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg, Lennart Söderlund); ca 15 bon Oxstensögonen, Grönsöfjärden (Åke Andersson); 5 häckningar Lötaholmen, Rådmansö; 5 bon varav 4 bebodda, ett bo med 5 ungar och ett med 4 ungar samt övriga svårbedda vid Stennässjön, Järlåsa (Yngve Hareland); 3 par Marbäck, Harbo och 5 par nära Östervåla k:a (Andreas Garpebring m.fl.); "Stor koloni" vid Grönö, Ledskär (Martin Tjernberg) där det senare sågs som

mest 67 ex. 5/7 (Helge Röttorp); minst 10 bebodda bon Fogdö, Singö (Niklas Lindberg); största kolonin rapporterats från Björkskåret, Blidö där 203 par häckade (Bill Douhan) och slutligen 4 par i misslyckad häckning Säbyudd, Skedviken (Helge Röttorp).

Större ansamling under hösten endast vid Rånäs, Skedviken med 53 ex. 2/11 (Helge Röttorp).

Kvarstannande individer i december rapporterats från många håll: Ett ex. fanns vid 17 olika lokaler 2-31/12. Vid Biotestsjön sågs som mest 8 ex. 7-31/12 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.) och vid Älvkarleby där 35 ex. sågs 27/11 med fallande antal till 16 ex. 20/12 och slutligen 1 ex. 27/12 (Johan Östberg, Urban Emanuelsson).

Vit stork *Ciconia ciconia* [?; ≥63; 3]

En omärkt vit stork vid Ingla, Skogs-Tibble kunde observeras av en mängd skådare 25/4-3/5 (Peter Lundberg, Owe Rosengren m.fl.). Två omärkta ex. rastade ca 4 km väster om Boglösa kyrka 17/6 (Lars Lundstedt, Anders Grindlund m.fl.).

Knölsvan *Cygnus olor*

Antalet rapporter om stora ansamlingar (minst 100 ex.) fortsatte att minska och de få som inkommit berör endast två lokaler. Från första halvåret finns inga som helst fynd rapporterade, men under perioden 14/8-13/10 fanns ett tresiffrigt antal rastande vid Ledskär, som mest 175 ex. 13/10 (Martin Tjernberg m.fl.). Från den andra lokalen, Biotestsjön, finns bara en rapport, minst 100 ex. under årets sista dag (Joakim & Elisabeth Djerf).

Häckningar skall normalt inte rapporteras, men två rapporter gäller inventeringar och förtjänar att nämnas: 17 häckande par Björns skärgård och 25 häckande par i Tämnares inklusive Sörsjön (Ulrik Lötberg m.fl.). Enligt kustfågelinventeringen i Uppsala län, där Björn ingår, redovisas den imponerande siffran 503 par.

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Vårens första mindre sångsvanar, 6 ad. + 2 2K, rastade vid Landsberga, Biskops-Kulla redan 9/3 (Tom Sandström m.fl.) och här sågs därefter som mest 3 ad. 12-14/3 (Jan Ryding m.fl.). Detta var dock bara inledningen på ett mer talrikt uppträdande än vad som är normalt och fram till slutet av maj noterades arten på ytterligare tio lokaler: 2 ex. Hjälstaviken 10/3 (Tom Sandström); 3 ad. Stam-sjön 14-22/3, tillfälligt 4 ad. 16/3 (Mats Edholm,

Brita Tibell); 1 ad. Patringbo, Tärna 20-21/3; 2 ad. + 1 2K Flosta, Altuna 24/3; 2 ad. Norrby 25/3 (Kalle Källebrink); vid Ledskär/Karlholmsviken 1 ad. 28/3 (Joakim & Elisabeth Djerf), som mest 3 ad + 1 2K 5-17/4 (Björn Lundgren m.fl.) samt 1 2K 9-12/5 (Johan Östberg m.fl.); 1 ex. Hargsviken 1/4 (Wilhelm Dietrichson); 1 2K Kärven 7/4 (Tomas Kjelsson); 1 ad. mot SV Skatudden 10/4 (Mats Edholm) samt 1 ad. Kallrigafjärden, Forsmark så sent som 20-25/5 (Mats Edholm m.fl.). Totalt torde det ha rört sig om kanske 28 olika individer under våren, betydligt fler än normalt. Antalet fynd under höstflyttningen var som vanligt avsevärt färre och bara två: 1 ex. mot V Skatudden 10/10 (Mats Edholm) och 4 ex. mot S Gåsvik, Väddö 2/11 (Anders Kling).

Äldre fynd: Som mest 10 ex. mellan Harbo samhälle och Sörsjön (Viby, Vida, Berga, Nyckelholmen etc.) 2-16/4 2001 (Ulrik Lötberg). Jämför med föregående årsrapport!

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Under januari- mitten februari fanns smärre sällskap övervintrande sångsvanar kvar på många platser, både vid kusten och i inlandet med som mest ganska blygsamma 20 ex. Ö Husby-Sjuhundra k:a 10/2 (Bill Douhan). Antalet rastande började dock öka tack vare tidig inflyttning från söder och innan februari var till ända fanns som mest minst 55 ex. i Björkarn, Skederid den 22 (Bill Douhan) och 30 ex. i Fyrisån vid Salsta, Lena den 23 (Stephen Manktelow).

Det egentliga vårsträcket inleddes strax före mitten av mars då många sångsvanar anlände till rastlokaler där de sedan uppehöll sig mer eller mindre långvarigt. Den för rapportområdet relativt färsk företeelsen med rastande flockar, av varierande storlek, på höstsådd åkermark fortsätter att öka i omfattning och det blir allt vanligare att se flockar av sångsvan runt om i odlingslandskapet under våren. Dessa flockar är dock vanligtvis inte så stora, ofta bara några tiotal exemplar, medan de riktigt stora ansamlingarna normalt finns i, eller i direkt anslutning till, sjöar. Redan kring 25/3 nåddes en topp med minst 2 700 rastande sångsvanar fördelade på ett tjugotal lokaler, trots att rapporter saknas om rastande i Dalälven där det normalt brukar finnas stora antal.

Riktigt stora antal rastande (minst 200 ex.) har rapporterats från följande lokaler: som mest 230 ex. Kundbysjön 15-25/3 (Karl-Olov Johansson m.fl.); som mest 550 ex. Fyrisån mellan Stor-

vreta och Edshammar 15/3-5/4 (Martin Amcoff m.fl.); som mest 400 ex. Norrby 21-25/3 (Kalle Källebrink); som mest 200 ex. Vendelsjön 24-29/3 (Thomas Johansson m.fl.); 455 ex. Flosta, Altuna 24/3 (Kalle Källebrink); 250 ex. Kilbyslätten, Alunda 26/3 (Mats Edholm, Brita Tibell); som mest 200 ex. Klasbomyren, Västerlövsta 28/3-2/4 (Bernt Farneby); som mest 450 ex. Berga, Harbo 30/3-5/4 samt 500 ex. Vida, Harbo 30/3-7/4 (Ulrik Lötberg m.fl.). Från vårsträcket kan också nämnas att 80 ex. sträckte ut mot Ö Rönnskärs udde 20/3 (Lars Olsson). Efter 10/4 hade flertalet rastande sångsvanar lämnat Uppland för mer nordliga/ostliga trakter.

Säkerställda häckningar (ruvande eller par med ungar) har rapporterats från 29 inlandslokaler, och par, flertalet revirhävande, har observerats på ytterligare 18 tänkbara häckningslokaler under häckningstid (flertalet av de senare har hyst häckande par tidigare år). Detta är i nivå med närmast föregående år, men tilläggas bör att det finns minst lika många lokaler till där det brukar förekomma häckande par. Den häckande populationen fortsätter för övrigt att öka i storlek, vilket indikeras av att häckning tidigare inte har konstaterats på sex av årets 29 häckningslokaler: Skärsjön, Nora; Stennässjön, Järlåsa; Pattsjön, Bladåker; Lappsjön och Storsjön, Häverö samt Rådasjön, Söderby-Karl.

Höststräcket passerade i stort sett obemärkt förbi; 60 ex. mot S Ströja, Börje 10/11 (Annika Rastén) är enda rapporten med lite fler än några få sträckande. Inga som helst stora ansamlingar rastande har för övrigt rapporterats från andra halvåret. Året avslutades med, jämfört med närmast föregående år, relativt få decemberfynd och som mest registrerades 21 ex. i Biotestsjön den 31 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Sädgås *Anser fabalis*

Årets första sädgäss, 8 ex., anlände till Hjälstaviken redan 3/2 (Ulf Karlsson m.fl.) och innan månadens mitt hade smärre antal registrerats även vid Landsberga, Stamsjön/Alunda och Vendelsjön. Mot slutet av februari hade ytterligare några anlant, främst till Hjälstaviken – 134 ex. den 19 (Tommy Eriksson m.fl.). Det var dock först en vecka in i mars som vårsträcket satte ordentlig fart. Mängder av sädgäss anlände från söder och under andra hälften av mars rastade det minst 14 000 ex. runt om i rapportområdet (se tabell 1). Det är ingen rekordnotering, men avsevärt fler än närmast föregående år. Att det var fler denna vår

(trots att antalet vid Vendelsjön var avsevärt lägre än 2001, då som mest 6 000 ex.) berodde mest på att antalet rastande vid Landsberga och Hjälstaviken – delvis också vid Stamsjön – återgick till en mer normal, d.v.s. högre, nivå. *De största ansamlingarna* som noterades på de bästa lokalerna var: 3 000 ex. Tämnnaren 26/3 (Ulrik Lötberg m.fl.), 2 600 ex. Vendelsjön 24/3 (Thomas Pless m.fl.), 2 000 ex. Stamsjön 26/3-3/4 (Mats Edholm m.fl.), 2 000 ex. Lena 17/3 (Bengt Neiss m.fl.), 2 525 ex. Hjälstaviken 14/3, 2 100 ex. Giresta 19/3, 3 500 ex. Landsberga 14/3 (Pekka Westin m.fl.), 1 105 ex. Fjärdhundra 23/3 (Kalle Källebrink m.fl.), 660 ex. Sissshammarsviken 4/6 (Pekka Westin m.fl.) samt 700 ex. Hederviken 6/4 (Bill Douhan m.fl.). Bland kategorin "Övriga" i tabell 1. kan ett par nämnas: som mest 670 ex. Norrby 13-26/3 (Kalle Källebrink) och som mest 600 ex. Dalbyviken 14-18/3 (Martin Tjernberg m.fl.).

Under den första aprilveckan förblev antalet rastande på nästan samma höga nivå, men därefter påbörjades den stora avflyttningen mot häckplatserna i nordost och rastplatserna var snart tomma. *Inga stora sträcksummor* har rapporterats; de största, relativt sett, var 178 ex. mot NO Hjälstaviken 3/4 och 150 ex. mot NO samma lokal 18/4 (Pekka Westin).

Solitära efterslätrare rapporteras från två

lokaler i slutet av maj; Ledsjär den 20 (Martin Tjernberg) samt Hargsviken den 23 (Wilhelm Dietrichson) och 29 (Per Edenius). Det enda *sommarfyndet* var 2 ex. Hjälstaviken 29-30/7 (Pekka Westin, Tom Sandström).

Stadigvarande förekomst av rastande sädgäss under hösten fanns som vanligt bara i Hjälstaoområdet där de förflyttade sig mellan Hjälstaviken och omkringliggande jordbruksbygd. Den första rapporten avser minst 250 ex. redan 24/8 (Martin Tjernberg m.fl.) och antalet ökade sedan allt eftersom nya anlände. Förloppet kan beskrivas som följer: 1 000 ex. 5/9 (Martin Tjernberg), 2 860 ex. 12/9 (Pekka Westin m.fl.), 3 000 ex. 16/9 (Lars Lundstedt), 5 900 ex. 18/9 (Pekka Westin) och höstens högsta notering blev 7 000 ex. 23/9 (Lars Lundstedt). Den senare är något lägre än hittills högsta noteringen som är 8 500 ex. från början av oktober föregående höst. Den 1/10 inräknades fortfarande 6 550 sädgäss (Pekka Westin), men den 11 var antalet nere på mer blygsamma 1 000 ex. (Lars Lundstedt). Under den därpå följande veckan rapporteras endast tresiffriga antal, men den 18 åter 1 800 ex. och den 25 så många som 3 500 ex. (Pekka Westin). Huruvida de senare var nya sädgäss eller om de hade funnits kvar sedan tidigare, men undgått uppmärksamhet, är ej känt. Efter den 25 finns bara en handfull rapporter, sannolikt

Tabell 1. Antalet rapporterade sädgäss *Anser fabalis* på de viktigaste rastplatserna i Upplands rapportområde våren 2002

	Mars				April		
	6-10	11-17	18-24	25-31	1-7	8-14	15-21
Tämnnaren (Berga, Vida, Harbo etc.)	?	?	200	3000	2450	1200	?
Vendelsjön	30	325	2600	900	700	730	60
Stamsjön/Alunda	27	1050	1370	2000	2000	1500	150
Lena	?	2000	1450	?	350	?	?
Hjälstaviken	600	2525	100	29	150	3	100
Giresta	?	?	2100	1100	600	?	?
Landsberga	600	3500	2100	2000	1400	1000	?
Fjärdhundra	?	450	1105	?	?	?	700
Sissshammarsviken	?	?	260	?	660	?	650
Hederviken	?	?	600	545	700	350	300
Övriga	?	755	1940	2475	1005	700	?
Summa	1250	10600	13800	12050	10000	5500	1950

Sädgäs *Anser fabalis*

© Ulrik Lötberg

därför att gässen nu snabbt lämnade området. Avslutningsvis sågs 19 ex. 9/11 (Leif Karlsson).

Sädgässens synliga ankomst om hösten brukar vara dåligt dokumenterad, men från 2002 finns några *relativt stora sträcksummor* från Skatudden; 200 ex. mot V 11/9, 236 ex. mot V 13/9 samt hela 444 ex. mot V 17/9. Sammantaget inräknades vid Skatudden 1 265 ex. på insträck från öster under 16 obsdagar 6/9-3/10 (Mats Edholm m.fl.). *Höstens sista (?)* sädgäss var 8 ex. utanför Uppsala 27/11 (Martin Edvardsson).

Tillägg till föregående årsrapport: Antalet rastande sädgäss vid Tämnnaren våren 2001 var större än vad årsrapporten visade. Den 8/4 fanns här ca 2 800 ex. och 16/4 ca 3 000 ex. (Ulrik Lötberg m.fl.). Det innebär att totalantalet rastande sädgäss i rapportområdet för dagarna 3-9/4 skall höjas till ca 10 000 ex. och för dagarna 10-16/4 till ca 11 200 ex.

"Tundrasädgäs" *Anser fabalis rossicus*

Även från detta år finns några *vårfynd* av denna inte alltid så lättbestämda ras bland övriga sädgäss av rasen *fabalis*, och flertalet är som vanligt från den senare delen av sträckperioden. Följande exemplar har vi erhållit godtagbara beskrivningar

av: Ett ex. Landsberga 2/4 (Sven Eric Swanqvist), 1 ex. S Harbo 14/4 (Ulrik Lötberg), som mest 13 ex. Hjälstaoområdet 30/4-5/5 (Martin Tjernberg m.fl.) samt 1 ex. Ledsjär 9-12/5 (Joakim Djerf m.fl.).

Äldre fynd: Två ex. Berga/Nyckelholmen, Harbo 8/4 2001 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchos*

Spetsbergsgäss fortsätter att vara ett regelbundet, om än fåtaligt, inslag bland sädgässen på rastplatserna och från denna *vår* finns följande fynd: vid Hjälstaviken 9/3-30/4, som mest 4 ex. 16/3 (Per Edenius) och 13/4 (Tom Sandström); vid Landsberga 9/3-13/4, som mest 15 ex. 16/3 (Anders Kling); vid Vendelsjön 17/3-20/4, som mest 11 ex. 24/3 (Thomas Pless); vid Stamsjön med omnejd 14-26/3, som mest minst 15 ex. 26/3 (Mats Edholm, Brita Tibell); vid Hederviken 30/3-16/4, som mest 2 ex. 31/3 (Svante Söderholm m.fl.) samt vid Tämnnaren (Berga, Vida etc.) 6-14/4, som mest 17 ex. 6/4 (Svante Söderholm m.fl.). Därtill observerades arten mer eller mindre tillfälligt på följande lokaler: Ett ex. Dalbyviken 14/3 (Mathias Andersson), som mest 6 ex. Härkeberga-Långtora 17-19/3 (Pekka Westin m.fl.), vid Giresta 1 ex.

19/3 och 3 ex. 7/4 (Martin Tjernberg m.fl.), på Fjärdhundraslätten 4 ex. 23/3 (Kalle Källebrink) och 2 ex. 17/4 (Tommy Eriksson), 1 ex. Brunnby, Altuna och 2 ex. Norrby 24/3 (Kalle Källebrink), 1 ex. S Viksta kyrka 28/3 (Martin Amcoff), 2 ex. Sisshammarsviken 4/4 och 16/4 (Pekka Westin), som mest 3 ex. Ledskär 5-6/4 (Fredrik Bondestam m.fl.) samt 1 ex. Gimo 7/4 (Anki Hambäck). Därtill även några rapporter om sträckande individer: Ett ex. mot NO Hjälstaviken 3/4 samt 18/4 (Pekka Westin), 1 ex. mot NO Örskrässund, Gräsö 9/4 (Petter Haldén), 1 ex. mot N Biotestsjön 20/4 (Joakim & Elisabeth Djerf), 2 ex. mot N Tierp 20/4 (Tom Sandström) samt 2 ex. mot N Skogs-Tibble 26/4 (Ulf Karlsson m.fl.). Våren avslutades med en efterslänrare vid Hjälstaviken 29-30/5 (Lars Lundstedt, Pekka Westin).

Det är som vanligt svårt att uppskatta antalet observerade individer under våren, men det torde ha varit i storleksordningen 90-100 ex. vilket är i nivå med rekordnoteringen från föregående vår. Utöver 1 ex. mot V Skatudden 17/9 (Mats Edholm, Owe Rosengren) finns *höstfynd* endast från Hjälstaoområdet, där ett stort antal rapportörer registrerat arten 12/9-28/10. Antalet inräknade har varierat avsevärt, men som mest rapporteras 20 ex. 28-29/9 (Anders Kling m.fl.) och lika många 20/10 (Lars Lundstedt).

Äldre fynd: Som mest sågs 10 ex. vid Tämna- ren 2-16/4 2001 (Fredrik & Hanna Friberg). Se även föregående årsrapport!

Bläsgås *Anser albifrons*

Även denna art fanns, som vanligt, i varierande antal insprängda bland de rastande sädgässen under *våren*: vid Hjälstaviken 9/3-13/4, som mest 34 ex. 22/3 (Tom Sandström m.fl.); vid Landsberga 9/3-13/4, som mest 10 ex. 17/3 och 27/3 (Olof Sjöberg m.fl.); 1 ad. Funbosjön 11/3 (Jacob Angsten m.fl.); som mest 3 ad. Norrby 13/3 och 24/3 (Kalle Källebrink); 2 ex. Störvreta 16/3 (Bengt Säfström); 2 ad. Fjärdhundra 17/3 (Ulf Karlsson, Ulf Florman); 1 ex. Giresta 19/3 (Pekka Westin) och 7/4 (Martin Tjernberg); 4 ad. Härkeberga 19/3 (Pekka Westin); 2 ad. Stamsjön 20-23/3 (Mats Edholm, Brita Tibell); vid Hederviken 23/3-16/4, som mest 6 ex. 31/3-6/4 (Bo Granberg m.fl.); vid Vendelsjön 24/3-20/4, som mest hela 45 ex. 27/3 (Thomas Pless) och 30 ex. 19/4 (Håkan Andersson m.fl.); 4 ad. Brunnby, Altuna 24/3 (Kalle Källebrink); kring Tämna- ren 31/3-14/4, som mest 5 ex. 6/4 (Ulrik Lötberg m.fl.); 1 2K Kilbyslätten, Alunda

3/4 (Mats Edholm, Brita Tibell); 2 ex. Hånsta, Lena 7/4 (Bengt Säfström); 3 ex. Grystaviken 11/4 (Tommy Eriksson); 1 ex. Gimo 14/4 (Björn Lundgren); 1 ad. mot V Söderboda, Gräsö 23/4 (Petter Haldén) samt 1 ex. Uggelnäs, Fasterna 15/5 (Jonas Karlsson). Ansamlingar på 45 ex. är ovanliga, särskilt under våren.

I paritet med förekomsten av rastande sädgäss var också antalet bläsgäss avsevärt färre under *hösten*. Flertalet rapporter kommer inte oväntat från Hjälstaviken där arten fanns i varierande antal 6/9-28/10, som mest dock ganska blygsamma 8 ex. 3/10 (Martin Tjernberg m.fl.). Därutöver har bara följande fynd kommit tillhanda: Ett ex. Kårsta, Villberga 11/9 (Pekka Westin), 1 ex. Övre Föret 12/9 (Fredrik Bondestam), 1 ex. mot SV Arholma 16/9 (Hanna & Fredrik Friberg), 2 ex. mot SV Björn 21/9 (Mats Westberg) samt så många som 43 ex. (24+19) mot SV Bärto, Tärna 18/10 (Kalle Källebrink).

Fjällgås *Anser erythropus* [9; ca 266; ca 17]

Vårens första fjällgås, 1 ad., uppehöll sig vid Hederviken 23/3-10/4 (Anders Eriksson m.fl.). Några dagar senare sågs 1 ex. tillfälligt vid Hjälstaviken 18/4 (Gusten Ekholm) och dagen därpå, den 19, rastade 1 ad. kortvarigt vid Grimle, Vittinge (Fredrik Friberg). Exakt en månad senare, 19/5, rastade 1 ad., även den tillfälligt, vid Hjälstaviken (Tom Sandström m.fl.).

Från *hösten* finns bara fynd från Hjälstaviken där fjällgäss fanns under perioden 21/8-6/10: Två ad. 21-22/8 (Anders Eriksson m.fl.), 3 ad. 23/8-1/9, som mest 11 ad. 2-10/9 (Lars Lundstedt m.fl.), 13 ad. 12-16/9 (Magnus Renmyr m.fl.), som mest 7 ex. 17-22/9 (Fredrik Bondestam m.fl.), 10 ad. 23-25/9 (Pekka Westin m.fl.), som mest 8 ex. 26-29/9 (Anders Kling m.fl.) samt som mest 4 ex. 30/9-6/10 (Jan Pedersen m.fl.).

Sammanlagt sågs minst 13 ex. vid Hjälstaviken under hösten medan alla som sågs under våren får anses som olika individer. Som vanligt tycks mest gamla fjällgäss ses i Uppland och man kan undra huruvida dessa gäss reproducerar sig.

Grågås *Anser anser*

Redan 3/2 observerades "*vårens*" första grågås vid Gästre, Frösthult (Gunnar Ehrenroth), men under den därpå följande månaden hände inte så mycket mer än att på sin höjd några få ex. sågs på andra rastlokaler. Från och med 9/3 rapporteras sedan ett tresiffrigt antal vid Hjälstaviken, och när prop-

pen nu väl gått ur ökade ansamlingen nästan explosionsartat på många håll. Redan fem dagar senare, 14/3, inräknades t.ex. 1 300 ex. vid Hjälstaviken (Pekka Westin m.fl.).

Stora ansamlingar (minst 100 ex.) registrerades sedan på ett flertal lokaler: vid Hjälstaviken 9/3-19/4, som mest 14/3 (se ovan); vid Dalbyviken 14-23/3, som mest 250 ex. 20/3 (Ulf Karlsson m.fl.); vid Landsberga 120 ex. 16/3 (Anders Kling); vid Vendelsjön 17/3-1/4, som mest 900 ex. 24/3 (Thomas Pless m.fl.); vid Ledskär 17/3-30/4, som mest 250 ex. 1 och 7/4 (Keith Bennett, Håkan Andersson); som mest 250 ex. Giresta 18-19/3 (Pekka Westin); vid Tämna- ren (Harbo, Berga, Vida etc.) 23/3-14/4, som mest 700 ex. 24/3 och 720 ex. 6/4 (Helge Röttorp, Svante Söderholm m.fl.); 107 ex. Funbosjön 24/3 (Lars Bern m.fl.); 100 ex. Hederviken 24/3 (Magnus Bladlund); 400 ex. Övre Föret 24/3 (Pekka Westin); 100 ex. Söder- skogen, Dannemora 27/3 (Ronny Fredriksson); vid Hargsviken 28/3-4/4, som mest 140 ex. 28/3 (Wilhelm Dietrichson m.fl.) samt vid Skedviken 29/3-10/4, som mest 242 ex. 29/3 (Helge Röttorp m.fl.).

Uppenbarligen var i slutet av mars antalet rastande som störst och på ovan nämnda lokaler bör vid denna tid ha funnits ungefär 4 000 grågäss. Var alla dessa hör hemma, d.v.s. häckar (vilket alla dock inte gör), vet vi inte, men långt ifrån alla kom för att stanna i Uppland. Antalet rastande avtog hastigt mot slutet av april, delvis som en följd av att många blev mer "osynliga" i samband med påbörjade häckningar, men mest därför att de

således lämnade Uppland.

De första lyckade häckningarna registrerades redan 2/5 vid Hjälstaviken, minst tolv kullar räknades (Pekka Westin), och fram till slutet av juni rapporteras totalt 248 kullar/häckningar från 13 inlandslokaler. De två riktigt stora häckningslokalerna, Tämna- ren och Hjälstaviken, stod för ca 150 resp. minst 50 av dessa medan övriga 48 par var fördelade på följande insjö- vatten (antal par inom parentes): Vendelsjön (13), Vansjön (1), Alstasjön (3), Valloxen (6), Hosjön (4), Sottern (1), Skedviken (4), Kundbysjön (1), Björkarn (1), Alasjön (2), Kyrkviken (3), Dalbyviken (7) och Sisshammarsviken (2).

Så många som 248 häckande par är det mesta som hittills rapporterats från inlandet. Det beror delvis på att grågässen var en av årets inventeringsarter, men även om antalet kan förefalla stort saknas många par på lokaler som aldrig blev inventerade. Därtill skall också läggas alla de som häckar längs kusten och i skärgården, men eftersom de kustfågelinventeringar som påbörjats ännu ej är slutförda väntar vi till efter 2003 innan vi presenterar hur många par vi tror häckar i Uppland. På så sätt har vi också möjlighet att fylla luckor i vår kunskap om beståndets verkliga storlek i inlandet. Redan från *andra hälften av maj* rapporteras åter *stora antal* (utöver de häckande fåglarna) från Hjälstaviken, som mest 1 200 ex. den 21 (Pekka Westin). Andra lokaler med *ruggande grågäss under andra hälften av maj* var Ledskär, som mest 450 ex. den 27 (Brita Tibell m.fl.), samt vid Björn 435 ex. den 29 (Ulrik Lötberg m.fl.). Även i juni

Tabell 2. Högsta antalet rastande grågäss som rapporterats från de främsta höstlokalerna juli-oktober 2002.

Dekad	Hjälstaviken	Ledskär/Karlholm	Hargsviken	Tämna- ren	Vendelsjön	Övriga	Summa
1-10/7	655	360	-	-	-	-	1000
11-20/7	1000	600	200	-	-	-	1800
21-31/7	2400	272	250	-	-	1050	3950
1-10/8	2855	-	300	-	-	650	3800
11-20/8	5390	625	-	-	-	1550	7550
21-31/8	5300	500	390	-	340	-	6530
1-10/9	3970	500	-	-	1000	700	6170
11-20/9	3800	5000	-	3000	-	400	12200
21-30/9	7800	800	-	-	1500	470	10600
1-10/10	-	310	-	-	650	100	1050
11-20/10	1000	125	-	-	520	675	2300
21-31/10	655	-	-	-	-	-	655

fanns många ruggande vid Hjälstaviken, som mest 1 800 ex. den 18 (Pekka Westin), men som föregående år tycks många av dessa sedan snabbt ha lämnat lokalen.

Redan under juli började antalet grågäss sakteliga öka på *höstens* välkända rastlokaler. På följande fanns *stora ansamlingar under en längre tidsperiod* (se även tabell 2): vid Hjälstaviken fram till 25/10, som mest 7 800 ex. 23/9 (Pekka Westin m.fl.); vid Ledskär/Karlsbolsviken fram till 13/10, som mest 5 000 ex. 12/9 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.); vid Hargsviken fram till 31/8, som mest 390 ex. 25/8 (Wilhelm Dietrichson m.fl.) och vid Vendelsjön fram till 13/10, som mest 1 500 ex. 29/9 (Anders Arnell m.fl.). Från Tämnaaren finns tyvärr bara en rapport; ca 3 000 ex. 15/9 (Ulrik Lötberg, som för övrigt skriver "färre grågäss än normalt detta år"), men sannolikt fanns även här stora ansamlingar under en längre tid.

Relativt stora ansamlingar av mer kortvarig karaktär noterades enligt följande: som mest 600 ex. Alasjön, Vassunda 8/9 (Hanna & Fredrik Friberg), 270 ex. Funbosjön 17/8, 250 ex. Kyrkviken, Alsike 18/8 (Fredrik Friberg), som mest 200 ex. (14/9) Harka, Frötuna 4/9-14/10 (Karl-Arne Rosling m.fl.), som mest 120 ex. (14/9) Brosjön 14-28/9 (Peter Carlsson m.fl.), 120 ex. Alstasjön 26/9 (Pekka Westin) samt 200 ex. Balingsta 26/9 (Ulf Karlsson). För övrigt har många rapporter inkommit om flockar av varierande storlek från lokaler i närheten av Hjälstaviken, men dessa har här antagits vara grågäss på utflykt från nämnda lokal (rätt eller fel) och finns därför inte omnämnda här ovan.

Sammanfattningsvis kan sägas att grågässens förekomst i stora drag följde samma mönster som tidigare höstar. Vissa avvikelser finns dock, t.ex. att antalet rastande minskade vid Hjälstaviken (istället för att öka som föregående år) under ett par veckor i september. Från 18/9 till 23/9 fördubblades dock antalet plötsligt, från 3 800 ex. till årshögsta 7 800 ex. Strax innan dess hade antalet rastande vid Ledskär ökat plötsligt och mycket kraftigt. Flera rapporter berättar om 500 ex. i september fram till den 11, men så plötsligt tiofallt den 12. Dessa fanns kvar den 17, men från den 22 rapporteras bara 800 ex. Just den 22 inräknade dock Pekka Westin (vem annars?) hela 3 000 ex. på sydsträck vid Månkarbo, Tierp och det förefaller rimligt att det var just gässen från Ledskär som hade bestämt sig för att dra söderut. Lika rimligt (?) är det kanske att tro att denna förflyttning inte blev så lång utan att

det i första hand var grågässen från Ledskär som fyllde på vid Hjälstaviken.

Hösten avslutades med ett par fynd i slutet av november: Ett ex. Ubby, Fasterna den 23 (Bill Douhan) och 6 ex. förbiflygande Ultuna den 27 (Thomas Johansson). *Under december* sågs bara en grågås, tillsammans med en sädgås i/vid Norrtäljeån, men om den finns inte så mycket mer att säga än att den åt ur handen och även lät sig bli klappad!

Äldre fynd: I föregående årsrapport saknas några noteringar av *stora ansamlingar* vid Tämnaaren: 500 ex. 22/7 (Ulrik Lötberg), 2 430 ex. 16/9 (Hanna & Fredrik Friberg) samt som mest 5 000 ex. 29/9 (Ulrik Lötberg). Det innebär i första hand att totalsumman under den bästa tiodagarsperioden (21-30/9 2001) skall höjas till minst 15 650 ex.

[Stripgås *Anser indicus*]

Fyra fynd: Två ex. Marbäck, Harbo 23/3 (Urban Emanuelsson), 1 ex. Hjälstaviken 3/7-10/10 (Tommy Eriksson m.fl.), 1 ex. Ledskär 28/9 (Keith Bennett, Yngve Hareland) samt 1 ex. Tämnaaren, Östervåla 3/10 (Ulrik Lötberg m.fl.).

[Snögås *Anser caerulescens*]

Årets enda fynd var en flock bestående av två vuxna och fyra årsungar som passerade mot söder förbi Skarholmen, Uppsala 3/11 (Håkan Andersson).

Kanadagås *Branta canadensis*

Vårens första kanadagås anlände redan 5/2 till Hjälstaviken (Pekka Westin), men det dröjde fram till 10/3 innan arten blev vanligt förekommande. Därefter noterades *stora ansamlingar* (minst 100 ex.) på några lokaler fram till början av april: vid Hjälstaviken 10-19/3, som mest 325 ex. den 16 (Anders Kling) och vid Landsberga 13-16/3, som mest 300 ex. den 15 (Martin Tjernberg). Därtill noterades 186 ex. Övre Föret 15/3 (Owe Rosengren, m.fl.), 100 ex. NO Giresta k:a 19/3 (Pekka Westin), som mest 150 ex. Kundbysjön 19-25/3 (Peter Carlsson m.fl.), 154 ex. Revelstasjön, Altuna 23/3 (Kalle Källebrink), 100 ex. Vida, Harbo 23/3-5/4 (Urban Emanuelsson m.fl.), 200 ex. Vendelsjön 24/3 (Thomas Pless), 100 ex. Tämnaaren (Hamra) 30/3-5/4 och 120 ex. Harbo 6/4 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Under *hösten* sågs, som tidigare år, *stora ansamlingar* på fler platser (drygt 20) än under våren och nedan nämns bara de med minst 300

ex.: 320 ex. Funbosjön 17/8 och 315 ex. Ledskär 14/9 (Fredrik Friberg); 550 ex. Månkarbo 14/9 (Thomas Pless) och (samma?) 500 ex. Tämnaaren 15/9 (Ulrik Lötberg m.fl.); 300 ex. Lövstasläppen, Danmark 15/9 (Lars Bern, Jacob Angsten); som mest 350 ex. Lårstaviken/Balingsta 26/9-27/10 (Ulf Karlsson m.fl.); som mest 500 ex. Övre Föret 28/9-31/10 (Jerker Mathson m.fl.); hela 900 ex. Vappa, Tillinge 5/10 (Pekka Westin) och 300 ex. f.d. Tåsjön, Alunda 13/10 (Ulf Florman). Så sent som 1/11 fanns fortfarande 250 ex. vid Vaddö k:a (Helge Röttorp) och 3/11 även 175 ex. Skarholmen (Håkan Andersson). Året avslutades med ett *decemberfynd*; 13 ex. Skarholmen den 8 (Urban Emanuelsson).

Äldre fynd: I föregående sammanställning saknas en rapport om hela 1 500 ex. vid Bjurvala, Östervåla 29/9 2001 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Årets första rapporteras från Hjälstaviken 26/3 (Pekka Westin), d.v.s. långt efter det att de första *Anser*-gässen hade anlänt. Därefter finns mängder av *vårobservationer* rapporterade, men det stora flertalet är från tre lokaler: vid Hjälstaviken 8/4-början av juni, som mest 49 ex. 23/4 (Yngve Hareland m.fl.), vid Ledskär/Karlsbolsviken 30/3-1/6, som mest 10 ex. 12/5 (Ingrid Åkerberg m.fl.) och Hargsviken 6/4-27/5, som mest 25 ex. 1/5 (Håkan Andersson m.fl.). Övriga vårfynd är mest ströfynd från olika lokaler, både i inlandet och längs kusten, och några är tidigare kända, eller misstänkta, häckningslokaler.

Konstaterade häckningar från några kustlokaler (ingen inlandshäckning är ännu känd): Tre häckande par Halvvägen, Singö och 6 ad. med 5 pull. Herräng, Häverö 26/5 (Tony Mattsson); 2 par med 5 resp. 1 pull. Hargsviken 29/5 (Per Edenius), 1 par med 2 juv. Rörskäret, Häverö 30/6 (Rune Johansson), minst 2 häckande par Blacke, Blidö 1/6 (Bill Douhan, Lars Olsson) samt 2 ad. med 1 pull. Skatudden 12-22/7 (Keith Bennett m.fl.). Därutöver har par observerats på andra tänkbara häckningslokaler längs kusten, dock utan några säkra häckningsindicer. Tveklöst fanns dock fler häckande par än de ovan redovisade.

Vid Hjälstaviken fanns ett mindre antal vitkindade redan i *början av juli* med som mest 10 ex. fram till 15/8. Redan dagen därpå, 16/8, sågs 15 ex. (Lars Lundstedt m.fl.) och antalet ökade sedan stadigt. Några "milstolpar" under hösten kan nämnas: 18 ex. 18/8 (Yngve Hareland m.fl.), 57

ex. 19/8 (Pekka Westin), 115 ex. 21/8, 193 ex. 27/8, 300 ex. 2/9 (Tom Sandström m.fl.), 546 ex. 5/9 (Thommy Åkerberg), 630 ex. 6/9 (Pekka Westin), 800 ex. 16/9 (Lars Lundstedt) och som mest 900 ex. 30/9-1/10 (Pekka Westin m.fl.). Den 6/10 inräknades ännu 800 ex. (Martin Tjernberg), men sedan började avflyttningen mot söder på allvar. Höstens sista, 21 ex., vid Hjälstaviken rapporteras från 20/10 (Yngve Hareland). Utöver enstaka fynd av något eller några få ex. på ett tiotal lokaler förekom arten i något större antal och under flera dagar på följande lokaler: vid Ledskär 22/8-17/9, som mest 25 ex. 11/9 (Lars Lundstedt) och som mest 350 ex. Kalmarsand 21-23/9 (Michael Åkerberg, Tom Sandström).

Därtill har ett par iakttagelser av *sträckande* flockar rapporterats från mitten av oktober: 45 ex. mot S Svenska Högarna 14/10 (Magnus Bladlund) och 120 ex. mot SV Varmsåtra, Norrby 18/10 (Kalle Källebrink). *Årets sista* vitkindade sågs vid Falebro, Danmark 31/10 (Sebastian Sundberg).

Prutgås *Branta bernicla*

Vårfynd är ovanliga, men 1 ex. (samma?) sågs på två lokaler; översvämningen vid Vida, Harbo 6/4 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt vid Vendelsjön 19-20/4 (Björn Svensson m.fl.).

Antalet observationer under *hösten* var ovanligt få, sannolikt mest p.g.a. brist på ostvindar från slutet av september och framöver. Den första iakttagelsen var 5 ex. mot S Skatudden 5/9 (Mats Edholm), men sedan dröjde det fram till den 23 innan 180 ex. passerade samma lokal mot S (Fredrik Bondestam). Sannolikt var det värmen i september som gjorde att så få prutgäss sågs före detta datum. Fynden under resten av hösten var: vid Svenska Högarna 11 ex. mot S 28/9 (Bill Douhan) och 5 ex. mot S 13/10 (Magnus Bladlund); 11 ex. mot SV Störvreta 29/9 (Håkan Andersson); vid Rönnskärs udde 3 ex. mot N 6/10 (Magnus Bladlund), 8 ex. 12/10 (Rune Johansson), 51 ex. 13/10 (Helge Röttorp) och 1 ex. mot S 19/10 (Bill Douhan); 8 ex. mot V Galtfjärden, Harg 12/10 (Wilhelm Dietrichson); 1 ex. Arholma 13/10 (Fredrik & Hanna Friberg); 17 ex. mot N Långsandsöarna 13/10 (Martin Tjernberg m.fl.); 82 ex. mot S Skatudden 13/10 (Gunnar Ehrenroth m.fl.), 6 ex. mot S Örsten, Singö 19/10 (Keith Bennett) samt 1 ex. Björn 27/10 (Mattis Jansson).

Äldre fynd: Prutgäsen vid Viby, Harbo 7/4 2001 sågs även vid det närbelägna Berga dagen därpå (Owe Rosengren m.fl.).

Gåshybrider

Ett ex. (grå x kanada) Dalkarlskärret 14/4 (Niklas Lindberg), 1 ex. (kanada x vitkindad) Hjälstaviken 20-21/5 (Martin Tjernberg, Pekka Westin) och förmodligen samma individ Friberg, Kulla 10/6 (Pekka Westin) och i Balingsta 17/9 (Thomas Johansson).

Gravand *Tadorna tadorna*

Vårfynd: Under våren 2/4-15/6 gjordes 24 fynd rörande 53 ex. Av dessa gjordes tre i inlandet: Ett ex. Övre Föret, Uppsala 16/4 resp. 9/5 (Ragnar Hellspång, Robert Ekblom) samt 1 par Hjälstaviken 21/4 (Martin Tjernberg, Tom Sandström).

Häckningar/häckningsförsök: Tolv par häckade i Björns skärgård varav åtminstone 3 par misslyckades med att få ut ungar (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Utöver dessa observerades 9 par under omständigheter som starkt indikerar häckning.

Höstfynd: Sex fynd gjordes av 17 exemplar: Två ex. mot S Rammskären, Rådmansö 26/7 (Bo Hallman), 7 ex. mot S Skatudden 27/7 (Mats Edholm, Brita Tibell), 2 1K mot S Rönnskärs udde 11/8 (Bill Douhan), 1 1K rastande Ångskär, Hållnäs 15/8 (Joakim & Elisabeth Djerf), 1 ex. Ledskärsviken 22/8-15/9 med 2 ex. på samma lokal 17/9 (Lars Lundstedt m.fl.) samt 2 1K Hjälstaviken 23/8-3/9 (Martin Tjernberg m.fl.).

Ett fortsatt gott antal häckningar i framför allt Björns skärgård är positivt. Vårfynden ligger fortsatt på en hög nivå, dock ligger andelen fynd i inlandet aningen under medelvärdet.

Bläsand *Anas penelope*

Vinterfynd: En hona Svandammen, Uppsala 4/11-28/12 (Lars Lundstedt, Ulrik Lötberg), 1 1K hane Kalvskäret, Singö 24-30/12 (Keith Bennett, Clas Cronlund) samt 1 ex. Biotestsjön 31/12 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Stora ansamlingar/höga sträcksummer: Under våren var det framförallt vid Tämnares som bläsänderna rastade i större antal. I månadsskiftet mars-april räknades närmare 1 000 ex. in (Ulrik Lötberg). Därutöver noterades antal överstigande 100 ex. vid Hjälstaviken, Stamsjön samt Vendelsjön, samtliga med 150-200 ex. Några större ansamlingar noterades inte under hösten, däremot förädrades Väddökusten med ett fint sträck under några dagar i mitten av september. Av totalt 7 990 ex. sträckande under hösten passerade drygt 5 700 ex. mellan 5-15 september. Toppdagen 12/9

sträckte 3 000 ex. förbi Skatudden mot S (Mats Edholm).

Ett par konstaterades häcka i Björns skärgård (Ulrik Lötberg). Möjligen kan häckning även ha förekommit i Slamdammarna, Edebo där 4 hanar sågs 10/6 (Joakim Johansson). Bläsänder låg även under sommaren i Hjälstaviken, men kan knappast ha häckat då detta borde ha observerats.

Snatterand *Anas strepera*

Vårfynd: Mellan 13/3-15/5 observerades snatteränder på 23 lokaler. Flertalet kan tänkas lämpliga för häckning. De flesta observationerna utgjordes dessutom av par. Enda lokalen med mer än sex fåglar var Hjälstaviken, där 13 ex. kunde räknas in som mest.

Häckningar/häckningsindicer: Totalt kunde hela 28 häckningar konstateras. Dessa fördelade sig på Björns skärgård 8, Tämnares 12 (varav 5 i Sörjön), Hjälstaviken 4, Kogrundet 1, Hargsviken 2 samt Gillöga 1. Därutöver observerades arten på ytterligare tre lokaler där häckning visserligen inte kunde konstateras men bedöms som mycket sannolik. Främst sticker Tämnares ut med 33 observerade stationära par utöver de redan redovisade häckningarna.

Höstfynd: Snatteränder sågs på åtta lokaler och totalt var minst 58 fåglar inblandade i fynden mellan 6/7 och 19/10. Flest låg i Hjälstaviken med som mest 32 ex. 24/8.

Vinterfynd: En hane låg omväxlande i Grisslehamns hamn och vid Kalvskäret, Singö 20-30/12 (Keith Bennett m.fl.). Ett mycket bra år. Åtminstone 50 par är en rimlighet för Upplands rapportområde i dagens läge.

Kricka *Anas crecca*

Stora ansamlingar: Vårsträcket var som intensivast runt mitten av april med stora ansamlingar vid de vanliga slättsjöarna. Som mest rastade 600 ex. vid Hjälstaviken 11/4 (Pekka Westin). Vid södra Vendelsjön, där översvämningarna i år var av mindre omfattning, sågs drygt 200 ex. i början av april. Samtidigt rastade drygt 300 ex. i Ledskärsviken och drygt 250 ex. i Tämnares (Ulrik Lötberg). Under hösten noterades inte rastande krickor i lika stor utsträckning. Runt mitten av juli låg 1 400 krickor i Hjälstaviken, ett högt antal. Annars var det bara i Ledskärsviken antalet nådde en nämnvärd nivå med närmare 700 ex. 1-13/9.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Stora ansamlingar: 510 ex. noterades i Norrtäljeån 21/12 (Bo Granberg). Under december fanns gräsänder i stor mängd även i Grisslehamns hamn med 1 350 ex. (Martin Tjernberg m.fl.) samt vid Biotestsjön där 1 000 ex. sågs 27/12 (Joakim & Elisabeth Djerf). Mellan 29/3-3/4 rastade 1 500 ex. i södra Vendelsjön (Martin Amcoff, Thomas Pless) och lika många fanns samma period i Tämnares (Ulrik Lötberg). Under sommaren samlades som vanligt många i Hjälstaviken, dock inte med ett lika högt antal som 2001. Som mest sågs 2 150 ex. 22/8 (Pekka Westin). Under hösten rastade dessutom 1 000 ex. i Ledskärsviken 7-13/9, 800 ex. vid Kogrundet 31/8 (Wilhelm Dietrichson) samt 800 ex. Gäddviken, Tämnares 20/10 (Ulrik Lötberg).

Stjärtand *Anas acuta*

Häckningar/häckningsindicer: Åtta par konstaterades i samband med kustfågelinventeringen av Uppsala län, varav fyra i Björns skärgård och ett på ön Kniven i Lövestabukten (Ulrik Lötberg). Under sommaren låg 3 hanar och 1 hona i Hjälstaviken under omständigheter som tydde på häckning, dock utan att säkert konstateras.

Stora ansamlingar/höga sträcksummer: Under de fina bläsandsdagarna på Skatudden i september sträckte även en del stjärtänder. De två bästa dagarna blev 8 och 9 september med 176 resp. 185 ex. mot S (Mats Edholm). Totalt sågs 793 ex. på sträck, de flesta vid Väddökusten. Endast i Ledskärsviken rastade stjärtänder i större antal med som mest 97 ex. 14/9 (Fredrik Friberg). Antalet låg annars runt 30-50 ex. mellan 22/8-17/9.

Årta *Anas querquedula*

Häckningstid: Under häckningstid rapporterad från 16 lokaler där häckning kunde konstateras vid Hjälstaviken av 2 par och Sörjön, Tämnares av 3 par. Dock kan häckning ha förekommit på samtliga lokaler, då dessa uppfyller årtans krav. Totalt observerades 13 par under häckningstid, en tillbakagång gentemot 2001 och även under medeltalet för de senare åren. Vi kan bara hoppas att nedgången är tillfällig. Årets första fynd gjordes redan 1/4 i Ösmaren Roslags-Bro (Joakim Ekman). Vem blir först med att rapportera en årta från mars månad? Årets sista fynd var på ett mer normalt datum, nämligen 1 ex. Alasjön, Vassunda 8/9 (Fredrik Friberg).

Skedand *Anas clypeata*

Häckningstid: Lokaler med minst 2 par: Hjälstaviken (minst 12), Björns skärgård (10), Sörjön, Tämnares (10), Tämnares (5), Hargsviken (2), Ledskärsviken (3) samt Kundbysjön (2). Totalt konstaterades 28 häckningar, vilket är otroligt många. Inte så mycket för att siffran är orimlig utan för att rapporteringsfrekvensen inte tenderar att vara så hög på simänder. Men från rrk:s sida tackar vi och tar emot! Lite märkligt kan tyckas att endast 1 par rapporterats från Vendelsjön. Under-rapportering är nog troligaste orsaken.

Övrig tid: Större antal endast från Hjälstaviken där ett 30-tal ex. sågs fram till 22/8 (Martin Tjernberg). I övrigt förtjänar 35 hanar Björns skärgård 20/6 (Ulrik Lötberg) att nämnas. I likhet med en del andra änder samlas skedandhanarna efter avslutad häckning i "ruggningsgrupper" på näringsrika platser. Detta är en sådan grupp, liksom de drygt 15 ex. som låg i Ledskärsviken under sommaren.

Brunand *Aythya ferina*

Vinterfynd: Som mest 7 ex., varav 2 honor, i Biotestsjön 1/1-28/2, samt 1 hane på samma lokal 7-24/12 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Vår: Totalt observerades minst 459 ex., varför en utförlig beskrivning av fynden blir för utrymmeskrävande. Av de större ansamlingarna kan 38 ex. i Hjälstaviken 3/4 (Pekka Westin) samt 50 ex. i Tämnares 6/4 (Ulrik Lötberg) nämnas.

Häckningstid: I Tämnares inkl. Sörjön bedömdes 55 par häcka (Ulrik Lötberg). Ett par häckade i Hargsviken (Wilhelm Dietrichson). Utöver detta observerades brunanden på 16 lokaler där häckning kan misstänkas.

Höst: Totalt sågs minst 597 ex. på 19 lokaler. Överlägset flest noterades i Kärven, Almunge. Den 6/10 rastade hela 320 brunänder här (Tomas Kjelson), den största flocken i Uppland i modern tid. Andra stora ansamlingar som förtjänar att nämnas är 80 ex. i Vendelsjön 5/10 (Anders Arnell), 48 ex. Blåkaren, Häverö 9/10 (Joakim Johansson), 20 ex. Stennässjön, Järlåsa 18/9 (Yngve Hareland) samt 20 ex. Brosjön 14/9 (Karl-Olov Johansson). Återigen en fin höstsumma och ett fint år som helhet. Nästan dubbelt så många brunänder sågs under våren i jämförelse med 2001.

Vigg *Aythya fuligula*

Inlandshäckningar: Ingen inlandshäckning kunde konstateras, men stationära par fanns i Dysjön,

Huddunge; Husbydamarna, Lena (4); Sävjan, Vittinge; Stora Hålsjön, Järlåsa samt Dalkarlskärret, Uppsala-Näs (6). Häckning kan antas.

Stora ansamlingar: Under föråret låg som mest 1 000 ex. vid Kapellskär 5/1 (Magnus Bladlund) och 400 ex. sågs vid Kallrigafjärden 3/4 (Martin Amcoff). Liksom förra året fanns den största flocken runt Blidö, där 5 000 ex. låg i Hemsundet 20/11 (Bill Douhan). Biotestsjön bjöd på 1 500 ex. 27/10 (Lars Lundstedt) och 1 000 ex. rastade i Ekoln 14/12 (Ingemar Ahlén). Kustfågelinventeringen i Uppsala län redovisar preliminärt 824 par.

Bergand *Aythya marila*

Inlandsfynd: En hane rastade vid Vretaudd, Dalbyviken 2/5 (Thomas Johansson).

Vinterfynd: En hona Simpnäs brygga 16/2-14/3 (Fredrik Bondestam, Owe Rosengren) samt 1 hona Grisslehamns hamn samt Kalvskäret, Singö 8-29/12 (Per Johan Ulfendahl m.fl.) blev årets klena skörd.

Övriga fynd: En häckning kunde glädjande nog konstateras i Björns skärgård i samband med kustfågelinventeringen (Ulrik Lötberg). I övrigt sågs 1 hona i Karlholmsviken 7-21/4 (Håkan Andersson), 4 ex. Biotestsjön 14/8 (Joakim & Elisabeth Djerf), 6 honf. Karlholmsviken 5/10 (Martin Tjernberg), 1 honf. Biotestsjön 19/10 med 2 honf. på samma lokal 27/10 och 4 ex. 9/11 (Mats Edholm, Brita Tibell, Erik Landgren m.fl.), 1 ex. Kogrundet 19/10 (Wilhelm Dietrichson) samt 1 honf. Rönnskärs udde 30/10-8/11 (Bo Hallman m.fl.). Utöver detta sågs ynka 16 ex. sträcka söderut under hösten. Enda sträckfyndet under våren utgjordes av 2 ex. mot N Skatudden 14/4 (Björn Lundgren).

Vad händer med berganden? Blir den utkonkurrerad av vigg i häcksjöarna eller stryker den med i oljedöden? Vad som än är fallet så är årets resultat det sämsta någonsin.

Ejder *Somateria mollissima*

Stora ansamlingar förekommer under senvår-försommar längst ut i ytterskärgården. Det rör sig om hanar som som ruggar. Ett exempel på detta är de 20 000 gudingar som sågs 1/6 vid Svenska Högarna (Bill Douhan).

Praktejder *Somateria spectabilis* [?; ≥89; 1]
En hane upptäcktes vid Skatudden 12/3 (Bo Hallman). Den rörde sig sedan söderut via Rönnskärs

udde för att senare bli stationär runt Skaten/Björkö-Arholma 16/3-4/6 (Martin Amcoff, Bo Granberg m.fl.). Normal fyndbild för rapportområdet.

Alförrädare *Polysticta stelleri* [?; ≥166; 2]

Två honor mot N Skatudden 4/5 (Sören Francéen, Bengt Neiss, Magnus Carlenius).
Normal fyndbild för rapportområdet.

Alfågel *Clangula hyemalis*

Inlandsfynd: Ett par rastade i Erken vid Svanberga 10/4 (Sebastian Sundberg), 3 ex. Hosjön 21/4 (Pekka Westin), 2 ex. 1K Ekoln 6-17/10 (Ingemar Ahlén, Thomas Johansson) samt smått sensationella 35 ex. Velängen, Björklinge 13/10 (Gunnar Jansson).

Under sommaren gjordes flera fynd i mellan- och ytterskärgården. Det mest intressanta utgjordes av 1 par som sågs 25/5-10/7 vid Lillskärgården, Svartlöga (Åke Andersson). Ännu 1 par sågs, om än tillfälligt, vid Tjockö, Rådmansö 1/6 (Lars-Erik Berg). Som vanligt under vintern låg mellan 2-3 000 alfåglar utanför Väddökusten och då främst i området runt Rönnskärs udde.

Med tanke på den trafik av oljefartyg från de nyblivna EU-länderna i Baltikum som går genom dessa alfåglars vinterkvarter, och dessas benägenhet att råka tvätta tankarna i vår Östersjö, så ska vi vara glada så länge vi har dessa fina vintersiffror av alfågel!

Sjöorre *Melanitta nigra*

Inlandsfynd: I Ekoln rastade sjöorrar under större delen av våren i varierande antal: 47 ex. 20/4, 5 ex. 24/4, 24 ex. 25/4, 5 ex. 28/4, 20 ex. 2/5, 8 ex. 8/5, 24 ex. 12/5 samt 20 ex. 14/5. Dessutom sågs 15 ex. rasta i Hjälstaviken 26/5 (Martin Tjernberg, Tom Sandström).

Nattsträckande sjöorrar lät höra sin domherrevissling över såväl Fröslunda som Kolarmora 1/5 (Martin Tjernberg, Håkan Andersson) och 2/5 låg 6 ex. i Vällen (Per Unger). Sex ex. rastade i Fäla- ren 1/6 (Keith Bennett) och ett sommarfynd gjordes då 6 ex. sågs i Kyrkviken, Krusenberg 30/6 (Hanna Friberg). Därtill sträckte enstaka ex. förbi Skatudden 9-27/7 (Mats Edholm). Höstens enda inlandsfynd var 1 hona i Ekoln 13/10 (Ingemar Ahlén).

Vinterfynd: Vid Sennebyhaken sågs 50 ex. 3/2 (Tomas Kjelson). Samma dag noterades 10 ex. vid Simpnäs brygga. Annars låg vid Sennebyhaken

10-20 ex. mellan 5/1 och 28/2. Vid Kalvskäret, Singö sågs 4 ex. 12/1 (Bill Douhan). Under december fanns åter 10 ex. på plats vid Rönnskärs udde samt som mest 50 ex. vid Kalvskäret.

Svarta *Melanitta fusca*

Inlandsfynd: I Hjälstaviken rastade under våren 10 ex. 14/5 samt 4 ex. 26/5 (Martin Tjernberg, Stefan Sjöqvist m.fl.). Två ex. rastade i Ekoln 12/11 (Ingemar Ahlén).

Vinterfynd: Längs med Väddökusten sågs 10 ex. under januari och 2 ex. fanns vid Biotestsjön. Samma förhållande gällde även under december. Säsongsens överlägset bästa sträcksumma vid Skatudden noterades 15/7, då 227 hanar passerade mot S på väg till sina ruggningsplatser i danska Kattegatt (Mats Edholm).

I samband med kustfågelinventeringen i Uppsala län noterades totalt 93 par. Svartan har minskat kraftigt under senare år. Vid mitten av 1970-talet beräknades beståndet i samma område till ca 600 par. Sannolikt beror minskningen åtminstone till en del på att svartan störs mer än andra ånder av sommarens båttrafik. Svartan häckar sent och kan ha små ungar fortfarande i mitten-slutet av juli. Dessa blir då ett lätt byte för nyflygga trutungar när kullen splittrats av en närgående båt.

Knipa *Bucephala clangula*

Liksom 2001 låg många knipor under sommaren i Björns skärgård. Toppnotering blev 2 200 ex. 20/6 (Ulrik Lötberg) och ännu 30/8 låg 1 200 ex. kvar. Av övriga fynd kan 600 ex. vid Östernäs brygga, Rådmansö 6/1 (Åke Berg) samt 1 000 ex. Biotestsjön 27/12 (Thomas Pless) nämnas.

Salskrake *Mergus albellus*

Vinterfynd: 40 ex. Biotestsjön 2/1-16/3 (Björn Svensson m.fl.), 2 honor Örsten, Singö 12/1 (Bill Douhan), 1 hona Rönnskärs udde 14/1 (Owe Rosengren), 6 honor Fygdstjärnen, Singö 3-10/2 (Martin Tjernberg), 6 ex. Biotestsjön 7-31/12 (Joakim & Elisabeth Djerf) samt 1 hane Kalvskäret, Singö 6-24/12 (Keith Bennett).
Vårfynd: Minst 460 ex. rapporterades mellan 16/3-2/6 från 42 lokaler, en mycket bra vårsumma. 1-5 ex. rapporterades från 30 lokaler, 6-10 ex. från sex lokaler och över 15 ex. från sex lokaler: 41 ex. Karlholmsviken 6/4 (Tommy Löfgren), 23 ex. södra Vendelsjön 31/3 (Thomas Pless), 35 ex. Kallrigafjärden 3/4 (Martin Amcoff), 25 ex.

Säbysjön, Knivsta 21/4 (Mats Hannerz), 27 ex. Ösmaren, Roslags-Bro 21/4 (Joakim Ekman) och slutligen 24 ex. Hargsviken 1/4 (Keith Bennett). Det senaste fyndet utgjordes av 1 par vid Gräddö, Rådmansö 2/6 (Peeter Boldt-Cristmas).

Höstfynd: Minst 244 ex. sågs på 15 lokaler. Några riktigt fina ansamlingar noterades: 70 ex. Karlholmsviken 27/10 (Jörgen Sjöström) samt 83 ex. Sörbodaviken, Fasterna 3/11 (Bill Douhan) och avslutningsvis 20 ex. Gäddviken, Tämnamaren 19/10 (Ulrik Lötberg). En ganska normal höst men vårs- umman är emellertid en av de högre.

Småskrake *Mergus serrator*

Häckning: Kustfågelinventeringen i Uppsala län redovisar preliminärt 359 häckande par.

Inlandsfynd: En hane Övre Föret 18-19/3 (Owe Rosengren m.fl.), 1 par på samma lokal 2/5, upp till 8 ex. (4 par) i Ekoln 20/4-8/5 (Martin Tjernberg, Thomas Johansson m.fl.), 1 par Norra Björkfjärden utanför Veckholm 16/5 (Åke Andersson), 1 par Gavel-Långsjön, Rånäs 29/5 (Helge Röttorp) samt 1 ex. mot S Väsby, Stavby 17/10 (Mats Edholm).

Under januari fanns ett tiotal småskrakar i Öregrundsgrepen utanför Biotestsjön. Likaså fanns upp till 4 ex. längs Väddökusten under samma period. Småskracken är en fåtalig men högst regelbunden vintergäst vid framför allt den senare av dessa lokaler.

Storskrake *Mergus merganser*

Stora ansamlingar: De uppländska sjöarna har en fin tradition när det gäller att locka till sig stora mängder storskrakar. Under våren 2002 fanns som mest 1 500 ex. vid Kogrundet i Hargsviken 31/3 (Owe Rosengren). Samma tid fanns 800 ex. i Tämnamaren (Ulrik Lötberg).

Under hösten drog Gäddviken, Tämnamaren vinstlotten med toppnoteringen 3 000 ex. 18/10 (Ulrik Lötberg). De klassiska sjöarna i Roslagen var inte långt efter. Mellan 19/10 och 3/11 låg över 2 000 storskrakar i Skedviken med dagsbästa 2 800 ex. 3/11 och i Limmaren, Frötuna fanns nästan lika många, 2 400 ex. 31/10 (Bill Douhan).

Bivράk *Pernis apivorus*

Vid Skatudden observerades under hösten totalt 3 ex. på insträck från Åland 12/7-6/9 (16 observationsdagar; Mats Edholm). Vid Arholma sågs 18 insträckande ex. 1/9 (Hanna & Fredrik Friberg).

Höstens sista observation gjordes vid Övre Föret 28/9 (Jerker Mathson).

Dagssumman om 18 ex. är anmärkningsvärd på flera sätt. Dels är det en av de högre dagssummor som noterats i landskapet, dels är insträckande bivråkar från Finland en synnerligen ovanlig förekomst!

Brun glada* *Milvus migrans* [≥9; ≥67; 1]

Endast en observation under året: Ett ex. (2K) Örskrissundet, Gräsö 26/4 (Mats Edholm, Brita Tibell). Var det måhända samma individ som uppehöll sig och matades vid Örskrissundet i början av september året innan?

Äldre fynd: Ett ex. Kogrunnet, Harg 29/7 2001 (Keith Bennett). Därmed sågs 4 ex. säsongen 2001.

Röd glada *Milvus milvus*

Endast tre observationer under året: En ad. Gräsbo, Östervåla 6/4 (Per-Anders Edin, Raoul Wexius), 1 ex. Kättsta, Ärentuna 18/5 (Håkan Andersson) samt 1 ex. Sebende, Söderby-Karl 9/6 (Magnus Bladlund).

Det bofasta paret i Östervålatrakten tycks nu definitivt ha lämnat området, alternativt avlidit. Deras epok varade i tretton år! Nu får vi bara hoppas på ny bosättning någonstans i landskapet. Arten ökar ju och sprider sig f.n. ganska kraftigt i södra Sverige.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Havsörnen är nu så pass allmänt spridd och vanlig i Uppland att man inte längre reagerar nämnvärt när arten observeras. Tidvis på året, och framför allt vid kusten, är havsörnen den rovfågel som man ser i störst antal! Nämnvärda ansamlingar 2002 var minst tretton nordsträckande i Hjälsaområdet 16/3 (Martin Tjernberg), 13 ex. Svenska Högar 28/9 (Bo Jerkeman), 15 ex. norr om Herräng, Häverö 8/12 (Rune Johansson) och minst 15 ex. Biotest-sjön 31/12 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Ormörn* *Circaetus gallicus* [0; 0; 1]

Ett ex. Ledsjär 28/6 (Mats Edholm). Första fyndet för Uppland. Fågeln upptäcktes ca tre km SSO Ledsjärviken varefter den drog sig norrut in över Fladen där den bl.a. ryttlade. Så småningom, 45 minuter efter upptäckten, gled den iväg mot väster i riktning mot Marma och försvann. Trots eftersök kunde den inte återfinnas.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Säsongens första individ sågs vid Hjälsstaviken 23/3 (Ulf Karlsson) och den sista vid Störvreta 7/10 (Håkan Andersson).

Häckningar: Årets rapportskörd slutade på 49 häckande/revirhållande par fördelade på 37 lokaler. Trots färre rapporterade häckningar finns inget som tyder på en minskande stam i rapportområdet – snarast är den stabil eller fortfarande svagt ökande.

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Vinterfynd: En honf. Kroksta, Åkerby 1/12 (Ulrik Lötberg), 1 hane Hjälsberg, Simtuna 22/12 (Kalle Källebrink) samt 1 honf. Härkeberga 25/12 (Urban Emanuelsson, Pekka Westin).

Sommarfynd: En hane Ledsjärsområdet 8/6 (Barbro Sjölin-Nilsson m.fl.) och 1 honf. Nedre Tuna, Hjäls 19/6 (Martin Tjernberg).

Från våren (17/3-12/5) rapporterades endast 18 ex., varav 9 honf. på nordflyttning förbi Gräsbo, Östervåla 20/4 (Ulrik Lötberg). Under hösten (31/8-20/10) rapporterades totalt ca 80 ex. och arten var definitivt mer allmän denna höst än på flera år. Av dessa individer sträckte totalt 23 ex. mot V vid Skatudden 9/9-3/10 (14 observationsdagar), varav 12 ex. 11/9 (Mats Edholm).

Ängshök *Circus pygargus*

Häckning: Årets första ängshök observerades vid Ledsjärviken 1/5 och där genomfördes senare en häckning där tre pull ringmärktes 21/7 (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg m.fl.) och åtminstone en av ungarna blev flygg (Keith Bennett). På Hårbylätten, väster om Hjälsstaviken, sågs en hane och en hona vid upprepade tillfällen 8-18/6, och parning observerades 10/6 (Lars Lundstedt, Tom Sandström m.fl.). Emellertid verkar det inte ha skett någon häckning här.

Utöver ovannämnda fåglar rapporterades 31 fynd av mestadels enstaka individer spridda över rapportområdet, som senast 1 ex. (1K) vid Varggropen, Vendelsjön 23/8 (Johan Östberg). Flera av fynden gäller dock förmodligen samma individer. Antalet häckningar och ströfynd var på samma nivå som 2001.

Stäpp-längshök *Circus macrourus/pygargus*

En honf. sträckte mot SV förbi Gräsbo, Östervåla 31/8 (Ulrik Lötberg).

Ängshök *Circus pygargus*

© Ulrik Lötberg

Duvhök *Accipiter gentilis*

Vid Skatudden sågs endast 3 ex. på västflyttning över Ålands hav 22-27/9 (3 observationsdagar; Mats Edholm).

Sparvhök *Accipiter nisus*

Sträcksummor: Från våren rapporterades som flest 25 ex. mot NV, Örsjär 24/4 (Mats Edholm, Brita Tibell). Vid Skatudden konstaterades totalt endast 266 västflyttande sparvhökar 25/8-30/10 (25 observationsdagar), som flest 74 ex. 8/9, 59 ex. 9/9, 28 ex. 12/9 och 26 ex. 30/9 (Mats Edholm). Vid Rönnskärs udde noterades dock ett särskilt rekord för lokalen med 412 ex. mot V 24/8 (Bill Douhan). Den dagen fanns tyvärr ingen observatör på Skatudden.

Ormvråk *Buteo buteo*

Häckning: Ringmärkningen av ormvråk i Roslagen fortsatte i ungefär samma omfattning som tidigare år vilket innebar att 18 kullar försågs med ring. Tre bon innehöll vardera 1 unge, 9 bon 2 ungar samt 6 bon 3 ungar. Detta ger ett snitt på 2,17 ungar/lyckad häckning vilket är klart bättre än de två närmast föregående åren (1,57 resp. 1,75) samt något över snittet för hela perioden 1977-2002; 2,17 ungar/lyckad häckning (Bill Douhan).

Vinterfynd: Fram till 16/2, då de första nordflyttande ormvråkarna observerades, rapporterades ca 55 övervintrande fåglar. Detta är ungefär hälften så många som under januari-februari året innan. I december rapporterades ca 70 ex., vilket är dubbelt så många som i december året innan.

Sträcksummor: Vid Skatudden sågs totalt

65 västflyttande ormvråk 6-27/9 (12 observationsdagar), som flest 20 ex. 8/9 och 21 ex. 11/9 (Mats Edholm, Brita Tibell). Den enda högre summa som rapporterats i övrigt är 20 ex. mot S vid Sävåns mynning i Lärstaviken 8/9 (Ulf Karlsson, Thomas Johansson). Ljusa färgvarianter ("Börningevråkar") sågs med 1 ex. Viks slottspark 3/3 (Ulf Karlsson) och 1 ex. Lundås, Edebo 12/9 (Joakim Johansson).

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vinterfynd: Under januari-februari rapporterades ca 45 ex., d.v.s. ungefär lika många som året innan. I december hittades 59 ex., vilket är mer än dubbelt så många som året innan (24). Efter

"rekordvintern" 1998/99 har antalet övervintrande fjäll- och ormvråk blivit betydligt vanligare än dessförinnan.

Sträcksummor: Den enda högre sträcksumma som rapporterades gällde 35 ex. mot norr förbi Gräsbo, Östervåla 4/4 (Ulrik Lötberg). Den första vråken för hösten noterades 1/9 men mer omfattande sträckrörelser uteblev helt. Vid Skatudden passerade totalt 5 ex. mot söder 17-30/9 (7 observationsdagar; Mats Edholm).

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Från sydvästra Uppland rapporterades 43 fynd 1/1-25/4 och 38 fynd 27/9-31/12. Flertalet av fynden avser enstaka individer, dock utgjordes sju fynd av 2 och ett fynd av 3 individer. I Uppsala-trakten gjordes tio fynd 16/2-24/3 och fyra fynd 28/10-10/11, samtliga gällande enstaka individer. I östra delarna noterades sex fynd av enstaka fåglar 26/1-29/3 samt fyra fynd 11/11-29/12. Från norra Uppland rapporterades sju fynd av enstaka individer 3/1-28/3 samt sex fynd 30/10-26/12, varav en funnen död.

Det totala antalet fynd uppgår till 118, avsevärt fler än året innan (75). Många av fynden avser givetvis samma individer.

Häckning: Det kända paret gick till häckning och den 9/6 resp. 11/6 kunde en vitdunig, välmående unge konstateras i boet. När ungen skulle ringmärkas 24/6 hade den tyvärr trillat ner och avlidit, troligen orsakat av mycket blåsig och regnigt väder 21-23 juni. Det som fanns kvar av fågeln var en hög med avbitna blodpennor på marken under boet. Boet, som var i mycket

dålig kondition och olämpligt placerat i toppen av en grov tall, revs ner under hösten och ett nytt byggdes upp på grova sidogrenar i samma träd.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Årets första gjuse rapporterades från Skedviken 1/4 (Peter Carlsson) och årets sista (samma individ?) passerade Stavby, senare Lärstaviken samt Hjälstaviken 6/10 (Mats Edholm, Ulf Karlsson m.fl.).

Häckning: Efter många år med mycket bra häckningsresultat hade fiskgjusen i Roslagen en anmärkningsvärt dålig häckningssäsong 2002. Fler par än normalt misslyckades med häckningen och ovanligt många tidigare framgångsrika häckningsplatser saknade häckande par. Endast 38 procent av de bon som producerade ringmärkningsdugliga ungar 2001 gjorde det även 2002. Detta kan jämföras med ett snitt på 75 procent för åren 1992-2001 (60-93 procent). I de 12 bon där det trots allt fanns ringmärkningsdugliga ungar var häckningsresultatet dock relativt gott – 2,17 ungar/lyckad häckning – vilket kan jämföras med ett snitt på 2,33 under perioden 1980-2002. Ett bo innehöll 1 unge, 8 bon 2 ungar samt 3 bon vardera 3 ungar. Vad som var orsaken till det dåliga häckningsresultatet är okänt, men det är givetvis viktigt att följa upp vad som händer 2003 (Bill Douhan).

Riksinventeringen 2001: Antalet etablerade par i Upplands rapportområde beräknades till ca 260 och totalt i Uppland (inkl. Upplandsdelen av Stockholms rapportområde) till 325-350 (Bill Douhan). För mer detaljerad information hänvisas till artikel i FiU 29 (4): 4-13.

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Häckningar: Tolv säkra häckningar rapporterades, varav minst åtta i holk. Därutöver observerades arten under häckningstid och på lämpliga lokaler på ytterligare tio platser. Resultatet är betydligt sämre än 2001 (29 + 15 lokaler). Detta kan delvis förklaras av att många av de uppsatta holkarna inte blev kontrollerade, men samtidigt torde 2002 generellt sett ha varit ett sämre år för tornfalken.

Vinterfynd: Från januari-februari rapporterades ca 17 ex. (6 ex. Uppsala kommun, 9 ex. Enköpings kommun och vardera 1 ex. i Håbo och Sala kommuner), d.v.s. betydligt färre än under samma period föregående år. Från december rapporterades minst 7 ex. i Uppsala, ca 12 ex. i Enköpings, 1 ex. i Håbo och 2 ex. i Sala kommuner.

Aftonfalk *Falco vespertinus* [≥29; ≥92; 1]

En honf. Kärven, Almunge/Knutby 22/5 (Tomas Kjelsson). Maj är chansen som störst att se aftonfalk i Uppland.

Stenfalk *Falco columbarius*

Vinterfynd: Minst 2 ex. uppehöll sig vid Vånsjöbro, Härnevi, 4-12/1 där de jagade gräsiskor och vinterhämlingar (Helge Röttorp m.fl.).

Övriga fynd: Under vårflyttningen rapporterades 40 fynd av mestadels enstaka individer (43 ex.) 5/3-14/5 och från hösten 43 fynd (46 ex.) 31/8-19/10. Den senare siffran inkluderar totalt sex västflyttande ex. Skatudden 6/9-27/9 (12 observationsdagar; Mats Edholm). Med tanke på att 2001 var det första året då samtliga fynd skulle rapporteras, kunde man kanske vänta sig att "skörden" skulle bli större 2002. Så blev emellertid inte fallet. Antalet fynd och antalet individer var nästan identiska!

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Årets första sågs vid Biotestsjön redan 19/4 (Joakim & Elisabeth Djerf), medan årets sista passerade Björn 28/9 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Tio säkra och tio troliga häckningar rapporterades. Därtill observerades arten på ytterligare 53 lokaler under häckningstid. Totalt rapporterades således 73 säkra/troliga/möjliga häckningar, betydligt färre än föregående år (103).

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Under vårflyttningen (3/4-26/5) gjordes 15 fynd (bedömt antal 9 ex.). Det lägre antalet jämfört med 2001 kan möjligen förklaras av det fina vädret under flyttningsperioden vilket kan ha medfört färre rastande falkar. Från höstflyttningen (17/8-9/11) rapporterades 62 fynd (bedömt antal 38 ex.), vilket är nytt höstrekord sedan 1970. Av höstens falkar var 32 åldersangivna och av dessa var 24 juvenila.

Sommarfynd: En 2K-fågel (trol. hane) uppehöll sig vid Hjälstaviken 26/7-5/8 (Lars Lundstedt, Pekka Westin m.fl.).

Orre *Tetrao tetrix*

Rapporteringen av spelande orre har förbättrats avsevärt, vilket kan vara en effekt av att många har uppmärksammat den starka minskning som skett den senaste tioårsperioden. Totalt inkom uppgifter om ca 390 spelande tuppar. En person som lade

ned stor möda på inventering var Sven Eric Swanqvist som i skogsområdet SV om Sörsjön, ned mot Huddunge, Morgongåva och Vittinge (ca 250-300 km²), rapporterade ca 275 spelande tuppar 15-30/5. Det är möjligt att just detta område är speciellt rikt på orre, eller också är förklaringen den att det finns avsevärda mörkertal även annorstädes. Hur som helst kan man nog våga påstå att orrstammen i rapportområdet fortfarande överstiger 1 000 "par".

Tjäder *Tetrao urogallus*

Åtta spel om totalt 14 tuppar har rapporterats, vilket på inget sätt speglar den verkliga förekomsten. Det är väl bara att konstatera att de flesta av dagens fågelskådare "nöjer sig med" att få se en tjäder för att kryssa av på årslistan, medan vissa andra "håller inne" med "sina" spelplatser för att få ha dem för sig själva.

Om vi nu trots allt ska göra en bedömning utifrån inskickade rapporter så indikerar dessa en fortsatt minskad förekomst, vilket i och för sig är förväntat med tanke på skogsbrukets framfart. Vid 1990-talets början beräknades Upplandsbeståndet till drygt 2 000 "par". En vild gissning är att beståndet numera är i intervallet 1 000-1 500 "par".

Rapphöna *Perdix perdix*

Inga rapporter föreligger från Älvkarleby, Tierps, Östhammars, Heby och Sala kommuner.

Uppsala kommun: Från januari-mars rapporterades endast 2 kullar (18 ex.) och från hösten 4 kullar (26 ex.). Under häckningstid sågs par och/eller hördes spelande tuppar på nio lokaler. En majoritet av rapphönsen observerades på slätterna SO om Uppsala.

Enköpings kommun: Från januari-mars rapporterades 10 kullar (70 ex.) och från hösten 6 kullar (43 ex.). Under häckningstid sågs par eller hördes spelande tupp på åtta lokaler. Samtliga rapphöns, förutom ett par i Villberga, rapporterades från slätterna mellan Härnevi och Kulla.

Håbo kommun: Från januari-mars sågs 2 kullar (8 ex.) och från hösten 1 kull (20 ex.), samtliga på Kräggasläppen, Övergran/Yttergran (Tom Sandström, Tommy Eriksson).

Norrtälje kommun: Vid Håsta-Lindberga spelade en tupp 29/5 och sågs en fågel 21/6 (Peter Carlsson, Gabriel Ekman, Magnus Bladlund). Jämfört med 2001 verkar situationen ha försämrats ytterligare i Uppsala kommun, medan den var något bättre i Enköpings kommun. Förmodligen

utgörs en stor andel av den tynande stammen av utsatta fåglar.

Vaktel *Coturnix coturnix* [?: ≥1054; 117]

Totalt 117 spelande vaktlar 5/5-24/8, fördelade på 82 lokaler ganska jämnt spridda över rapportområdets slättbygder. Resultatet är ett av de bättre sedan 1970, dock 36 färre än rekordåret 2000. Större ansamlingar noterades på slätten öster om Stavby k:a med minst 7 sp. 17/7-1/8 (Mats Edholm), vid Solvalla, Faringe med 6 sp. 18/7 (Mats Edholm) och lika många vid södra Vendelsjön 21/6-24/8 (Thomas Johansson m.fl.).

Övrigt: Som mest 4 ex. sågs samtidigt vid Lilla bron, Lövstasläppen 12-28/9 (Bengt Säfsström m.fl.).

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Årets första observation gjordes 3/3 och bortsett från övervintrande fåglar noterades höstens sista 13/10.

Vinterfynd: Ett ex. Skarholmen, Uppsala 21/11 och 7/12 (Lars Lundstedt), 1 ex. Norrtäljeån, Norrtälje 24/12 (Lars Lundstedt) samt 1 ex. Liljekonvaljeholmen, Gottsunda 6/11 och 31/12 (Lars Lundstedt m.fl.).

Övrigt: Bortsett från Hjälstaviken och Tämna- ren rapporterades ca 75 hörda ex. från 46 lokaler, märkbart färre än från 2001. Från Hjälstaviken rapporterades minst 20 ex. och från Tämna- ren 19 ex.

Äldre fynd: Vid Tämna- ren, inklusive Sörsjön, uppskattades antalet revir 2001 till ca 100 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Småfläckig sumphöna

Porzana porzana [?: ≥929; 36]

Under perioden 20/4-27/7 rapporterades 36 revir- hävdande hanar från 25 lokaler, vilket är ett mycket bra resultat. På flertalet lokaler hördes endast 1 individ, dock 2 i Vendelsjön, i Lärstaviken, i Tåsjön (Alunda), vid norra Dannemorasjön samt minst 8 i Hjälstaviken (Pekka Westin m.fl.). Vid fågeltornet i Hjälstaviken gjordes flera observationer slutet av juli-5/9, bl.a. av 1 juv. 26/8 (Anki & Peter Hämbäck).

Äldre fynd: En revirhävdande hane Aspnäs kapell, Tämna- ren, Östervåla 20/5-30/6 2001 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Därmed hördes 22 hanar i rapportområdet nämnda år.

Kornknarr *Crex crex* [allmän; ≥1 737; 142]

Totalt rapporterades 142 revirhävande knarrar fördelade på 92 lokaler relativt jämnt fördelade 8/5-31/7. Flest (15 sp.) påträffades vid en inventering av Marma skjutfält, Älvkarleby 22-23/6 (Per Thebo) och vid Hjälstaviken (8 ex.) 19/5-29/7 (Pekka Westin).

Antalet är tangerat rekord sedan en någotsånär fungerande rapportering startade 1970. Även 1998 och 2000 noterades 142 spelande ex.

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Under *häckningstid* rapporterades arten från 21 lokaler. På åtta av dessa konstaterades nio lyckade häckningar. Under förutsättning att observerade eller hörda enstaka fåglar motsvarar etablerade par erhålls totalt ca 26 par. Rörhönan tycks hålla en stabil populationsnivå även om den är fåtalig. Årets första observerades vid Hjälstaviken 24/3 (Vera Noest) och den sista vid Ekebydammen i Uppsala 27/9 (Martin Tjernberg).

Sothöna *Fulica atra*

Stora ansamlingar (minst 100 ex.): Under våren räknades som mest 800 ex. vid Hjälstaviken 3/4 (Pekka Westin), 150 ex. södra Vendelsjön 31/3 (Thomas Pless), 140 ex. i Norrtäljeviken 26/3 och minst 240 ex. Kärven 6/4 (Bill Douhan). Jämfört med 2001 var antalet lokaler med ansamlingar över 100 ex. oförändrat medan det totala antalet sothöns var märkbart lägre.

Från *hösten* finns rapporter endast från KogrunDET och Blåkaren med som mest 300 ex. 27/9 (Wilhelm Dietrichson), resp. ca 100 ex. 2/9 (Joakim Johansson).

Vinterfynd: Som flest 4 ex. Kalmarsand, Bålsta 2-27/1 (Thommy Åkerberg m.fl.), 6 ex. Varpsund, Övergran 2/1 (Thommy Åkerberg), 3 ex. Kapellskär, Rådmansö 5/1 (Magnus Bladlund), 1 ex. Singsundet, Singö 13/1-3/2 (Tom Sandström, Helge Röttorp) samt 1 ex. Fygdströmmen, Singö 3/2 (Helge Röttorp). I *december* sågs ovanligt få individer, blott 6 ex. Kyrkviken, Alsike 8/12 (Fredrik Friberg) samt 1 ex. Skarholmen, Uppsala 8-10/12 (Urban Emanuelsson, Lars Lundstedt).

Trana *Grus grus*

Årets första tranor sträckte norrut förbi Säva, Gryta samt Ströja, Börje 9/3 (Thomas Johansson resp. Annika Rastén). Minst 57 säkra/troliga/möjliga *häckningar* rapporterades vilket är nästan exakt samma antal som 2001. *Stora ansamlingar*: Från

Tämnaren-området rapporterades under våren 120 ex. Sjölanda 13/4 och 700 ex. Bjurvalla 18/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Vid Hjälstaviken översomrade ca 150 ex. och denna flock ökade successivt i storlek under hösten till som mest 950 ex. 23/9 (Pekka Westin m.fl.). Fortfarande 10/10 fanns 150 ex. kvar (Peter Ringqvist) och dessa var de sista som rapporterades från rapportområdet.

Vid södra Vendelsjön rastade under våren som mest 600 ex. 4/4. Sommarflocken uppgick till ca 160 ex. och under hösten ökade antalet till som mest 650 ex. 7/9 (Thomas Pless). I Ledsjärsmrådet noterades följande högstanoteringar; april 650 ex., maj 270 ex., juni 175 ex., juli 163 ex., augusti 250 ex. och september 400 ex. (Fredrik Bondestam m.fl.).

Dessutom rapporterades större ansamlingar från följande platser; Kilbyslätten, Alunda 200 ex. 30/3 och 300 ex. 23/9 (Mats Edholm, Brita Tibell), Månkarbo 410 ex. 14/4 och 425 ex. 17/9 (Fredrik Friberg, Pekka Westin m.fl.), Rönningen, öster om Djupa, Tierp 150 ex. 10/4 (Gillis Aronsson), 190 ex. Sättra, Edebo 12/9 (Joakim Johansson) och Stamsjön 350 ex. 25/9 (Mats Edholm).

Höga sträcksummor: Den högsta vårnöten var 105 ex. mot norr Gräsbo, Östervåla 20/4 (Ulrik Lötberg). De högsta höstsummorna, tillika tangerade rekord för rapportområdet, var ca 1 000 ex. mot söder Tisby, Simtuna 10/9 (Ulf Karlsson, Ulf Florman) samt 997 ex. mot SV Hjälstaviken 23/9 (Pekka Westin).

Äldre fynd: Under 2001 sågs följande två större ansamlingar, vilka föll bort från förra årsrapporten; 360 ex. rastande vid länsgränsen NO Aspnäs, Östervåla 30/3-5/4 samt ca 600 ex. rastande Torp, Tärnsjö under samma tidsperiod (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Inlandshäckningar: Konstaterade eller troliga häckningar noterades vid Uggelnäs, Skedviken (1 par), Lillgrund, Ekoln (1 par), Norra Björkfjärden, Veckholm (3 par), Gavel-Långsjön, Fasterna (2 par), Limmaren, Frötuna (1 par) (Bill Douhan, Pekka Westin, Åke Andersson, Helge Röttorp, Karl-Olov Johansson).

2002 bjöd på fler rapporter om inlandshäckande strandskator än tidigare år. Om det är frågan om nyetableringar eller ökad ornitologisk aktivitet går dock ej att avgöra. Kustfågelinventeringen i Uppsala län redovisar preliminärt 342 par.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta* [5; 33; 7]

Två observationer av denna Upplandsraritet: Fem ex. rastade kortvarigt vid Hjälstaviken 25/4 (Joakim Kling, Rickard Fredriksson) samt 2 ex. som sträckte söderut vid Skatudden 11/5 (Gunnar Ehrenroth, Raoul Wexius).

För andra året i rad observerad vid Hjälstaviken, annars har tidigare års observationer mest varit från kustlokaler.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Under häckningstid noterad med 22 par, vilket är i stort sett samma antal som för 2000 och 2001. Säkra häckningar noterades vid Hjälstaviken (Martin Tjernberg), Uppsala reningsverk (Karl Göran Andersson m.fl.) och Hållvastby, Riala (Bill Douhan). Vid Plantagens blomstermarknad i Uppsala, bland bilar och byggaktiviteter, spelade 1 ex. 27/4 (Åke Berg).

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Under häckningstid noterades sammanlagt 36 par. Merparten (21 par) noterades i området Björns skärgård-Lövstabukten (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson). Kustfågelinventeringen i Uppsala län, som är mer komplett än den spontana inrapporteringen till rapportkommitén, redovisar preliminärt 71 par.

Större ansamlingar: Största noterade flock var 56 ex. vid Ledsjär 25/8 (Per Johan Ulfendahl).

Fjällpipare *Charadrius morinellus* [?; ≥224; 9]

Endast ett fynd, nämligen 9 ex. som rastade på en åker S Fladen, Ledsjär 26/5 (Per Johan Ulfendahl, Bengt Säfström m.fl.). Dagen efter var 2 ex. kvar på lokalen (Ulrik och Pernilla Lötberg). Fjällpiparlokalen framför andra, Lövsstaslättan, blev utan observationer detta år.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Fynd under häckningstid: Inga rapporter finns från potentiella häckningslokaler. Antagligen är arten numera utgången som häckfågel inom rapportområdet.

Stora flockar: Under första majveckan rastade en del större flockar. De största var 650 ex. södra Vendelsjön 3/5 (Fredrik Bondestam), 500 ex. Lövsstaslättan 5/5 (Pekka Westin) och 400 ex. Dumdalsslättan, Hjästa 6/5 (Pekka Westin). Under hösten var den största ansamlingen 170 ex. vid Biskopskulla k:a 12/10 (Martin Tjernberg).

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Vårfynd: Max. 4 ex. rastade vid Ledsjär 25/5-29/5 (Tomas Stafström m.fl.), 2 ex. KogrunDET, Harg 26/5 (Brita & Elin Tibell), 9 ex. rastade Gräsö skärgård 27/5 (Martin Amcoff, Björn Svensson) och ca 200 ex. sträckte norrut, i en blandflock kustpipare/myrspov, vid Hjälstaviken 28/5 (Pekka Westin).

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Vinterfynd: Vid Hjälstaviken observerades enstaka ex. 3-11/2 (Martin Tjernberg m.fl.). Den 4/12 noterades 1 ex. vid samma lokal (Fredrik Bondestam). *Större ansamlingar*: Den enda större ansamling som noterades under våren var 400 ex. vid Vida gård, Harbo 30/3-5/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Under juli-augusti fanns gott om tofsvipor vid Hjälstaviken där antalet rastande exemplar pendlade mellan 1 000-1 200 (Karl-Gustav Sjölund, Curt Johnsson, Tommy Eriksson m.fl.). Övriga lokaler med större ansamlingar under hösten var slätten mellan Månkarbo och Tierp där minst 500 ex. rastade 14/8-11/9 (Björn Lundgren, Gillis Aronsson), 500 ex. söder Alunda 19/9 (Mats Edholm) samt 500 ex. vid Tjälinge, Skogstibble 6/10 (Ulf Karlsson).

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Vårfynd: Vid Ledsjär rastade max. 7 ex. 10-12/5 (Per Johan Ulfendahl m.fl.), vid Hjälstaviken rastade 10 ex. 25/5 (Mattis Jansson) och vid Sörsjön, Tämnaren sträckte hela 200 ex. mot N 5/6 (Anders Eriksson).

Under *höststräcket* noterades arten mellan 24/7 och 29/9. Hjälstaviken och Ledsjär stod för merparten av observationerna, men även en hel del kustsnäppor noterades på sydsträck efter Vädöskusten.

Större flockar: 56 ex. mot S Skatudden 24/7 (Mats Edholm), ca 100 rastande ex. vid Ledsjär 28/7 (Keith Bennett) samt 60 rastande ex. Ledsjär 6/9 (Johan Östberg).

Vårfynd är inte vanliga och att se en flock på hela 200 nordsträckande individer får i det närmaste betraktas som unikt! Totalantalet sedda kustsnäppor är som vanligt svårt att uppskatta men var nog inte över 1 000 individer detta år.

Sandlöpare *Calidris alba*

Vårfynd: Arten är mycket sällsynt som genomsträckare på våren, men i år observerades 4 ex. rasta i Gräsö skärgård 29-30/5 (Martin Amcoff,

Tuvsnäppa *Calidris melanotos*

© Per Lif

Björn Svensson). **Höstfynd:** Två ad. rastade Hjälstaviken 20/7 (Martin Tjernberg, Owe Rosengren m.fl.), 5 ex. sträckte mot S vid Skatudden 24/7 (Mats Edholm), 3 ex. rastade Hällen, Lövsstakuten 29/7 och 10 ex. rastade på samma lokal 31/7 (Jörgen Sjöström), 1 ex. rastade Ledskär 6/8 (P-A Edin, Raoul Wexius) och 1 ex. rastade Ledskär 21-22/8 (Raoul Wexius m.fl.).

Något färre individer (ca 26 ex.) observerades jämfört med 2001 (minst 42 ex.). Vid inlandslokalen Hjälstaviken är arten numera i det närmaste årligen förekommande.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Vårfynd: Ett ex. rastade Ledskär 24/5 samt 31/5 (Keith Bennett, Karl-Gustav Sjölund m.fl.), 1 ex. rastade Övre Föret 25/5 (Fredrik Litsgård) och 1 ex. rastade Hjälstaviken 10-12/6 (Lars Lundstedt, Gunnar Ehrenroth m.fl.).

Höstfynd: Inga större ansamlingar noterade.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Vårsträckande fåglar noterades mellan 9-29/5.

Största flock var 55-60 ex. vid Ledskär 20-21/5 (Martin Tjernberg, Martin Amcoff m.fl.).

Höststräckande fåglar noterades mellan 29/6 och 11/9. Största flock var 15 ex. vid Hjälstaviken 23/7 (Martin Tjernberg).

Tuvsnäppa* *Calidris melanotos* [1; 11; 1]

En juvenil fågel (hane) rastade vid Hjälstaviken mellan 22/9 och 4/10 (Karl-Gustav Sjölund m.fl.). Hjälstaviken håller på att bli en säker höstlokal för arten.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Vårfynd: En ad. Ledskär 10/5 (Per Johan Ulfendahl), 3 ad. Karlholmsviken 11/5 (Håkan Andersson) samt 1 ad. Hargsviken 9/6 (Tomas Kjellsson).

Höstfynd: Inga större ansamlingar rapporterade. Tre vårfynd får betraktas som anmärkningsvärt då arten är mycket ovanlig på våren.

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Vinterfynd: Ett ex. Rönnskärs udde 13/1 (Yngve Hareland, Lars Lundstedt, Tom Sandström),

1 ex. Skatudden 2/2 och 8/2 (P-A Edin, Raoul Wexius), 1 ex. Hamnskär, SO Simpnäsklubb, Björkö-Arholma 3/2 (Gabriel Ekman), 3 ex. Simpnäs brygga, Björkö-Arholma 3/2 (Tomas Kjellson, Tom Sandström) samt 1 ex. Sennebyhaken 10/2 (Keith Bennett m.fl.).

Vårfynd: Max. 75 ex. rastade Ut-Fredel, Blidö 14/4 (Sebbe Nilsson), minst 190 ex. Gillöga skärgård 19-20/4 (Bill Douhan, Jonas Karlsson) och ca 40 ex. fortfarande kvar på samma lokal 20/5 (Bill Douhan).

Höstfynd: Ett ex. Örskär 6/10 (Fredrik Friberg, Petter Haldén, Henrik Gustafsson), 1 ex. Skatudden 10/10 (Mats Edholm) samt 1/11 (Fredrik Bondestam) och 1 ex. Sennebyhaken 2/11 (Bill Douhan).

Årets ca 270 ex. är det högsta antal som någonsin inräknats. Tidigare rekord var 39 ex. 1991. Det är tydligen långt ut i skärgården man ska för att få se större antal!

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Häckningar: Ett par torde ha häckat i Björns skärgård, där 1 adult fågel vid upprepade tillfällen i juni spelade skadad (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson). Vid Ledskär spelade 1 ex. 10/5 (Mats Eriksson m.fl.).

Större flockar: De enda flockarna på över 200 ex. var 200 ex. Ledskär 6/9 (Johan Östberg) och 320 rastande ex. Björns fyr 8/9 (Ulrik Lötberg, Joakim Djerf, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson). Den troliga häckningen i Björns skärgård är intressant och är den första på många år utanför Ledskär. Vid den senare lokalen är arten numera troligen utgången som häckfågel.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus* [?: ≥744; 40]

Vårfynd: Arten observerades mellan 24/5 och 4/6 på följande lokaler med enstaka exemplar: Vendelsjön, Ledskär, Husbydamarna (Lena), Ambricka (Älvkarleby), Karlholmsviken, Björn och Blidö. Noterbart är att ingen vårobservation inkom från Hjälstaviken. Största flock var 20 ex. Ledskär 26/5 (Bengt Neiss, Owe Rosengren).

Höstfynd: Första fyndet var 1 ex. Hjälstaviken 30/6 (Martin Tjernberg). Ett ex. rastade Reningsverket, Uppsala 22-26/7 (många observatörer), 1 ex. Storvreta, Ärentuna 27/7 (Håkan Andersson), 1 ex. Hjälstaviken 2/8 (Pekka Westin) och 1 ex. Kniven, Älvkarleby 16/8 (Jörgen Sjöström). Uppskattningsvis observerades ca 40 individer under 2002.

Brushane *Philomachus pugnax*

Större ansamlingar: Största våransamlingen var 260 ex. vid Ledskär 12/5 (Kjell Pålsson) och den största höstansamlingen var 300 ex. vid Hjälstaviken 23/7 (Martin Tjernberg).

Dvärgbeckasin *Lymnocyrtus minimus*

Under våren (19/4-10/5) rapporterades 13 ex. Spel hördes vid Hjälstaviken, f.d. Vissjön, Vendelsjön, Stamsjön och Dalbyviken. Under hösten iaktogs 13 ex. från tre lokaler. Hela 10 individer observerades på Örskär 17/10 (Magnus Rignell, Martin Irestedt).

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Vinterfynd: Två ex. Bäcklösa, Uppsala 12-29/12 (Lars Lundstedt).

Dubbelbeckasin

Gallinago media [häckfågel; ≥327; 24]

Spelande fåglar: Vid Hjälstaviken hördes som mest två fåglar spela vid Spången i nordväst och på ängarna norr om fågeltornet 5-21/5 (Mats Eriksson m.fl.). Dessutom spelade 4-5 fåglar norr om L. Parnassen 10/5 (Gunnar Steinholtz) och 1 ex. på östra sidan 8/5 (Ulf Karlsson). Vid Övre Föret spelade som mest tre fåglar samtidigt 5-12/5 (Magnus Carlenius, Owe Rosengren m.fl.). En ensam fågel spelade vid Långsjön, Björklinge 8/5 (Thomas Pless).

Höstfynd: Ensamma fåglar noterades vid Hjälstaviken 25-29/8 (Lars Lundstedt m.fl.), 6/9 (Thomas Johansson), 29/9 (Björn Wester, Erik Landgren); Hargsviken, nya dammarna 31/8 (Wilhelm Dietrichson); Övre Föret-Kungsängen, Uppsala 7-8/9 (Raoul Wexius m.fl.); södra Vendelsjön 7/9 (Keith Bennett); Kyrkviken, Krusenberg, Alsike 8/9 (Hanna och Fredrik Friberg) och på Örskär 27/9 (Jim och Jonas Sundberg).

Totalsumman slutade på ca 24 fåglar, varav totalt minst 15 spelande. Detta är likvärdigt med föregående års resultat.

Rödspov *Limosa limosa* [≥60; ≥265; 15]

Vårfynd: Ett ex. Hållnäs k:a 14/4 (Björn Svensson m.fl.), 1 ex. Hjälstaviken 23-25/4 (Thomas Strid m.fl.), 1 ex. sträckte mot N Skarholmen, Uppsala 25/4 (Håkan Andersson), 1 ex. sträckte mot N Hjälstaviken 7/5 (Pekka Westin) samt 1 ex. rastade Ledskär 9-10/5 (Joakim Djerf m.fl.).

Höstfynd: Vid Ledskär-Karlholmsviken var minst 3 ex stationära 10/7-7/9 (Jörgen Sjöström

m.fl.), vid Hjälvstaviken rastade 1-3 ex. under perioden 24/8-6/9 (Martin Tjernberg, Fredrik Bondestam m.fl.). Vid Hället, Gräsö, rastade 1 ex. kortvarigt 15/7 (Johan Wallén), vid Rönnskärs udde sträckte 2 ex. 1/9 (Mattis Jansson, Jocce Ekström, Anders Jansson) och vid södra Vendelsjön rastade 1 ex. 5-7/9 (Anders Arnell m.fl.). Totalt observerades minst 15 olika exemplar under året.

Myrspov *Limosa lapponica*

Vårfynd: Ett ex. Örskär 15/5 (Mats Edholm), 1 ex. rastade Hjälvstaviken 28/5 (Pekka Westin) medan 15 ex. sträckte mot NO tillsammans med kustpipare samma dag och plats (Pekka Westin).

Större flockar: Endast tre flockar med tvåsiffrigt antal rapporterades; 80 ex. mot V Skatudden 15/7 (Mats Edholm), 55 ex. mot V Hargsviken 28/7 (Sebastian Sundberg) och 75 ex. mot SV Arholma (Hanna och Fredrik Friberg, Zackarias Svensson, Johan Ericson).

Småspov *Numenius phaeopus*

Arten noterades mellan 20/4-25/8, i det närmaste identiskt med året innan. Enda större flockar rapporterade var 15 ex. mot N Svenska Högar 10/5 (Bill Douhan), 39 ex. mot S Skatudden 12/7 (Mats Edholm) och 22 sträckande exemplar Trutbådan, Gräsö 13/7 (P-A Edin). Något färre observationer än året innan.

Storspov *Numenius arquata*

Häckningstid: Totalt rapporterades ca 46 revir, vilket är en liten ökning jämfört med året innan. *Större antal:* Enda större ansamling var 70 ex. som rastade vid Ledskär 22/6 (Roger Kaufmann).

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Större flockar: Ca 75 ex. rastade vid Ledskär 9/5 (Joakim & Elisabeth Djerf), 70 ex. rastade vid Hjälvstaviken 16/6 (Owe Rosengren) och 80 ex. rastade Hjälvstaviken 13/7 (Karl-Gustav Sjölund).

Rödbena *Tringa totanus*

Häckningstid inland: Totalt noterades 16 revirhävande fåglar på sex lokaler (Hjälvstaviken, Svanby ängar, Husbydamarna, Vendelsjön, Ambricka, Övre Föret).

Kustfågelinventeringen i Uppsala län redovisar preliminärt 249 par.

Dammsnäppa* *Tringa stagnatilis* [0; 33; 8]

Ett ex. Hamra, Östervåla 1-2/5 (Bo Söderström m.fl.), 2 ex. Skämsta, Tierp 2-4/5 (Martin Amcoff, Björn Svensson m.fl.), 1 ex. Ledskär 24/5 (Berndt Godin m.fl.), 3 ex. Karlholmsviken 25/5 (Weine Erlandsson, Ingrid Åkerberg), 1 ex. Hargsviken (nya damarna) 25/5 (Wilhelm Dietrichson) samt 1 ex. Ledskär 3/6 (Ulrik Lötberg, P-A Edin, Paul Higson).

Ett enastående år med troligen minst åtta rastande exemplar (fåglarna vid Ledskär/Karlholmsviken 24-25/5 bedöms vara samma). Om detta är tecken på en kraftig expansion av arten eller bara ett tillfälligt toppår får framtiden utvisa.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Större flockar: Vid Hjälvstaviken rastade 80 ex. 5/7 (Martin Tjernberg) och vid Ledskär 50 ex. 28/7 (Keith Bennett). Färre observationer av större koncentrationer än 2001.

Grönben *Tringa glareola*

Fynd under häckningstid: Inga rapporter inkomna detta år. Största flock under vårflyttningen var 500 ex. vid Hjälvstaviken 7/5 (Pekka Westin) och under höstflyttningen hela 1 600 ex. vid Hjälvstaviken 23/7 (Martin Tjernberg).

Tereksnäppa* *Xenus cinereus* [1; 3; 1]

Ett exemplar rastade vid Ledskär 1-4/6 (Joakim Djerf m.fl.) *Fynd nr fem* för landskapet och tredje för Ledskär.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Fynd under häckningstid: Ca 175 revir noterades, vilket är en uppgång med 35 från 2001. Tyngdpunkten ligger som vanligt åt ost-nordost, men glädjande nog kommer återigen rapporter från Fyrisån och Mälaren. Detta indikerar att efter några marga år är arten på väg tillbaka som häckfågel. Kustfågelinventeringen i Uppsala län redovisar preliminärt 384 par.

Roskarl *Arenaria interpres*

Fynd under häckningstid: 67 revir noterades, vilket är i paritet med året innan. Kustfågelinventeringen i Uppsala län, som är mer komplett än den spontana inrapporteringen, redovisar preliminärt 342 par. *Inlandsfynd:* Ett ex. Hjälvstaviken 5/5 (Ulf Karlsson m.fl.) och 1 ex. 26/5 (Martin Tjernberg).

Smalnäbbad simsnäppa

Phalaropus lobatus [?; ≥660; 20]

Vårfynd: Vid Hjälvstaviken förekom arten i stort sett dagligen mellan 20/5 och 22/6 med som mest 2 ex. (Lars Lundstedt m.fl.). Övriga vårobservationer var 1 ex. Husbydamarna, Lena 24/5 (Håkan Andersson), 2 ex. Gräsö 3/6 (Martin Amcoff, Björn Svensson) och 1 ex. Ledskär 6/6 (Thomas Pless).

Höstfynd: Vid Hjälvstaviken observerades fåglar mellan 5/7-2/8 med som mest 8 ex. (Tomas Kjelsson m.fl.). Uppskattningsvis rastade ca 20 ex. under året, vilket är sämre än föregående års 35 individer.

Brednäbbad simsnäppa*

Phalaropus fulicaria [0; 6; 2]

En ad. hona rastade vid Hjälvstaviken 8-17/6 (Lars Lundstedt m.fl.) och 1 ex. i vinterdräkt sträckte söderut vid Sennebyhaken, Väddö 5/9 (Lars Lundstedt, Tomas Kjelsson). Den stationära fågeln vid Hjälvstaviken lockade mängder av skådare, och på upptäcktsdagen var tornet så fullsatt att det var ett under att det inte rasade! Klart fall för Arbetsmiljöverket! *Fynd nr 7* och 8 för landskapet.

Bredstjärtad labb

Stercorarius pomarinus [?; ≥1 070; 1]

En subad. mot N Skatudden 11/5 (Gunnar Ehrenroth, Raoul Wexius). Den lägsta årssumman sedan 1990. Tredje året i rad med få observationer. Nordsträckande ex. ses ytterst sällan under våren vid Upplandskusten och ovanstående är blott den fjärde sedan 1970.

Labb *Stercorarius parasiticus*

Inget inlandsfynd gjordes. Under häckningstid registrerades i Uppsala län genom kustfågelinventeringen 65 par, vilket skulle innebära en fördubbling av beståndet sedan 1993 (Fredriksson och Tjernberg 1996). Antalet par i Norrtälje kommun, som också ingår i Upplands rapportområde, är i skrivande stund inte färdigredovisade utan totalsumman får anstå till nästa års rapport. Det synliga vårsträcket fr.o.m. 21/4 omfattade 12 ex. och de sydflyttande under sensommar/höst uppgick till minst 57 ex., båda antalen ganska normala. Årets sista labb sågs 6/10.

Fjällabb

Stercorarius longicaudus [?; ≥68; 2]

En juv. mot SO Björn 30/8 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson) samt 1 juv. mot SO Arholma 15/9 (Fredrik & Hanna Friberg). Under de senaste fem åren har antalet varierat mellan 0-11 ex./år. Tidsmässigt är ovanstående fynd inom normalramen.

Obest. labb *Stercorarius sp.*

Under året noterades 11 ex. på sträck, 8 som möjligen fjällabbar och 3 som bredstjärtade.

Dvärgmå *Larus minutus*

Häckningar/häckningsbeteende: Vid Hjälvstaviken gick minst 6 par till bobygge fr.o.m. 20/5, några sågs senare ruva och 24/6 observerades minst 4 pull. i 2 bon. Häckningarna misslyckades dock, möjligen p.g.a. skyfall, ty 30/6 hade all boaktivitet upphört (Martin Tjernberg, Pekka Westin m.fl.). Vid Ambricka, Storfjärden, Älvkarleby fanns 10-12 par/revir 20-31/5 och minst sex sågs ruva (Martin Tjernberg, Martin Bergström m.fl.). Tyvärr saknas helt uppgifter efter 31/5. Vid Tämnaren varnade 1 par i Sörsjön och 1 par hävdade revir utanför Gruvberget 20-30/6, men inga bon hittades (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Kustfågelinventeringen i Uppsala län omnämner 4 par, dock utan närmare lokalangivelser.

Med ovanstående drygt 20 par överträffas föregående år med några. De preciserade lokalerna är nu etablerade sedan flera år tillbaka. Häckningsutfallet blev som synes dåligt eller oklart men behöver nog inte betyda att den trevliga nykolonisatören ledsnar på Uppland.

Vårfynd: Under perioden 23/4-30/6 iaktogs minst 107 ex. på tretton lokaler (häckningslokaler inräknade), nio av dessa i inlandet och fyra vid kusten med 81 resp. 26 ex. Antalet är ett av de högsta under våren och inlands-/kustfördelningen visar en förväntad bild.

Höstfynd: Minst 153 ex. noterades vid tretton lokaler, därav tio vid kusten, mellan 1/7-1/11. Antalet är det lägsta på nio år men beror gissningsvis mer på sommarens/höstens väderförhållanden än på något annat. För tredje året i rad observerades dock bara ett fåtal vid Ledskär, tidigare den bästa rastlokalen. Höstens största ansamling, mediokra 45 juv., födosökte vid Örskär 23/8 (Mats Edholm). Årssumman på minst 260 ex. är lägst sedan 1993 och främsta anledningen är just de fåtaliga höstmåarna.

Skrattmåsar *Larus ridibundus*

Häckningar: Länets kustfågelinventering redovisar 1 976 par. För övrigt hänvisas till FiU nr 1 2003 där det heläckande inventeringsresultatet presenteras.

Höga antal: Under sträcktid sågs ovanligt få ansamlingar, dock kan nämnas 1 100 ex. Mjölsta, Fasterna 4/4 (Helge Röttorp) samt minst 910 ex. mot V Skatudden 12/7 (Mats Edholm). Inget vinterfynd för första gången sedan 1995.

Tretåig mås *Rissa tridactyla*

© Ulrik Lötberg

Fiskmåsar *Larus canus*

Häckningar: Uppsala läns kustfågelinventering redovisar 3 841 par.

Höga antal: Minst 1 000 ex. mot S Skatudden 15/9 (Mats Edholm) samt 800 ex. mot S Björns fyr 28/9 resp. 13/10 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Silltrutar *Larus fuscus*

Häckningstid: Länets kustfågelinventering räknade in 643 par. I inlandet hittades 2 par, varav 1 med bo, i Grönsöfjärden, Kungs-Husby 17/5 (Åke Andersson).

Vårens första silltrutar sågs 16/3 vid Kungshamn, Alsike (Jan Sundberg) och Björkö-Arholma (bröderna Norrby). Höstens sista befann sig vid Kalmarsand 1/11 (Tommy Eriksson).

Gråtrutar *Larus argentatus*

Häckningstid: Kustfågelinventeringen räknade in 361 par. Inlandshäckningar konstaterades i Tåmnaren (25 par), Hjälstaviken (13 par), Hovjunkaren, Teda (3 par), Erken (3 par) samt Gavel-Långsjön (2 par).

Höga antal: Vid Kalmarsand minst 3 000 ex. 15/1-9/2 (Pekka Westin m.fl.) samt 600 ex. 23/11 (Tommy Eriksson).

Vitvingad trut*

Larus glaucoides [2; 3; 1]

Ett ex. (3K) Kalmarsand, Kalmar 13-19/1 (Tommy Eriksson m.fl.). Upplands sjätte fynd, det första i januari. Truten befann sig i gränslandet mellan Upplands och Stockholms rapportområden och upptäckten gjordes inom det senare (Lilla Värtan). Den födosökte oftast på Högbytorpstippen, Bro (Stockholms ro) men tog sedan gärna en middagslur på Kalmarsandsvikens is.

Vittrutar *Larus hyperboreus* [≥26; ≥142; 4]

Ett ex. (2K) Kalmarsand 14-26/1 (Anders Eriksson m.fl.), 1 ex. (2K) Skatudden/Grisslehamn 3/2 (Mats Edholm, Brita Tibell, Tor Jonzon), 1 ex. (2K) Ekoln, Skarholmen, S Uppsala 16-24/3 (Owe Rosengren m.fl.) samt 1 ex. (2K) Grisslehamn/Skatudden 6-17/12 (Keith Bennett, Helge Röttorp). Högsta antalet sedan 1997 (5). Alla kan i stort ses som vinterfynd, därvid uppvisande en "normalhistorisk" bild. Vintersäsongen 2001/02 står därmed för fyra fynd, möjligen bestående av något färre ex. sett till lokalangivelserna. Allt färre aktiva fiskehamnar vintertid tvingar förmodligen trutarna till ett mer kringströvande födosök, varvid inlandsdets soptippar torde vara av viss betydelse.

Havstrutar *Larus marinus*

Inlandshäckning: Trolig häckning noterades i Norra Björkfjärden, Veckholm samt Grönsöfjärden 17/5 (Åke Andersson). Kustfågelinventeringen uppger 365 par för Uppsala län.

Tretåig mås *Rissa tridactyla*

Ett ex. (2K) Övre Föret - Skarholmen, S Uppsala 8-12/4 (Anton Nyttén m.fl.).

Lägsta årssumman sedan 1977! Sjunde inlandsfyndet, närmast föregående var 1999; dessutom vårobservation, vilket långt ifrån sker årligen! Måsen uppehöll sig främst i området Övre Föret - Sävjaån i norr ner till norra delen av Ekoln i söder.

Skräntärna *Sterna caspia*

Häckningar: Antalet par ökade åter i den enda

kolonin och uppgick till 220 par som häckade samt 20 par som byggde bo men ej lade ägg. Häckningsframgången var god med 292 ringmärkta samt 30 omärkta ungar. Dessutom hittades 20 döda ungar och 40 okläckta ägg (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Utöver ovanstående rapporterar kustfågelinventeringen 10 solitära par i Uppsala län. I den del av rapportområdet som tillhör Stockholms län påträffades par utanför Singö (4), Vaddö (1) samt Björkö-Arholma (1).

Vår- resp. höstfynd: Årets första vid Karlholmsviken 2/4 (Per Johan Ulfendahl) samt sista vid Hargsviken 6/9 (Wilhelm Dietrichson).

Kentskärna *Sterna sandvicensis* [5; 86; 2]

Ett par Örsten, Singö 11/7 (Ulf Svahn) samt 2 ad. mot S Skatudden 30/7 (Mats Edholm).

Paret vid Örsten sågs para sig! Gissningsvis var det samma fåglar som senare sågs vid Skatudden. Avståndet mellan lokalerna är ju inte särskilt långt och det är väl inte helt otänkbart att tärnorna uppehöll sig i området några veckor. Juli är i alla fall artens bästa månad i våra trakter.

Fisktärna *Sterna hirundo*

Häckningar: Kustfågelinventeringen i Uppsala län redovisar 761 par. Vid 17 lokaler i inlandet hittades minst 155 par, flest i Tåmnaren (50), Hjälstaviken (33) och Erken (23). Spontanrapportering medför viss ojämnhet mellan olika år men inget anmärkningsvärt tycks hända inlandsbeståndet.

Vårfynd: Ett ex. Ekoln, Skarholmen 10/4 (Håkan Andersson). Liksom föregående år mycket tidig ankomst och årets första observation sker numera ca två veckor tidigare än för 20 år sedan.

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Häckningstid: Vid kustfågelinventeringen i Uppsala län inräknades 2 718 par.

Inlandsfynd: Fördelade sig på Hjälstaviken (minst 5), Kärven (2), Ekoln (1) samt Övre Föret (1). Höstens sista rastade vid Björn så pass sent som 28/9 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Fisk-/silvertärna *Sterna hirundo/paradisaea*

Hög sträcksumma: Minst 195 ex. mot N Skatudden 8/5 (Mats Edholm). Höststräcket var förvånansvärt fåtaligt/osynligt ty ingen dagssumma överstigande 100 ex. noterades vid t.ex. Vaddö. Vid Ledskär uppehöll sig 20/5 en tärna som vid ett snabbt ögonkast och i viss vinkel liknade en vitvingad, emedan buken och högervingens undre täckare var svarta!

Småtärna *Sterna albifrons* [≥28; ≥68; 3]

Ett ex. Lövsstakuten, Västland 3/5 (Berndt Godin), 1 ad. Ledskär 22-27/5 (Martin Amcoff, Björn Svensson m.fl.) samt 1 ad. fiskande samt sträckande mot N Ambricka, Älvkarleby 24/5 (Björn Lundgren, Martin Tjernberg, Per Johan Ulfendahl). Tre ex. är ett normalt årsmedeltal sett till de senaste tio åren. Ovanligt är emellertid att samtliga fynd skedde i maj, som i statistiken uppvisar minst antal ex. av de fyra sommarmånaderna. Årets första observation är en av de tidigaste någonsin.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Häckning: 20 par Sörsjön, Tåmnaren; 8 bon funna, troligen fanns minst 2 till. Ungefär hälften av paren gick ett till häckning (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Övriga fynd: Minst 6 ad. Hjälstaviken 11-20/5 (Tom Sandström m.fl.), 1 ex. Skatudden 12/5 (Kjell Yngerskog), 1 ex. Vendelsjön 12-20/5 (Joakim & Gabriel Ekman m.fl.), 1 ad. mot NV Alstasjön, Fröslunda 18/5 (Ulf Karlsson, Martin Tjernberg), 2 ex. rastande Arholma 25/5 (Fredrik & Hanna Friberg, Zackarias Svensson), 1 ad. Ledskär 3-4/6 (Per-Anders Edin m.fl.), 1 ad. Hjälstaviken 4/6, 15/6 samt 23-27/6 (Ulf Karlsson m.fl.), 1 ad. mot S Vendelsjön 16/6 (Keith Bennett), 2 ex. mot V Rosenberg, Gryta 28/6 (Gunnar Steinholtz), 1 ad. Ledskär 5/7 (Fredrik Bondestam), 2 ex. Vendelsjön 7/7 (Weine Erlandsson, Ingrid Åkerberg) samt vid Hjälstaviken 1 juv. 6-16/8 (Lars Lundstedt m.fl.) och 1 ad. 12/8 (Pekka Westin). För tredje året i rad bosättning i Sörsjön med ungefär samma parantal som tidigare år. Totala antalet observerade uppgick till minst 63, vilket också är i nivå med 2001. Främsta skillnaden mellan de två senaste åren är få sedda under höstflyttningen med inget septemberfynd 2002.

Vitvingad tärna*

Chlidonias leucopterus [0; 9; 1]

En ad. i sommarträkt mot V Fågelsundet, Hållnäs 20/5 (Tomas Carlberg, Peter Lundberg, Håkan Möller). Besök för fjärde året i rad! Eftersök vid bl.a. Ledskär senare under dagen gav inget resultat mer än att redan omnämnda missfärgade fisk-/silvertärna hittades.

Sillgrissla *Uria aalge*

Häckningstid: Minst 50 ex. Svenska Högarna, Blidö 9/5 (Bill Douhan), 40 ad. SV Understen Singö 19/5 (Tomas Viktor) samt ca 20 ex.

Abborren, Singö 9/7 (Joakim & Rune Johansson).

Övriga fynd: Under perioden 19/1-24/6 sågs grisslor vid Sennebyhaken (1 ex. vinterfynd i januari, ovanligt), Örskär (3), Björn (1) samt Sennebyhaken igen (2 ex. 24/6).

Under **hösten** 19/7-1/11 gjordes observationer vid Skatudden (2), Sennebyhaken (2) samt Arholma (1).

Häckningslokalerna består och fyndbilden är för övrigt ungefär den vi vant oss vid. En av höstens fåglar vid Sennebyhaken befanns ha bruten vinge som läkt ihop felaktigt. Infångades och fördes till "Katastrofhjälp för fåglar och vilt" (Tomas Kjelsson).

Tordmule *Alca torda*

Häckningstid: Kustfågelinventeringen i Uppsala län fann 105 par. I skärgården tillhörande Singö (Stockholms län) inräknades ca 575 par fördelade på sju lokaler samt i Söderarms skärgård hittades 15 ad. på en lokal.

Vinterfynd: Utefter Vaddökusten sågs under januari-februari ca 25 ex. och i december 2 ex. Antalet är ett av de högsta noterade vintertid.

Tobisgrissla *Cephus grylle*

Häckningstid: Kustfågelinventeringen registrerade 292 par i Uppsala län. Från Stockholms länsdel tillkommer ca 220 par från tretton lokaler, men redovisningen är inte fullständig.

Alkekung *Alle alle* [≥6; ≥27; 1]

Ett ex. mot S Rönnskärs udde 26/12 (Bill Douhan). Efter ett års frånvaro svirrade den lilla alkan förbi igen vid "het" tidpunkt och lokal.

Skogsduva *Columba oenas*

Vinterfynd: Fr.o.m. 3/2 och månaden ut sågs skogsduvor flerstädes till ett sammanlagt antal av minst 46 ex. Största ansamlingen om 28 ex. noterades vid Hjälstaviken 10/2 (Björn Svensson, Martin Amcoff). Samtliga ex. bedöms dock tillhöra vårflyttningen. Den kalla hösten medförde att ingen verkade hågad att övervintra, ty decemberfynd saknas.

Häckningstid: Glädjande nog fortsatte antalet rapporterade par/revir att öka och uppgick till minst 106. För 1993-97 var medeltalet/år 40, för 1998-2002 var det 73.

Höga antal: Största flocken under våren, 50 ex., passerade Hjälstaviken 7/3 (Tommy Eriksson, Pekka Westin). Toppsiffrorna under höstperioden

1/8-17/11 var fler, de högsta enligt följande: Hjälstaviken (65-70), Långtora (250), Fjärdhundra (40), Staby, Giresta (210) samt Svenska Högarna (150). På flera andra platser uppträdde mindre flockar, vilket borde tyda på god häckningsframgång.

Ringduva *Columba palumbus*

Vinterfynd: I januari-februari fanns på några platser i Uppsala minst 5 ex. För övrigt gjordes observationer vid Giresta (20), Brosjön (8), Kalmarsand (1), Forsmark (1) samt Hjälstaviken (1). Under december sågs i Uppsala ca 30 ex. samt söder och sydväst därom 5 ex. Sett till året uppnåddes högsta kända antalet övervintrare.

Stora ansamlingar var färre än brukligt, dock kan nämnas Kilbyslätten (1 000), Löhammar, Harg (475), Skatudden (525 mot N) samt Hjälstaviken (650). Runt Tämnaren rastade i början av april ca 2 000 ex.

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Häckningstid: Uppskattat parantal/revir som följer: Uppsala (10), Harbo (2), Östervåla (2), Hammarby, Vaddö (2), Norrtälje (1-2), Tärnsjö (1), Skärplinge (1), Tierp (1), Läby, Björklunge (1), Husby-Sjuhundra (1) samt Rimbo (1). Tillfälligt sågs 1 ex. vid Lövstalöt, Bälunge samt på Örskär.

I Uppsala är nu minskningen uppenbar, föregående års 16 par/revir är blott tio! Åter poängteras den under de senaste åren kraftiga nedgången i gamla kärnområdet Luthagen (Sebastian Sundberg). Vad gäller förekomsten i de mindre orterna är det inte lika negativt. Några orter förekommer dock inte längre i rapporteringen: Dannemora, Örbyhus, Vendel och Skyttorp.

Övriga fynd: Vinterobservationerna omfattade följaktligen ett lågt antal duvor. Uppskattningsvis sågs totalt i Uppsala 20 ex. under januari-februari, och 1 ex. i december. I Skärplinge och Älmsta observerades också enstaka ex. Enda fyndet i Enköping gällande 2 ex., gjordes i december. Höstfynd utanför de kända lokalerna inskränkte sig till en tillfällig rastare vid Väsby, Stavby.

Turturduva *Streptopelia turtur* [≥19; ≥144; 1]

Ett ex. rastade Vida, Harbo 31/8 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Ett ströfynd "var som helst" är det man kan förvänta sig numera och senast årsantalet nådde 5 ex. var 1994.

Äldre fynd: Ett ex. Kalvnäset, Harbo 27/5 2001 (Fredrik och Hanna Friberg). Därmed stiger antalet för året till 3 ex.

Gök *Cuculus canorus*

Årets första anlande 2/5 och revirhävandet pågick t.o.m. 9/7, en helt normal tidsram. Minst 145 hanar gol för honor och ornitologer, en uppgång på ca 15 procent jämfört med 2001. Den måttliga minskningen eller ökningen från år till år under senaste femårsperioden förefaller vara mer betingad av rapporteringsbenägenheten än av en beståndsförändring. Efter ett par år med relativt få observationer efter ropsåsongen under högsommar och tidig höst sågs betydligt fler 2002, under juli 10 ex. och i augusti 21 ex. Flera av dessa var glädjande nog unga fåglar. Vid Ledsjär 1/9 hastade den sista söderut.

Äldre fynd: Med ytterligare sju hörda stiger antalet för 2001 till minst 124.

Tornuggla *Tyto alba* [2; 3; 1]

Ett ex. funnen död i lada utanför Tierp 15/1. Den var ringmärkt som pull. 23/7 i Brandenburg, Tyskland. Fågelvägen är det knappt 100 mils avstånd, men tro-
ligen flög ugglan längre än så innan den hamnade i norra Uppland. Föregående fynd (1997) gjordes märkligt nog bara några mil från årets lokal!

Berguv *Bubo bubo*

Två säkerställda häckningar och 10 revir (par/hanar) ligger väl i linje med de senaste fem åren. Numera finns ett antal stabila revir och därtill hittas något nytt ibland. Reviren är väl spridda inom rapportområdet. Höstens observationer uppgick till 2.

Fjälluggla *Nyctea scandiaca* [≥76; 2]

Ett ex. Ledsjärsviken på isen 8/12 (gm Joakim Djerf) samt 1 ex. Kättsta, Ärentuna 11/12 (Håkan Andersson). Den senare satt på en ikullvält vägtunnel i ett dike. Bättre än 2001 (0) men som förstås ingen invasion! Vintersåsongen 2001/2002 blev den andra i rad utan observationer.

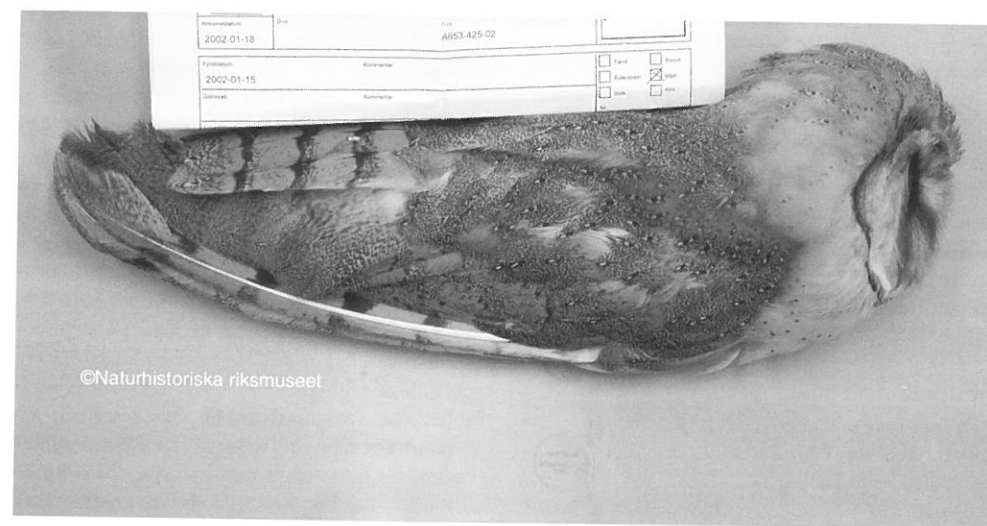
Hökuggla *Surnia ulula* [≥428; 3]

En hane ropade Evighetsmossen, Huddunge 14/5 (Sven Eric Swanqvist), 1 ex. Ellstakilen, Knutby 17/10 (Helge Röttorp), 1 ex. Lillbyasjön 21/10-8/11 (Robert Ekman m.fl.) och bedömt som samma ex. Ö Vigelsbo, Valö 10/11 (Emil Lindqvist, Olof Sjöberg).

Ännu ett år respektive vintersåsong med få individer, sämst på 20 år. Hörda hökugglor är en raritet i våra trakter och det går många år emellan. Minst fyra häckningar har dock konstaterats, senast 1984.

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

En konstaterad häckning och därtill minst 118 revir visade att sparvugglorna var livaktiga under våren, ty antalet är ett av de högsta noterade. Ändå berättar rapporteringen att stora områden sannolikt besökts i mycket liten utsträckning och kanske bara 10 procent av det totala beståndet har uppmärksamats. Observationerna av ej revirhävande individer uppgick under vintern/våren till fem och under hösten/vintern (sedda eller höst-

Tornuggla *Tyto alba*

© Göran Frisk, NRM

läte) till 30, ett högt antal som kanske speglar god ungfågelproduktion.

Äldre fynd: Till 2001 förs 18 oräknade revir och årssumman stiger till 83.

Kattuggla *Strix aluco*

För andra året i rad lyckades paren väl med häckningen, ty 95 kullar avslöjades. Medelvärde/år under en rullande tioårsperiod (1992-2001) uppgår till 57 kullar. Den geografiska spridningen verkar 2002 ha varit god över hela rapportområdet. En del år kan det vara stora lokala skillnader. Utöver paren med ungkullar åhördes minst 176 hanar/par, så totalt inräknades 271 revir, näst högst efter 1999 (290). Under september-december iakttogs/hördes ugglor på 39 lokaler, vilket vittnar om god aktivitet.

Äldre fynd: Med nio för 2001 tidigare oredovisade revir höjs årsantalet till 226.

Slaguggla *Strix uralensis*

För tredje året av de fyra senaste lyckades häckningarna synnerligen väl med 31 kända ungdugglar, varvid flertalet ringmärktes. På ytterligare minst 97 lokaler dånade slaguggleropen och därmed kartlades totalt 128 revir. Fortfarande framgår dock tydligt av rapporteringen att få öron avlyssnar en del gamla kända marker, men att desto fler besöker "nyare" och i viss mån mer lättillgängliga trakter. Uppskattningsvis härbärgerar Uppland idag närmare 300 revir. Under hösten/vintern observerades 5 ex., ett normalt ganska osynligt uppträdande.

Äldre fynd: Antalet kartlagda revir för 2001 stiger med 6 till 73.

Lappuggla *Strix nebulosa* [≥8; ≥46; 4]

Mellan 3-22/4 ropade hanar på fyra lokaler: Två i nordvästra Uppland (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) och två i östra (Tomas Stafström, Tomas Kjelsson). Ropaktiviteten var således koncentrerad till en kort tidsperiod och liknade i stort uppträdandet föregående år. Under resten av året var sedan lappugglorna som uppslukade av skogen och helt osynliga.

Hornuggla *Asio otus*

Vinterfynd: Ett ex. vardera som följer: Januari Östervåla, februari Uppsala samt december Övre Föret, Tärna samt Balingsta.

Under våren ropade hanar/par på tretton lokaler, varifrån ungdugglar inte rapporterats. Pip i sommarnatten avslöjade senare 42 kullar. På ytterligare

sju lokaler sågs ugglor utan tydliga häckningsindier.

Höstobservationerna under september - november uppgick endast till två, Lövsstället respektive Övre Föret och i det senare fallet var det förmodligen den ugglan som blev övervintrare. I stort sett blev det ett medelår i alla avseenden.

Jorduggla *Asio flammeus*

Vinterfynd: Två ex. Övre Föret 1-27/12 (Lars Lundstedt m.fl.) samt 1 ex. Lagga 11/12 (Vera Noest).

Under vårflyttningen 27/3-20/5 sedd på följande lokaler (bedömt som 9 individer): Hjälsstaven, Övre Föret, Almunge, Alunda, Tierp, Gillöga, Skatudden, Gräsö och Örsjär.

Höstobservationerna perioden 14/9-30/11 omfattade totalt 6 ex., fördelade på Övre Föret, Årentuna, Östervåla, Rossholm, Rönnskärs udde och Skatudden. Årsumman på minst 17 ex. ligger något lägre än medelvärde/år för 1992-2001 (21). Efter två år med sommarfynd uteblev dessa 2002.

Pärluggla *Aegolius funereus*

Äntligen ett trevligt besked vad gäller denna stämningshöjande nattsångare! Med minst 47 hanar/revir uppnåddes högsta antalet sedan 1991 (60). Majoriteten hördes i Gisslarenområdet i öster samt i skogarna några mil VNV Uppsala mellan Sala- och Gysingevägarna. Ropperioden inleddes 5/2 och sträckte sig fram till 22/5, vilket är ovanligt långt in på försommaren och kanske tyder på att en del yngre hanar utan honor var i omlopp. En något vilsekommen individ i tiden öppnade näbben så sent som 28/7!

Hösten bidrog med ett ringmärkt ex. på Svenska Högarna 10/10 (Jonas Karlsson). Se även intressant artikel i FiU 29 (2002): 14-17.

Nattskär *Caprimulgus europaeus*

Under drygt två månader, 2/6-8/8, nattarbetade tretton spinnande sommarjobbare inom de traditionella områdena Hållnäs (6), Riala (3), Väddö (3) samt Häverö (1). Antalet har nu legat på ungefär samma nivå i sex år och några nya lokaler upptäcks inte. Ej sjungande individer sågs tillfälligt vid Ledsjär, Öregrund och Viksta.

Bara för att ge ett begrepp om tillbakagången kan berättas att arten fram till mitten av 1940-talet var talrik kring Uppsala, bl.a. på åsen vid Övre Föret, Sunnerstaåsen, i Nåsten och Lunsen. På Florarna var nattskärren så allmän, att den var stö-

rande vid letandet efter ugglekullar (ur Upplands Fåglar, Fredriksson & Tjernberg, 1996)!

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Häckningar/häckningsförsök: Ett par Harbroholm-sån, Järinge, Edebo 12/5-9/6. Sågs vid bo som troligen mink grävde upp och tog ungarna (Heikki Haveri, Runar Söderberg); minst 1 par Fyrisån S Uppsala 26/4-15/8 där bobygge konstaterades men häckningsutfallet är okänt (Börge Pettersson m.fl.); 1 par Tämnrån, Västland 18/4-7/7 (Joakim Djerf, Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson m.fl.) men bo hittades ej.

Under året i övrigt gjordes följande ströfynd: I april Skedviken, Enköping och Hjälsstaven, i september Övre Föret, Ledsjär och Rönnskärs udde, i oktober Övre Föret, Ulva kvarn, Norrtälje och Rönnskärs udde, i november Harnäs bruk, Skutskär samt i december Norrtälje, Roslags-Bro, Grisslehamn, Ultuna och Skarholmen, S Uppsala. Med ett uppskattat antal på minst 15, kanske 20 individer blev året det bästa sedan 1975.

Biätare *Merops apiaster* [16-18; 18-19; 5]

Fem ex. Örsjär 25-26/6 (Lars Irestedt m.fl.). Denna färggnistrande flock kom som en skänk från ovan mitt i den normala sommarstiltjen och troligen tack vare ett nattligt regn- och åskväder kunde den avnjutas även under några morgontimmar den 26, då de lämnade ön bakom sig. Närmast föregående fynd i Uppland gjordes 1996.

Härfågel *Upupa epops* [häckfågel; ≥111; 3]

Ett ex. NO Vendels k:a 4/8 (Anders Arnell), 1 ex. Simpnäs, Björkö-Arholma 8/10 (gm Joakim Boman) samt 1 ex. Forsmarks kärnkraftverk 8-12/11 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.). Ett medelår sett till antalet. Augustifynd är dock ovanliga medan de övriga två ligger inom en ganska normal senhöstram. Den vid Forsmark var så tillmötesgående att den i det närmaste trampade ett stort antal tillresta skådare på fötterna under sitt intensiva och framgångsrika födosök.

Göktyta *Jynx torquilla*

Arten sågs mellan 20/4 och 23/8. Liksom förra året dök den första göktytan upp vid Bodviken, Kavaröskaten, SO Öregrund. Arten har sitt starkaste fäste i Uppland i just de nordöstra delarna. Totalt gjordes 161 fynd. Alla utom åtta utgjordes av sjungande hanar i lämplig häckningsbiotop. Ett ovanligt stort antal häckningar konstaterades, näm-

ligen 17. Årets resultat är en smula bättre än för 2001, men beror till stor del på mycket fin täckning i området runt Tämnrån samt Hållnäsälven.

Nyligen har en projektgrupp startats i Södermanland för att försöka ta reda på exakt varför göktytan minskar så pass kraftigt. Man har redan lyckats komma fram till att bristen på lämpliga boplatser i lämplig häckningsmiljö är en viktig orsak till tillbakagången. Rik Uppland råder därför alla göktytefantaster att spika upp holkar i just din närhet. En bra beskrivning på en lämplig göktyteholk finns på UOF:s hemsida.

Gråspett *Picus canus*

Häckningstid: På sju lokaler fanns stationära par under häckningstid, dock kunde ingen säker häckning konstateras. På ytterligare fem lokaler fanns, såvitt man kunde bedöma, ensamma fåglar. Således max. 12 revir, det vill säga en rejäl uppgång från 2001 års bottennotering.

Övrig tid: Två ex. på talgmatning Tängesbo, Östervåla 1/1-31/3 (Lars Gustavsson), 1 hona på talgmatning vid lanthandeln, Torstuna 5-20/1 (Britt-Marie Dahlin m.fl.). Denna gråspett hade det tvivelaktiga nöjet att bli sparvhöksmat det sista datumet... En hane på talgmatning Skräddarbo, Norrby 21/1-3/3 (Kjell-Åke Källebrink), 1 hona på talgmatning Dragmansbo, Altuna 26/2-9/3 (Kalle Källebrink), 1 ex. Kogrunet, Harg 26/7 (Sebastian Sundberg), 1 ex. Lobergsparkeringen, Tinäset 8/9 (Urban Emanuelsson), 1 ex. Norrboda, Skuttunge 30/9 (Gillis Aronsson), 1 ex. Lillbyasjön, Film 5-12/11 (Sebastian Sundberg, Robert Ekman), 2 ex. Västra Långhällsmossen, Östervåla 10/11 (Ulrik Lötberg), 1 hona Älvkarleby 11/11-18/12 (Johan Östberg), 1 ex. Ribbingebäck 27/11 (Yngve Hareland), 1 ex. Tängesbo 28/11 (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg), 1 hona på talgmatning Dragmansbo 13-25/12 (Kalle Källebrink), 1 hane Focksta kvarn, Hagby 14/12 (Martin Tjernberg, Ulf Karlsson), 1 hane på fågelmatning Bränneriet, Krusenberg 18/12 (Ragnar Hellspång), 1 ex. Faringe k:a 25/12 (Håkan Andersson), 1 hane på talgmatning Väsby, Stavby 31/12 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Totalt bedöms 46 fåglar ha varit inblandade i den digra fyndskörden. Viss dubbelräkning har med all sannolikhet skett, framför allt kanske i Östervålatrakten. Gråspetten har mycket stora vin-terrevir, och en och samma fågel kan besöka talgmatningar över en mil ifrån varandra.

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*

Under året sågs tre vitryggiga hackspettar: En hane höll revir i Båtforsområdet och en hona höll revir i Tinäsområdet. I sistnämnda område sågs dessutom en hona tillfälligtvis (Stig Holmstedt, Seppo Haavisto, Tom Sandström m.fl.). Som synes ett mycket magert resultat, i princip samma fåglar som förra året. Det känns svårt att tänka sig en invandring på naturlig väg då även populationen i Värmland-Dalsland går kräftgång. Hoppet får ställas till de introduceringsprogram som pågår i Projekt Vitryggig hackspetts regi.

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Häckningstid: På 86 lokaler fanns mindre hackspett mellan 1/4 och 30/6. På 31 av dessa lokaler sågs par, och på en kunde häckning konstateras. Sålunda ett likartat resultat som året innan. Man kan anta att på de flesta lokaler där arten förekommer under häckningstid sker häckning. Arten är tämligen diskret av sig under häckningstiden. Däremot är den nedåtgående trenden fortgående.

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Häckningstid: Ett par konstaterades häcka i Rimsjöskogen, Husby-Sjuhundra (Joakim Ekman). Därutöver observerades den tretåiga på elva lokaler. På fem av dessa sågs 1 par, så minst 6 häckningar känns rimligt.

Övrig tid: Arten sågs i reviren även under icke-häckningstid. Därutöver sågs inga tretåiga hackspettar, vilket inte direkt hör till vanligheterna.

Trädlärka *Lullula arborea*

En fågelskådarfavorit som håller ställningarna från senaste åren med under häckningstid 86 revir inklusive ett par troliga häckningar. Vårsträcket fr.o.m. 15/3 omfattade minst 24 nordsträckande ex. väl spridda över landskapet. I och med höstens intåg i september började färden söderut och t.o.m. 13/10 passerade minst 25 ex., de sista noterade på Svenska Högarna vilket är ganska normalt. En ovanligt hög dagssumma om 12 ex. räknades vid Hjälstaviken 25/9 (Pekka Westin). **Äldre fynd:** Ett tillägg på två revir för 2001, därmed uppgående till 80.

Sånglärka *Alauda arvensis*

Vinterfynd: De 40-45 ex. som inräknades under februari var samtliga vårsträckare mot norr medan 1 ex. Hjälstaviken 25/12 (Lars Lundstedt) respektive Harbo 26/12 (Ulrik Lötberg) får rymmas inom vin-terramen.

Berglärka *Eremophila alpestris* [?; ≥180; 3]

En ad. Svenska Högarna 13/10 (Jonas Karlsson) samt 2 ex. Uggelnäs, Fasterna 3/11 (Helge Röttorp).

Berglärkan är ingen art som överraskar positivt och ovanstående fynd är att betrakta som normala både till antalet och tiden. Inte sedan 1978 har fler än 6 ex. setts under ett och samma år.

Backsvala *Riparia riparia*

Häckningar: Ca 200 bohål hittades totalt i fyra grustag, dessutom noterades ca 55 "par" vid sju andra. Datumgränserna för årets fynd fastslogs till 30/4 respektive 23/9.

Ladusvala *Hirundo rustica*

Vår- respektive höstfynd: Ett ex. Vendelsjön 19/4 (Raoul Wexius) respektive Norrtälje 11/10 (Magnus Bladlund).

Stora ansamlingar: Ca 1 200 ex. Vendelsjön 7/9 (Thomas Pless), 1 000 ex. Uppsala-Näs 11/9 (Ulf Karlsson, Martin Tjernberg) samt 2 000 ex. Skarholmen, S Uppsala 12/9 (Per Johan Ulfendahl).

Större piplärka* *Anthus richardi* [1; ≥39; 2]

Ett ex. rastade på Björn 21/9 (Lennart Söderlund, Mats Westberg, Anders Johansson) och 1 ex. vid Ekebydamarna, Uppsala 27/9 (Tomas Pärt). Helt normala fyndtidpunkter.

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Första vårfynd: Ett ex. mot NO Ångström-laboratoriet, Uppsala (Jan Sundberg), 3 ex. sträckande Norr-Gåsgrund, Gräsö (Martin Amcoff, Björn Svensson) och 1 ex. mot N Fredrikslund, Knivsta (Per Johansson) – samtliga 23/4.

Sista höstfynd: Ett ex. sträckte över Arrendevägen, Störvreta 28/9 (Håkan & Camilla Andersson).

Ängsdiplärka *Anthus pratensis*

Första vårfynd: Ett ex. Brosjön, Roslags-Bro 10/3 (Joakim Ekman, Gabriel Ekman).

Större antal, vår: Minst 250 ex. rastade Ledskärsängarna 23/4 (Joakim & Elisabeth Djerf) och ca 500 ex. mot V Örskär 24/4 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Större antal, höst: 680 ex. mot V Skatudden 30/9 (Mats Edholm). **Sista höstfynd:** Två ex. rastade Biotestsjön 3/11 (Robert Ekman).

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Våren (12-22/5): Endast 5 ex. från bara tre lokaler: Två ex. Biotestsjön 12/5 (Hanna & Fredrik Friberg), 1 ex. Kogrunnet, Hargsviken 16/5 (Per Edenius) och 2 ex. Fladen, Ledskär 21-22/5 (Björn Svensson, Martin Amcoff). Året innan: Minst 19 ex. från fem lokaler.

Hösten (7/9-1/10): Endast ca 21 ex. från bara åtta lokaler: Svenska Högarna 1 ex., Övre Föret 2 ex., Lövstaslättan 2 ex., Kallrigafjärden 1 ex., Norby gård, Hågadalen, Uppsala 2 ex., Arrendevägen, Störvreta 1 ex., Hjälstaviken ca 10 ex. (1-3 ex. nästan dagligen hela perioden) och Björn 2 ex. Året innan: Minst 64 ex. från 19 lokaler.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Vinterfynd: Ett ex. noterades Biotestsjön 14/12 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Under våren (17/3-21/4): 27 rastande eller sträckande fåglar från sex lokaler i Hållnäs, Singö, Väddö resp. Björkö-Arholma socknar. Året innan: 14 ex. från sju lokaler.

Häckningstid: 58 ex. från 28 lokaler rapporterades 14/4-7/8. Dessa avser par eller sjungande hanar i lämplig häckbiotop. Blidö: 3 ex. från en lokal (Bill Douhan), Gräsö: 20 ex. från elva lokaler (Martin Amcoff, Helge Röttorp m.fl.), Harg: 4 ex. från en lokal (Helge Röttorp), Hållnäs: 2 ex. från två lokaler (Anders Kling, Martin Amcoff), Rådmansö: 3 ex. från två lokaler (Herbert Baumann), Singö: 20 ex. från åtta lokaler (Helge Röttorp, Joakim & Rune Johansson m.fl.), Väddö: 5 ex. från två lokaler (Mats Edholm, Håkan Andersson m.fl.) och Vätö: 1 ex. från en lokal (Herbert Baumann). Året innan: 98 ex. från 39 lokaler.

Under hösten (21/8-16/11): Antalet rastande, sträckande eller överflygande fåglar räknade denna höst 48 ex. från nio lokaler hemmahörande i Blidö, Forsmark, Gräsö, Harg, Hållnäs, Väddö resp. Älvkarleby socknar. Året innan: 38 ex. från sju lokaler. **Inlandsfynd:** Ett ex. NV fågeltornet Brosjön 30/3 (Bill Douhan) och 1 ex. fågeltornet, Hjälstaviken 3/10 (Pekka Westin).

Gulärka *Motacilla flava*

Häckningar (flava): Säkra eller troliga häckningar konstaterades vid Kyrkviken, Alsike minst 2 par (Fredrik Friberg m.fl.), Stamsjön 1 par (Mats Edholm), Uggelnäs, Fasterna 1 par (Helge Röttorp), Sjö slott, Holm 7 par (Urban Emanuelsson), Sisshammarsviken, Husby-Sjutolft 7 par (Martin Tjernberg), Svanbyängarna, Tierp 3 par (Ulrik Löt-

berg) och Reningsverket, Uppsala 1 par (Björn Lundgren). Vid Hjälstaviken häckar arten relativt allmänt, men någon inventering gjordes ej. Endast 7 par rapporterade, trots att det reella antalet torde vara ca tio gånger större.

Många individer vår: Ca 100 ex. mot V Örskär 15/5 (Mats Edholm), ca 100 ex. rastande Fladen, Ledskär 18/5 (Martin Amcoff) och ca 300 ex. rastande Björn 20/5 (Anders Kling).

Många individer höst: Ca 80 ex. rastande Björn 30/8 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Forsärka *Motacilla cinerea* [3; ≥66; 17]

Häckning: Ett par häckade framgångsrikt även detta år och fick ut en kull (6 pull.) vid Tämnrån, Västland 4/4-7/7 (Per Johan Ulfendahl m.fl.). Ytterligare 1 par häckade sannolikt vid Hårsbäcksdalen, Västerlovsta där 3 ex. noterades under försommaren (Kjell Eklund gm Bernt Farneby).

Övriga fynd: En hane Forsmarks bruk 1/4 (Peter Hunger m.fl.), 1 ad. hane Untraverken, Söderfors 14/4 (Owe Rosengren, Björn Svensson), 1 ex. tillfällig Forsmarks bruk 26/5 (Robert Ekman), 1 hona S Vendelsjön 23/8 (Johan Östberg) och 2 ex. mot S Övre Föret, Uppsala 24/9 (Yngve Hareland).

Äldre fynd: Ett ex. rastade Enåkers k:a 8/4 2001 (Niklas Lindberg, Ulrik Lötberg, Tom Sandström).

Sädesärka *Motacilla alba*

Första vårfynd: Ett ex. Skaten, Björkö-Arholma 16/3 (Björn och Petter Kylefors).

Sista höstfynd: Ett ex. Ulva kvarn, Bälunge och 1 ex. Svampvägen, Uppsala 23/10 (Keith Bennett resp. Anders Kastenholm).

Vinterfynd: Ett ex. Norrtäljeån, Norrtälje 30/11-31/12 (Peter Carlsson m.fl.).

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Efter årsskiftet fanns bara enstaka sidensvansar kvar. Endast fyra flockar om 50-70 ex. rapporterades från Uppsalaområdet samt Billudden, Älvkarleby 14/1-31/3.

Majfynd: 25 ex. mot N Väsby, Stavby 3/5 (Mats Edholm, Brita Tibell) och 1 ex. Örskär 15/5 (Mats Edholm).

Sommarfynd: Ett ex. Björn 6/6 (Ulrik Lötberg, Paul Higson).

Första höstsvansarna rapporterades med 1 ex. vardera från Örskär och Björn 5/10 (Fredrik Friberg, Magnus Carlenius m.fl.). Under hösten/

förvintern rapporterades ca 40 000 sidensvansar! Detta att jämföra med förra höstens mediokra totalsumma om 1 672 ex. Årets invasion måste betraktas som kraftig; klart jämförbar med den vintern 1988/89, men inte fullt så kraftig som den 1995/96. Flockar om 200-500 ex. var inte ovanliga och noterades väl spridda i hela rapportområdet. Under invasionens inledning gjordes, som brukligt är, de flesta observationerna i kustregionerna, men efter hand fylldes hela rapportområdet. Runt mitten av oktober kan en tydlig "topp" utläsas då också mycket höga sträckssiffror inrapporterades från främst Fågelsundet: 1 000 ex. mot V 16/10, 500 ex. mot V 17/10, 300 ex. mot V 18/10, 950 ex. mot SV 20/10, 1 800 ex. mot SV 21/10, 365 ex. mot SV 22/10 och 460 ex. mot SV 25/10 (Lennart Söderlund) men också t.ex. Rönnskärs udde: 885 ex. mot N 19/10 (Bill Douhan). Ingen direkt avmattning märktes under november och december och i årets slutskede fanns fortfarande stora mängder sidensvansar, t.ex. i Östervåla där 1 200 ex. rastade 26/12 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Strömstare *Cinclus cinclus*

Häckningar: Två säkerställda häckningar rapporterades: Fem ungar ringmärkta Löhammarån, Harg 8/5 och lika många ringmärkta Riala sn 2/5 (Heikki Haveri).

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Vinterfynd: Under januari-februari rapporterades 5 ex. och under dec. 11 ex. Samtliga observationer var tämligen väl spridda över rapportområdet. Betydligt normalare fyndbild detta år jämfört med 2001 års rekorduppträdande (34/18).

Järnsparv *Prunella modularis*

Vinterfynd: Ett ex. EBC Kåbo, Uppsala 8/2 (Gunnar Steinholtz) och 1 ex. Starbo, Uppsala mitten av december- årets slut (Sven Ankar). Ett ganska normalt vinteruppträdande.

Hög sträckssiffra: 30 ex. mot NV Rödhäll, Fågelsundet 24/4 (Owe Rosengren, Per Lif).

Rödhake *Erithacus rubecula*

Vinterfynd: Under januari-februari rapporterades 2 ex. – 1 ex. vardera för Vigelsjö, Norrtälje 9/2 (Bo Granberg) och Nenninge, Rådmansö 18/2 (Börge Pettersson). Under december rapporterades 7 ex. – 1 ex. vardera för Kalvskäret, Singö 8/12 (Per Johan Ulfendahl), Gälbo, Ultuna, Uppsala 11/12 (Anders Lindström), Fyrisborg, Uppsala 12/12 (Weine

Erlandsson), Librobäck, Uppsala 13/12 (Per Johan Ulfendahl), Skatudden 26/12 (Lars Lundstedt), Billudden, Älvkarleby 27/12 (Urban Emanuelsson) och Gribby, Lohärad 29/12 (Lars Kvist).

Blåhake *Luscinia svecica*

Vårfynd: Från 10-15/5 rapporterades totalt 17 ex. – max. 10 ex. Svenska Högarna 10-12/5 (Bill Douhan), 1 ex. Fågelsundet 11/5 (Ulrik Lötberg), 1 ex. Rossholm, Hållnäs 11/5 (Barbro Sjölin-Nilsson), 2 ex. Björn 11/5 (Ulrik Lötberg), 1 ex. Biotest-sjön 12/5 (Hanna Friberg m.fl.), 1 ex. Västland 12/5 (Ingrid Åkerberg m.fl.), 1 ex. Tarmlången, Järlåsa 14-15/5 (Ruben Sven Eric Swanqvist m.fl.).

Stora antal: 15 ex. rastade Hjälsstaviken 1/9 (Erik Landgren), 10 ex. Uppsala Kungsäng 5/9 (Herbert Baumann), 10 ex. Hjälsstaviken 8/9, samma lokal också 14 ex. 17/9 resp. 10 ex. 21/9 (Joakim Kling, Fredrik Bondestam, Yngve Hareland).

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Häckningar: Inga häckningar rapporterades detta år.

Vårfynd: Sex ex. 23/4-6/6 fördelade enligt följande: En honf. Söderboda, Gräsö 23/4 (Petter Haldén), 1 honf. Örskärssundet 27/4 (Mats Eriksson), 1 honf. Hållen, Hållnäs 30/4 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.), 1 honf. Fågelsundet 4/5 (Ulrik Lötberg), 1 sj. hane Österbybruk 19/5 (Keith Bennett) och 1 sj. 2K hane Björn 6/6 (Ulrik Lötberg, Paul Higson).

Höstfynd: Fyra ex. 8-28/9 fördelade enligt följande: En honf. Björn 8-9/9 (Robert Ekblom m.fl.), 2 ex. (2K hane + honf.) Björn 21/9 (Mats Westberg m.fl.) och 1 honf. Björn 28/9 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Totalt alltså 10 ex. 2002, vilket är en ganska normal årssumma.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Stora antal: Cirka 35 ex. rastade Björn 11/5 och ca 60 ex. på samma lokal 8/9 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Ringtrast *Turdus torquatus*

Vårfynd: Elva ex. 21/4-9/5 fördelade enligt: en hane Fluttuskären, Gräsö 21/4 (Martin Amcoff, Björn Svensson), en hane Norr-Gåsgrund, Gräsö 23/4 (Martin Amcoff, Björn Svensson), 1 ad. hane Myrbo östra, Marma skjutfält 26/4 (Petter Haldén), 1 ad. hane Esarby, Tegelsmora 27/4 (Mats Eriksson, Raoul Wexius), 1 ex. Örskär 28/4 (Martin Irestedt), 1 ex. Örskär 1/5 (Lars Haneskog, Thomas Pless), 2 ex. (hane + hona) Fågelsundet 4/5 (Mats Edholm,

Ulrik Lötberg m.fl.), 2 ex. (hane + hona) Hållen, Hållnäs 4-5/5 (Per Lif m.fl.) och 1 ex. Svenska Högarna 9/5 (Bill Douhan).

Höstfynd: Två ex. 20/9-1/10 fördelade enligt: en 1K hane Salabackar, Uppsala 20/9 (Håkan Andersson) och 1 ex. Örskär 17/10 (Magnus Rignell, Martin Irestedt).

Totalt alltså 13 ex. 2002, d.v.s. en ganska normal årssumma.

Björktrast *Turdus pilaris*

Från vintern-våren var rapporteringen närmast obefintlig. Endast två "större-antalsrapporter" finns: 110 ex. Övre Föret 16/2 (Björn Svensson) och 350 ex. mot NV Örskär 30/4 (Owe Rosengren, Tor Jonzon).

Från slutet av oktober och fram till årsskiftet däremot, var förhållandena omvända. Stora eller mycket stora flockar rapporterades från hela rapportområdet. Uppträdandet går hand-i-hand med sidensvansens (se den arten), dock med "toppen" något senare, i början-mitten av november. De allra största flockarna rapporterades 10/11: 5 000 ex. Landsberga, Biskopskulla (Ulf Karlsson), 4 000 ex. S Vendelsjön (Thomas Pless), 3 000 ex. Kalvnäset, Tämnaren (Ulrik Lötberg) och 2 500 ex. Kartan, Östervåla (Ulrik Lötberg).

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Vinterfynd: Inga rapporter från januari-februari. Dock hela 15 ex. från december: Två ex. Övre Föret, 2 ex. Hjälsstaviken, 1 ex. Funbo k:a, 1 ex. Nantuna, Danmark, 1 ex. Riddersholm, Rådmansö, 1 ex. Källan, Ultuna, 2 ex. Lindholmen, Norrtälje, 1 ex. Vreta udd, Dalbyviken, 1 ex. Bäcklösa, Ultuna, 1 ex. Solberga, Kulla och 2 ex. Vårdsätra Naturpark, Uppsala. Ovanligt många med tanke på att hösten och vintern båda var tidiga och kalla.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Vinterfynd: Inga rapporter från januari-februari. Från december dock 6 ex.: Max. 3 ex. Hjälsstaviken, 1 ex. Övre Föret, 1 ex. Focksta kvarn, Hagby och 1 ex. Burvik, Knutby.

Flodsångare

Locustella fluviatilis [14; ≥793; 25]

Totalt 25 sjungande hanar 28/5-9/7. Efter två år i rad med bara 10 sj. hanar märks nu en viss återhämtning. Dock fortfarande en bit kvar till antalet i mitten av 1990-talet med runt 50 sj. hanar.

Vassångare

Locustella luscinioides [2; ≥52; 6]

Totalt 6 sjungande hanar – max. 2 sj. Hjälsstaviken 7/5-31/7 (Kjell Yngerskog m.fl.), max. 2 sj. Vendelsjön 7/5-7/6 (Thomas Pless m.fl.), 1 sj. Grystaviken, Veckholm 7-8/6 (Tommy Eriksson) och 1 sj. Filmsjön 8-15/6 (Yngve Hareland m.fl.). Återigen ett ovanligt gott år – samma rekordsiffra som 1987 då också 6 sj. hanar rapporterades. Året innan rapporterades 5 sj. hanar.

Busksångare

Acrocephalus dumetorum [2; ≥124; 3]

Totalt 3 sjungande hanar – 1 sj. tillfälligt Foghammarsvägen, Alunda 26/5 (Keith Bennett), 1 sj. Väla kanal, Ledskärsområdet 1-5/7 (Mats Edholm m.fl.) och 1 sj. först Örbyhus jvgstn och sedan N Vendelsjön 7-15/7 (Mats Edholm m.fl.).

En betydande uppyrkning jämfört med 2001 års 0 sj.!

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Sjungande hanar: Cirka 86 sj. hanar vilket är 22 fler än 2001 års 64 ex. (inkl. 1 ringm.). En normal-god summa.

Trastsångare

Acrocephalus arundinaceus [18; ≥669; 45]

Sjungande hanar: 45 sj. hanar från rapportområdet år 2002, vilket är en ökning jämfört med föregående års 36 sj. hanar. Tämnaren befäster alltmer sin ställning som en av landets tio bästa trastsångarlokal med 26 revir 20/5-30/6, varav 17 par Sörsjön och 9 par Sjölanda, (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Även Vendelsjön med max. 5 sj. 8/5-18/8 (Thomas Pless m.fl.) är en mycket pålitlig Upplandslokal.

Övriga fynd fördelar sig enligt följande: En sj. Dalbyviken 13/5 (Martin Sandkvist), 1 sj. S Säby, Lärstaviken, Gryta 21/5 (Thomas Johansson), 1 sj. Hjälsstaviken 21-24/5 (Pekka Westin m.fl.), 1 sj. Kvallsta strandäng, Valloxen, Östuna 22/5 (Per Johansson), max. 2 sj. N Långsjön, Björklinge 28/5-7/6 (Thomas Pless), 1 sj. Funbosjön 30/5-2/6 (Sören Franceen m.fl.), 1 sj. Ångskärsviken, Hållnäs 30/5 (Martin Sandkvist), 1 sj. Sisshammarsviken, Husby-Sjutolft 2/6 (Martin Tjernberg), 1 sj. nedan Stjärnsund, Lommaren, Husby-Sjuhundra 6/6 (Karl-Olov Johansson), 1 sj. Ekebyholm, Syningen, Rimbo 7/6 (Joakim Ekman), 1 sj. Ösmaren, Roslags-Bro 20-22/6 (Joakim & Gabriel

Ekman), 1 sj. Vansjön, Västerlövsta 20/6 (Kalle Källebrink) samt 1 sj. Kyrkviken, Krusenbergsområdet, Alsike 18/8 (Fredrik Friberg).

Härmsångare *Hippolais icterina*

Antal sjungande hanar: Minst 174 sj. rapporterades 2002. Av dessa härrör dock 50 ex. från "schablon-rapportering" från Tämnaren. För 2001 rapporterades bara 65 sj. hanar. Om det är frågan om en verklig ökning eller bara förhöjd rapporteringsbenägenhet i och med rapporteringssystemet Svalan, får framtiden utvisa.

Rödstrupig sångare*

Sylvia cantillans [0; 0; 1]

En hane rastade Björn, Hållnäs 29/5 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Första fyndet för Uppland.

Lundsångare*

Phylloscopus trochiloides [4; ≥141; 5]

En sj. Kristineberg, Örskär, Gräsö 30/5 (Mats Edholm, Brita Tibell) och på samma ö 2 sj. vid vandrarhemmet 18/6 (Gunilla Sundberg gm Jim Sundberg), 1 sj. Storskäret, Forsmark 1/6 (Gunnar Ehrenroth, Lars-Åke Nordqvist), 1 sj. bryggan, Ledskärsviken 2-3/6 (Lars Lundstedt, Helge Röttorp) och 1 sj. Koängsbacken, Hårnackalund, Estuna 8/6 (Karl-Olov Johansson). På Örskär har arten bevisligen häckat på senare år, så kanske även detta?

Kungsfågelsångare

Phylloscopus proregulus [1; ≥146; 3]

Ett ex. funnen döende Boda, Östhammar 9/10 (gm Göran Frisk), 1 ex. ringm. Svenska Högarna 11/10 (Jonas Karlsson) och 1 ex. sedd i fält sedan ringm. samma lokal 16-17/10 (Magnus Bladlund, Jonas Karlsson).

Taigasångare*

Phylloscopus inornatus [0; ≥99; 2]

Ett ex. Örskärssundet, Gräsö 25/9 (Niclas Lignell) och 1 ex. rastande Arholma kapell, Björkö-Arholma 13/10 (Fredrik Friberg).

Brunsångare*

Phylloscopus fuscatus [0; 5; 1]

Ett ex. ringm. Björn 4/10 (Lars Gustavsson, Lennart Söderlund m.fl.).

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Häckningstid: Cirka 112 sj. hanar rapporterades

under häckningstid (1/5-31/7) – ordentligt fler än föregående år (ca 77 sj. hanar). Ökad rapporteringsbenägenhet i och med rapporteringssystemet Svalan torde snarare vara anledningen än en reell ökning.

Iberisk gransångare

Phylloscopus ibericus [0; 0; 1]

En sj. hane Marma skjutfält, Älvkarleby 19/5-27/6 (Tommy Löfgren, Björn Andersson, Björn Lundgren m.fl.). Första fyndet i Sverige av denna ras som enligt säkra källor snart kommer att erhålla "artstatus".

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Vår/sommar: Minst 11 ex. rapporterades 11/5-21/6, av dessa var 8 ex. sj. hanar: En sj. badplatsavfarten, Fälaren, Österlövsta 26/5-1/6 (Raoul Wexius m.fl.), 1 sj. Masugnen, Harg 27/5 (Wilhelm Dietrichson), 1 sj. Nantunaland, Danmark 31/5 (Owe Rosengren m.fl.), 1 sj. Venanbadet, Hallaren, datum saknas (Kjell Eklund gm Bernt Farneby), 1 sj. Storanden Gottröra/Fastera 8/6 (Gabriel Ekman), 1 sj. Fiby urskog 8/6 (Ulf Karlsson m.fl.), 1 sj. Starrbäck, Yxlan, Blidö 9/6 (Gabriel Ekman) och 1 sj. Brändön, Film 11/6 (Mats Edholm). Resterande tre avser: Två ex. rastade på Svenska Högarna 11-12/5 (Bill Douhan, Lars Olsson) och 1 hona Arnö (Löparö), Länna 21/6 (Lars och Jennifer Bergström). *Trol. häckning:* Ett par Lövdalen, Söderby-Karl 20/6 (Bill Douhan). Dessutom noterades en 1K-fågel vid Störvreta, Årentuna redan 3/8 (Håkan Andersson).

Höstfynd: Minst 10 ex. rapporterades 7/9-14/10 från kända kustlokaler: En honf. Långsandsörarna, Älvkarleby 7/9 (Björn Lundgren), 1 1K Tärnudden, Örskär 22/9 (Svante Söderholm), 7 ex. Svenska Högarna 22/9-14/10 (Bill Douhan, Jonas Karlsson, Magnus Bladlund) och 1 honf. Gillöga skärgård, Blidö 29/9 (Henrik Waldenström, Ulf Linnell).

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Under häckningstid (1/4-31/8) rapporterades skäggmes från enbart fyra lokaler: Max. 2 ex. Dalbyviken, Dalby 7/4-13/5 (Martin Amcoff m.fl.), max. 10 ex. Hjälsstaviken 11/4-22/8 (Pekka Westin m.fl.), 7 ex. Kyrkviken, Krusenbergsområdet, Alsike 18/8 (Fredrik Friberg) samt max. 3 ex. Vendelsjön 14/4-25/8 (Keith Bennett m.fl.). Föregående år rapporterades arten från tretton lokaler under häckningstid. Under övriga året rapporterades arten

från ytterligare fem lokaler: Två ex. Brosjön 30/3 (Bill Douhan), 5 ex. Alasjön, Vassunda 16/9 (Hanna & Fredrik Friberg), 1 ex. Söderbodaviken, Skedviken 19/10 (Magnus Nordin), 10 ex. Fibysjön 30/10 (Anton Nyttén) och 1 ex. Riddersholm, Rådmansö 3/11 (Emil Andersson). Året innan var motsv. siffra 19 lokaler. En anmärkningsvärd nedgång!

Äldre fynd: Ett ex. Hamra, Tämnaren 8/4 2001 (Hanna & Fredrik Friberg). Detta innebär att arten rapporterades från 14 lokaler under häckningstid 2001.

Pungmes

Remiz pendulinus [0; 28 fynd; 1 fynd]

En hane uppehöll sig och byggde t.o.m. bo (s.k. "hannäste") mellan plattformen och tornet, Övre Föret, Uppsala 24/4-9/5 (Keith Bennett m.fl.). Kommande år hoppas vi han tar med sig en hona!

Sommargylling

Oriolus oriolus [>17; >188; 3]

En sj. hane Husby holme, Vallby 31/5 (Owe Rosengren m.fl.), 1 sj. 2K hane Ekbackarna, Österbybruk 2-3/6 (Ulrik Lötberg m.fl.) och 1 sj. 2K hane 1,5 km Ö Fågelsundet, Hållnäs 26/6 (Anders Adolfsson).

Varfågel *Lanius excubitor*

Vinterfynd: Rapporterad från 32 lokaler under januari-februari och från 38 under december. Ett något onormalt uppträdande, färre januari-, februari- och fler december-fynd än brukligt – året innan var förhållandet 48/26 vilket är mycket mer "normalt". *Sommarfynd:* Ett ex. Lillsjön, Gryta 18/5 (Fredrik Litsgård).

Nötkråka ("Smalnäbbad")

Nucifraga caryocatactes macrorhynchos

Ett ex. rastade Östervåla k:a 1-15/8 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), 2 ex. rastade Örskär 28/9 (Jim & Jonas Sundberg) och 1 ex. rastade Lillbyasjön 3/11 (Lars Lundstedt).

Råka *Corvus frugilegus*

Under januaris inledning fanns bara enstaka råkor kvar i Uppsala. Högsta rapporterade antalet var 10 ex. vid Reningsverket 2/1 (Björn Svensson). En liten "påfyllning" märktes i slutet av januari till början på februari, då antal om upp till 10-35 ex. rapporterades från några platser. Tre nya, smärre kolonier rapporterades; Fyrislundsgatan (BMW) med 9 bon, Siviatorget med 4 bon (Björn Lundgren)

och Klockarängen med ca 10 bon (Sebastian Sundberg). Från hösten finns inga notervärda sträck-siffror rapporterade. December påvisade normala vintersiffror, enstaka i Uppsala med som mest 15 ex. Gottsunda centrum 23/12 (Owe Rosengren).

Kråka *Corvus corone*

Inga notervärda sträck-siffror finns rapporterade detta år.

Svart kråka* *Corvus corone corone* [1; 22; 2]

Ett ex. Skärfälten, Uppsala-Näs 26/4 (Martin Tjernberg, Tomas Pärt) och 1 ex. Hållen, Hållnäs 4/5 (Per Johan Ulfendahl, Lars Haneskog, Thomas Pless). Senast den helsvarta kråkan noterades i landskapet var 2000, då rasen noterades vid Ekeby, Rimbo 31/1 resp. Karlholmsviken, Västland 23-24/5.

Stare *Sturnus vulgaris*

Januari-februari: Som brukligt fanns några enstaka, tappra starrar kvar. Vid Övre Föret-Kungsängenområdet noterades max. 3 ex. 16/1-16/2 (Keith Bennett m.fl.), 4 ex. Älmsta, Väddö 2/2 (Per-Anders Edin), 8 ex. Foghammar, Alunda 10/2 (Mats Edholm, Keith Bennett), 3 ex. Hjälsstaviken 11/2 (Magnus Renmyr) och 3 ex. Stamsjön 16/2 (Mats Edholm, Brita Tibell). Fr.o.m. 16/2 noterades nyanlända starrar vid bl.a. Hjälsstaviken.

December: Några småflockar om 3-6 ex. rapporterades från Hjälsstaviken, Övre Föret-Kungsängenområdet och Kalmarsand. Ensamma starrar fanns vid Sundbromark, Bälinge; Örsundsbro och Råby, Fastera. Den allra sista sågs i Fålhagen, Uppsala 31/12 (Annika Rastén).

Större antal: Ca 5 000 ex. rastade Hjälsstaviken 23/7 (Martin Tjernberg), minst 4 000 ex. Ekebydalen, Uppsala 30/6 (Håkan Andersson) och ca 2-3 000 ex. Björn 28/9 (Ulrik Lötberg, Yngve Hareland).

Bofink *Fringilla coelebs*

Stora ansamlingar (minst 2 500 ex): Ca 3 000 rastande ex. vid Valsön, SV Sörsjön, 5/4. Samma dag rastade sammanlagt flera 1 000 ex. på andra lokaler i Harbotrakten (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Bergfink *Fringilla montifringilla*

Höga sträcksummor: Cirka 1 000 ex. sträckte mot NV vid Rödhäll, Fågelsundet 24/4 (Owe Rosengren, Per Lif) och ca 2 500 ex. sträckte mot NV

vid Tärnudden, Örskär 30/4 (Owe Rosengren, Tor Jonzon). Ett stort antal rastande, sammanlagt ca 2 100 ex., sågs vid ett antal lokaler i Harbo och Tierp 5/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Äldre fynd: Vid Nyckelholmen, Tämnares, rastade ca 1 000 ex. 29/9 2001 och ca 2 500 ex. sträckte mot SV Viby gård, Harbo, samma dag (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Bo/bergfink *Fringilla coelebs/montifringilla*

Höga sträcksummor: Totalt ca 15 000 ex. uppskattades sträcka under dagen vid Fluttuskär, Gräsö 22/4 (Martin Amcoff, Björn Svensson). Ca 5 000 ex. sträckte mot N vid Skatudden 24/4 (Fredrik Bondestam) och samma dag noterades minst 15 000 ex. mot V vid Örskär (Mats Edholm, Brita Tibell). Minst 5 000 ex. sträckte mot V vid Örskär 25-26/4 (Mats Edholm, Brita Tibell). Inga sträcksummor under hösten har inkommit.

Grönfink *Carduelis chloris*

Endast en flock överstigande 500 ex. har inrapporterats, nämligen från Hallarby i Litslena, där ca 600 ex. sågs 10/11 (Ulf Karlsson). Senast så få flockar i den storleksordningen finns registrerade år 1996.

Steglits *Carduelis carduelis*

Stora flockar: Flockar på 100 ex. och däröver sågs enligt följande: ca 200 ex. vid Kungsängen-Övre Föret 9/9 (Jan Wärnbäck, Henrik Gustafsson), ca 100 ex. vid Hargsviken 21/9 (Wilhelm Dietrichson) och ca 150 ex. vid Hjälstaviken samma dag (Martin Tjernberg), ca 100 ex. vid nya dammarna, Hargsviken 27/9 (Wilhelm Dietrichson), ca 120 ex. mot S Lårstaviken 28/9 (Ulf Karlsson) samt ca 100 ex. vid Hjälstaviken 12/10 (Lars Lundstedt). Ytterligare ett stort antal flockar på 25-90 ex. har inrapporterats från framförallt Uppsalaområdet och Hjälstaviken med omnejd. Sammanlagt noterades i runda tal 1 400 ex. fördelade på ett 30-tal flockar (överstigande 25 ex. per flock). Det är rekord med råge och artens positiva trend bara fortsätter i Uppland.

Grönsiska *Carduelis spinus*

Endast ett fåtal sträckande och rastande flockar har inrapporterats, delvis kanske beroende på att arten ej finns med i rapporteringsguiden. Nämnas kan ca 600 ex. sträckande mot NV vid Tärnudden, Örskär 30/4 (Owe Rosengren, Tor Jonzon), ca 800 rastande ex. vid Övre Föret 22/11 (Lars Lundstedt)

och ca 600 ex. vid Fladen, Ledsjär 29/11 (Johan Östberg).

Hämpling *Carduelis cannabina*

Vinterfynd: Som mest minst 20 ex. rastande i oskördad rapsåker vid Vånsjöbro, Härnevi första hälften av januari (Pekka Westin m.fl.).

Stora flockar: Cirka 150 ex. Håmsta, Biskopskulla 14/9 (Martin Tjernberg), ca 200 ex. 1 km VSV Skogstibble (Tjälinge gård) samma dag (Thomas Johansson, Ulf Karlsson), ca 400 ex. Furuby, Härbyslätten, Giresta 23/9-1/10 (Martin Tjernberg), ca 200 ex. Tjocksta Danmark 25/9 (Ulf Karlsson), ca 200 ex. Härbykullarna, Hjälstaviken 3/10 (Pekka Westin) och ca 120 ex. Lill-Tibble, Balingsta 7/10 (Martin Tjernberg). Ytterligare några flockar på 70-100 ex. har inrapporterats, vilket sammantaget betyder att årets "skörd" av arten är den bästa på länge.

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Observationer under vintern (januari-februari):

Som mest sågs ca 300 ex. i en oskördad rapsåker vid Vånsjöbro, Härnevi 3-9/1 (Tom Sandström, Mats Eriksson, Thomas Johansson m.fl.). Därefter minskade antalet drastiskt i området. Vid Nedre Tuna i Hjalsta noterades 55 ex. 3/2 (Martin Tjernberg). I övrigt sågs under motsvarande period endast få ex. vid ett fåtal platser.

Under våren (9/3-22/4) sågs sammanlagt vid ett 15-tal lokaler ca 275 ex., de flesta i småflockar. Den största flocken, ca 60 ex., noterades vid Sjöbo, Tämnares 7/4 (Martin Amcoff).

Under hösten (oktober-november) hyste bara Hjälstaviken flockar värda namnet. Som mest sågs ca 50 ex. 13/10 (Bill Douhan). I övrigt pendlade antalet där under oktober månad mellan 10-40 ex. (Pekka Westin, Martin Tjernberg, Lars Lundstedt). **December** blev en mager månad. Den enda flocken, 30 ex., noterades vid "stora bron", Lövstaslättan 5/12 (Per-Anders Edin).

Gråsiska *Carduelis flammea*

Rasen flammea:

Under vintern (januari-februari) noterades totalt ca 1 800 ex. vid fem lokaler (flockar på och överstigande 100 ex.). Största ansamlingarna fanns vid Ryda Kungsgård, Nysätra, där ca 550 ex. sågs 23/2 (Martin Tjernberg), Vånsjöbro där som mest ca 500 ex. uppehöll sig i en oskördad rapsåker under hela januari-februari (Pekka Westin, Tom Sandström, Martin Tjernberg m.fl.) samt vid Yttergrans k:a där

ca 250 ex. noterades 2/1 (Tom Sandström).

Under mars-april har inga rastande eller sträckande flockar på 100 ex. eller mer inrapporterats, vilket torde vara ganska ovanligt.

Observationer under hösten: Under de allra sista dagarna i september och under oktober uppträdde arten invasionsartat, främst vid några kustlokaler. Vid Fågelsundet sträckte mot V under en tredagarperiod 16-18/10 ca 10 000 ex. och 20-22/10 sträckte mot SV vid samma lokal ca 11 000 ex. (Lennart Söderlund). Skatudden är en annan lokal med stundom starkt insträck av arten och 30/9 sträckte här ca 1 150 ex. in och 29/10 ca 2 000 ex. (Fredrik Bondestam). I övrigt kan nämnas ≥ 2 000 ex. insträckande från Ö vid Biotestsjön 10-20/10 (Erik Landgren, Joakim & Elisabeth Djerf, Martin Tjernberg).

I november och december observerades ca 1 600 ex. vid sju lokaler (gällande flockstorlekar på 100 ex. eller mer). Störst antal, 400 ex., sågs vid Kartan, Östervåla 10/11 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Höstens registrerade sträcksummor för "flammea" vid Upplandskusten tillhör de absolut främsta någonsin, bara hösten 1995 är "värre". Då noterades bara under två dagar i början av november >40 000 insträckande ex. vid Fågelsundet. I övrigt kan nämnas att 200 ex. ringmärktes vid Östervåla k:a perioden 1/10-30/11 (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg).

Äldre fynd: Cirka 200 ex. sträckte mot N Fågelsundet, Östervåla 10/4 2001 (Ulrik Lötberg, Pernilla Widlund). Cirka 1 000 ex. rastade vid Vida gård, Harbo 29/9 2001 och ca 2 000 ex. sträckte mot SV vid Viby gård i Harbo samma dag (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Rasen cabaret (brunsiska):

Under vintern (januari-februari) observerades 18 ex. vid ett 10-tal lokaler. För det mesta var det enstaka individer, men vid Vånsjöbro sågs 5 ex. 5/1 (Martin Tjernberg) och vid Tjädervägen i Sunnersta, Uppsala sågs 4 ex. 8/2 (Urban Emanuelsson).

Under våren (mars-maj) lyste cabaret helt med sin frånvaro.

Under hösten (september-november) observerades ett flertal brunsiskor framför allt vid Björns fyr. Här sågs 30 ex. rastande 28/9 och 75 ex. 13/10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson). På Svenska Högarne ringmärktes 31 ex. i slutet av september-mitten av oktober (Bill Douhan, Magnus Bladlund). Av dessa ringmärktes 16 ex. 17/10 (Magnus Bladlund). Vid Östervåla ringmärk-

tes 67 ex. under perioden 1/10-30/11 (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg). Enda fyndet i december var 1 ex. vid Fyrishovsbadet, Uppsala 29/12 (Pekka Westin). Totalt registrerades under året 234 brunsiskor och det är färre än under de senaste tre åren.

Snösiska *Carduelis hornemanni*

Under vinter-vår (2/1-29/3) föreligger enstaka fynd vid ett 15-tal lokaler, bl.a. sågs som mest 3 ex. vid och i en oskördad rapsåker vid Vånsjöbro under hela januari-början av februari (Pekka Westin, Thomas Johansson, Martin Tjernberg m.fl.).

Under hösten (oktober-november) sågs endast sammanlagt 6 ex. vid tre lokaler. Av dessa rastade 3 vid Björns fyr 13/10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Joakim Djerf, Lars Gustavsson).

Från december inrapporterades 1 ex. Biotestsjön 14/12 (Joakim & Elisabeth Djerf) och 1 ex. Skallan, Krusenberga, Alsike 15/12 (Ingemar Ahlén).

Äldre fynd: En ad. hane sågs vid fågelbord nära Östervåla k:a 24/3 2001 (Niklas Lindberg, Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Tre ex. rastade vid Vida gård, Harbo 29/9 2001 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Bändelkorsnäbb

Loxia leucoptera [?; ≥ 1151 ; ≥ 945]

Arten uppträdde invasionsartat under *sensommeren-hösten*. Totalt registrerades minst 938 ex. under *augusti-december* och det slår med stor marginal förra århundradets rekordartade invasion 1990 som slutade på minst 430 ex. En stor del av årets (2002) fåglar noterades i augusti (minst 582 ex.) och utgjordes huvudsakligen av insträckande individer vid kustlokaler. Bl.a. kan nämnas 91 ex. vid Arholma 10/8 (Hanna & Fredrik Friberg), 49 ex. vid samma lokal 18/8 (Zacharias Svensson, Johan Ericson) och sammanlagt 179 ex. vid Örskär 21-23/8 (Mats Edholm). I september registrerades ca 116 ex. och kustobservationerna var inte lika dominerande som under augusti. Högsta noterade antal i september var 12 ex. på Kvarnberget, Hjälstaviken 18/9 (Pekka Westin) och minst 15 ex. på Örskär 8-9/9 (Martin Tjernberg, Göran Frisk). Under oktober noterades ca 105 ex. och i november ca 114 ex. rörande enstaka fåglar och upp till 10 ex. Bl.a. sågs 10 ex. vid vardera Långsandsörarna, Älvkarleby 19/10 (Per Johan Ulfendahl), Övre Föret 27/10 (Jerker Mathson) och Örsten, Singö 3/11 (Ulf Svahn). I december stannade slutsumman vid ca 21 registrerade fåglar och Uppsala med omnejd stod för merparten av observationerna, bl.a. sågs 10

ex. vid Ulleråker, Uppsala 8/12 (Ingemar Ahlén). Förutom under hösten noterades enstaka fåglar i januari (1 ex.), juni (3 ex.) och juli (3 ex.) enl. följande: Ett ex. Tängesbo, Östervåla 3/1 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), 1 ad. hane Fågelsundet 25/6 (gm Joakim Boman), 1 hane + 1 honf. Örskär 29/6 (Anki Hambäck) samt 3 ex. Björklinge 25/7 (Thomas Pless).

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

Under *vintern-våren* var arten fåtalig och inga rapporter om summor på 25 ex. eller mer har inrapporterats.

Under *sommaren-hösten* (juni-november) uppträdde däremot arten invasionsartat med stora sträckrörelser både vid kusten och i inlandet. Inte sedan förra invasionsåret 1990, då för övrigt 10 000-tals individer beräknades sträcka genom landskapet under juni-september, har så många mindre korsnäbbar registrerats. Årets (2002) summa slutar vid ca 6 000 inräknade fåglar, huvuddelen på sträck mot SV genom landskapet. Det verkliga antalet var säkerligen femsiffrigt. Ett par dagar med anmärkningsvärt stora flyttningsrörelser är värda extra uppmärksamhet. Den 29/8 sträckte mot V vid Örskär minst 1 100 ex. och dagen därpå vid samma lokal minst 600 ex. (Mats Edholm, Brita Tibell). Under åtta dagar perioden 18/6-22/8 sträckte ca 700 ex. mot SV över Kvarnberget, Hjälstaviken (Pekka Westin, Ingemar Johansson), vilket är ett exempel på hyggliga sträckrörelser i inlandet.

I *december* sågs en flock på ca 30 ex. i Ulleråker (Lars Lundstedt, Urban Emanuelsson). Intressant att poängtera i sammanhanget är att både mindre korsnäbb och bändelkorsnäbb uppträdde invasionsartat samtidigt 1990 och 2002.

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

Totalsumman inrapporterade fåglar blev ca 375 ex., vilket är i paritet med föregående års ca 400 ex. och klart över genomsnittet räknat över en följd av år. Observationerna är något så när jämnt fördelade under året och fler observationer föreligger från inlandet än vid kusten. Många fynd rör endast enstaka fåglar och par i samband med häckningsbestyr. Största registrerade flocken under året blev 30 rastande ex. vid Västra Långhällsmossen i Östervåla 10/11 (Ulrik Lötberg). Dessutom kan nämnas 18 ex. vid Blänkebo, ca 1 km SO Litslena k:a 25/12 (Pekka Westin) och 16 sträckande ex. över Hjälstaviken 10/8 (Ingemar Johansson). Vid ytterligare fem lokaler sågs flockar på 14-15 ex.

Äldre fynd: Ett par noterades i lämplig biotop Östervåla stormosse 13/5 2001 (Per Lif, Owe Rosengren). Två par iaktogs vid Västra Långhällsmossen 6/10 2001 (Ulrik Lötberg, Paul Higson).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Under året rapporterades ca 140 ex., huvuddelen sjungande hanar. Antalet är nästan identiskt med 2001 års 145 ex. och som vanligt dominerar landskapets östra delar artens förekomst. I de västra delarna (V, NV och SV om Uppsala) gjordes "skrämmande" få fynd av revirhävande fåglar. Endast vid fyra lokaler hördes sjungande hanar, nämligen Hjälstaviken, Dragmansbo i Altuna, Örsundsbro och Nybylund, Kulla. De flesta av dessa fynd rör dessutom tillfälliga fåglar. Fyrisån i Uppsala mellan Reningsverket och Nedre Föret är dock en pålitlig lokal. Här registrerades kanske ända upp till tio sjungande/revirhävande fåglar. Häckningar konstaterades med 7 par vid Tämnaaren; 2 par vid Aspnäs kapell, 2 par vid Hamra och 3 par vid Sörsjön (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). I augusti och början av september gjordes som vanligt fynd av enstaka översträckande och rastande fåglar.

Tallbit *Pinicola enucleator*

Början av året bjöd endast på ett fynd, nämligen minst 1 ex. överflygande Salabackar, Uppsala 23/2 (Håkan Andersson).

I slutet av oktober började arten åter uppträda invasionsartat med mängder av observationer fram till årets slut. Till skillnad från den stora invasionen hösten 2000 registrerades inga märkbara sträckrörelser vid kustnära lokaler, utan det var i inlandet som de flesta observationerna gjordes. Sammanlagt noterades närmare 2 300 ex., att jämföra med ca 8 000 ex. år 2000, ca 2 000 ex. 1998 och minst 2 880 ex. hösten 1995. Arten har således under senare tid uppträtt invasionsartat med korta intervall. Några stora flockar värda att nämna under årets (2002) invasion är 80 ex. Ferlingsgatan 29-31/12, 70 ex. Kvarngärdet 26/12 och 30/12 (Ulrik Lötberg) och 65 ex. vid Vattentornet, Boländerna 28/12 (Ulrik & Pernilla Lötberg), samtliga i Uppsala.

Med tanke på få sträckrörelser vid kusten, får man anta att fåglarna till stor del var inhemska och härrörande från Norrlands barrskogar, där de häckar.

Lappsparr *Calcarius lapponicus*

Under *våren* (31/3-3/5) noterades sammanlagt 13 ex. vid tio lokaler, bl.a. sågs vardera 2 ex. vid Stora

Bärby, Almunge 5/4 (Håkan Andersson) och vid Ledskärsviken 23/4 (Pekka Westin). Summan registrerade ex. speglar något så när artens våruppträdande sett ur ett kortare (10 år) historiskt perspektiv.

Som vanligt noterades flest fynd under *hösten* (1/9-23/11). September dominerade med ett 95-tal ex., både från kusten och inlandet. Flest fåglar, minst 20 ex., sågs vid "Lilla bron" på Lövestaslätten 11/9 (Per Johan Ulfendahl). I oktober observerades endast sammanlagt 3 ex. och höstens sista lappsparrar blev 1 ex. vid Lövestaslätten 21/11 (Yngve Hareland) och 3 ex. N om Värnsta, Lillkyrka 23/11 (Gunnar Ehrenroth).

Äldre fynd: Ett ex. Nyvalla, Östervåla 22/9 2001 (Niklas Lindberg).

Snösparr *Plectrophenax nivalis*

Under *vintern och våren* (1/1-11/4) inrapporterades sammanlagt ca 900 ex., en betydligt talrikare förekomst än de senaste två årens låga siffror under motsvarande period. Största ansamlingarna rör fåglar under flyttningen (mars-april), t.ex. noterades 150 ex. vid Löhammar, Harg 17/3 (Wilhelm Dietrichson), 200 ex. Berga, Harbo 23/3 (Gunnar Ehrenroth) och 100 ex. södra Vendelsjön 24/3 (Thomas Pless).

Under *hösten* (16/9-23/11) registrerades sammanlagt 102 ex. Den siffran kan i storlekshänseende endast jämföras med bottenåren 1989 och 1999, då 90 resp. drygt 100 ex. inrapporterades. Största enskilda flocken blev de 32 ex. som sågs sträcka mot SV vid Biotestsjön 19/10 (Erik Landgren). I inlandet blev 15 rastande ex. på Lövestaslätten 17/11 största flocken (Nils-Olof Jerling). Inga *december* fynd gjordes.

Den bedrövligt låga höstsumman spär ytterligare på oron för hur det står till med artens existens i den svenska fjällvärlden.

Tallsparr* *Emberiza leucocephalos* [1; 0; 1]

En ad. hane observerades vid fågelbord vid Bärby, Funbo 23/2 (Sonja Jansson, Håkan Lagerqvist m.fl.). Fågeln sågs också tillfälligt två påföljande dagar i samma område (Owe Rosengren m.fl.). Den 2/3 sågs sparven tillfälligt vid Halmbyboda och 10/3 sågs samma fågel av ett flertal skådare, dels vid Bärby, dels vid Funbo k:a. Det var första gången, som denna sparr med sin närmaste häckningsutbredning vid Uralbergen i Ryssland, observerades i Upplands rapportområde. Sveriges första fynd gjordes också i Uppland, men i Stockholms rapportområde. Det var 1959, då en ung hane ringmärktes i Täby 18/1.

Gulsparr *Emberiza citrinella*

Flockar på 500 ex. eller mer har endast inrapporterats från Librobäck i Uppsala, där just ca 500 ex. iaktogs 25/12 (Gunnar Ehrenroth). I övrigt föreligger fynd av tre flockar på ca 400 ex. vardera under november-december.

Ortolansparr *Emberiza hortulana*

Sammanlagt inräknades 112 revir (sjungande hanar/häckningar) under häckningstid, den högsta noteringen sedan 1996, då minst 114 sjungande hanar påträffades. En delförklaring till årets förhållandevis stora antal kan tillskrivas det faktum att "ortolansparvforskaren" Åke Berg återupptog sökandet i det uppländska jordbrukslandskapet, en verksamhet som "legat i träda" sedan 1997. Hans insatser ledde till uppräckningen. Många revir förblir normalt oupptäckta, eftersom fågelskådare i allmänhet inte rör sig i optimala ortolanmarker. Ändå är årets resultat av revirhävande fåglar långt under den nivå som rädde under 1980-talets inledning.

I övrigt kan nämnas att 5 ex. rastade på Örskär 21/8 (Mats Edholm).

Äldre fynd: Revirhävande par noterades vid Aspnäs kapell, Lindsta vid Sörsjön och vid fågeltornet, Sjöbo (Tämnaaren) år 2001 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Videsparr *Emberiza rustica*

Vårfynd: En ad. Kungshamn-Morga naturreservat, Alsike 24/4 (Jocce Ekström), 1 ad. Vårdsätraviken, Uppsala 25/4 (Håkan Andersson), 1 hona Fladen, Ledskär 9/5 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Björn Lundgren) samt 1 ex. Björns fyr 11/5 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Under *hösten* (25/8-28/9) registrerades 23 ex., de flesta vid kustnära lokaler. Högsta antal, 4 ex., noterades vid Björn 8/9 och 12/9 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Joakim & Elisabeth Djerf, Lars Gustavsson). Dessutom sågs 3 ex. Sennebyhaken 8/9 (Bernt Axelsson).

För andra året i rad är höstfynden få och man får gå tillbaka ända till 1991 för att hitta jämförbara, låga summor till årets 23 ex. och förra årets 19 ex.

Sävsparr *Emberiza schoeniclus*

Vinterfynd (januari-februari): Sammanlagt inrapporterades endast 8 ex. vid fem lokaler. Flest individer, 4 ex., sågs vid Hjälstaviken 28/2 (Tommy Eriksson). Inga december fynd gjordes.